

RELACION

mbi

PROJEKTLIGJIN

“PËR BUXHETIN E VITIT 2021”

HYRJE

Projektbuxheti 2021 synon rimëkëmbjen ekonomike të vendit pas dy fatkeqësive natyrore si tërmeti i 26 Nëntorit 2019 dhe pandemia e shkaktuar nga COVID-19 përmes skemave të nxitjes së punësimit, mbështetjes pro-aktive ndaj biznesit, rindërtimit të plotë të banesave të qytetarëve të prekur nga tërmeti si dhe masave parandaluese të përhapjes së mëtejshme të COVID-19.

Projektbuxheti 2021 dhe ai afatmesëm bazohen në një kuadër makroekonomik të kujdesshëm dhe realist. Pas recesionit të fortë në vitin 2020, aktualisht i parashikuar në -6.1 përqind, ekonomia pritet të rekuperohet në vitin 2021 dhe të vijojë trendin pozitiv në periudhën afatmesme. Rritja ekonomike parashikohet në 5.5 përqind në vitin 2021 dhe parashikohet të vijojë të qëndrojë afër nivelit prej 4.9 përqind përgjatë periudhës afatmesme në vijim. Më specifikisht rritja ekonomike parashikohet në 4.8 dhe 4.5 përqind respektivisht për vitet 2022 dhe 2023. Norma e papunësisë parashikohet me ulje në 2021 në nivelin 12.2% krahasuar me të pritshmin e vitit 2020 prej 13.9%. Rritja ekonomike dhe punësimi, do të mbështetet edhe nga objektivi tjetër i planifikuar në këtë buxhet, ai i sigurimit të një niveli të lartë të investimeve publike prej 7.2% e PBB.

Deficiti buxhetor për vitin 2021 planifikohet të jetë në nivelin 6.5% të PBB. Pavarësisht nivelit relativisht të lartë që vjen si pasojë e efekteve negative të tërmetit të 26 Nëntorit 2019 dhe pandemisë së shkaktuar nga COVID-19, deficiti buxhetor vijon të mbështesë ekskluzivisht financimin e investimeve publike. Në fund të vitit 2023, niveli i deficitit buxhetor parashikohet të ulet në 2.3% të PBB duke përmbushur objektivin madhor të Qeverisë për uljen graduale të stokut të borxhit publik.

Në projektbuxhetin e vitit 2021, **programimi i të ardhurave buxhetore** mbështet synimet e Qeverisë për rimëkëmbjen ekonomike, si dhe mbajtjen nën kontroll të deficitit buxhetor dhe borxhit publik. Ky programim bazohet në përmirësimin e administrimit fiskal dhe minimizimin e informalitetit në ekonomi, duke mbështetur në këtë mënyrë rimëkëmbjen ekonomike, si dhe duke nxitur prodhimin dhe eksportet. Në vijimësi, Projektbuxheti 2021 synon të shpërndajë në mënyrë më të drejtë barrën fiskale, duke ulur ngarkesën për grupe, kategori dhe sektorë të caktuar.

Shpenzimet Buxhetore për periudhën 2021-2023 do të mbështesin një nivel të lartë investimesh publike duke u përqendruar në procesin e rindërtimit si dhe financimin e projekteve të rëndësishme strategjike. Shpenzimet e planifikuara synojnë finalizimin e projekteve të rrugëve nacionale, mbështetjen e sektorit të ujit, shëndetësisë, arsimit dhe sektorit të bujqësisë dhe zhvillimit rural.

Projektbuxheti 2021 garanton vazhdimin e mbështetjes financiare për thellimin e reformave të nisura në sektorë kyç të ekonomisë. Reforma në drejtësi, e cila do të marrë një mbështetje të konsiderueshme buxhetore, së bashku me reformën në administratën publike dhe reformën e menaxhimit të financave publike do të jenë instrumente të rëndësishëm të realizimit të prioriteve të programit të Qeverisë në përputhje me interesat e qytetarëve për përmirësimin e nivelit të jetesës së tyre.

Decentralizimi dhe fuqizimi i qeverisjes vendore, vazhdon të mbetet një ndër prioritetet e qeverisë dhe reformat e ndërmarra deri më tani pritet të kenë impaktin më të madh në organizimin e administratës publike vendore në funksion të rritjes së cilësisë në ofrimin e shërbimeve publike vendore. Në vijim të reformës administrativo-territoriale janë bërë reforma të thella në drejtim të menaxhimit financiar në nivel vendor. Qeveria Shqiptare ka miratuar dhe po zbaton një program ambicioz decentralizimi. Mbështetja që ka dhënë qeveria për njësitë e vetëqeverisjes vendore nëpërmjet reformave të ndërmarra, por edhe rritja e konsiderueshme e nivelit të të ardhurave nga taksat dhe tarifatat vendore ka bërë të mundur që të rriten mbi

tre herë investimet dhe shërbimet publike dhe njëkohësisht pesha e buxhetit vendor të rritet nga 2.1% e PBB-së në vitin 2013 në 3.3% të PBB-së në vitin 2021.

1. SITUATA EKONOMIKE

1.1 ZHVILLIMET E FUNDIT DHE PERSPEKTIVA MAKROEKONOMIKE

Ekonomia shqiptare përjetoj dy goditje të forta brenda një harku kohor të shkurtër që përfshin tremujorin e katërt të vitit 2019 dhe gjashtëmujorin e parë të vitit 2020. Në muajin nëntor të vitit 2019, vendi u godit nga një tërmet tepër i fortë që solli dëme në njerëz dhe në ekonomi, ndërsa në muajin mars të vitit 2020 pandemia e COVID-19 u përhap edhe në Shqipëri, masat e ndërmarra ndaj së cilës, impaktuan ndjeshëm aktivitetin ekonomik në vend. Viti 2019 shënoi rritje ekonomike prej 2.2 përqind, krahasuar me rritjen prej 4.1 përqind të një viti më parë, si pasojë e faktorëve të paqëndrueshëm apo të përkohshëm përgjatë vitit, por edhe si pasojë e goditjes nga tërmeti, ku PBB reale u tkurr me 0.1 përqind në terma vjetorë në tremujorin e katërt, pas një rritje prej 4.2 përqind në tremujorin e tretë.

Ekonomia, për tremujorin e dytë të vitit 2020, ka pësuar rënie me 10.23 përqind krahasuar me tremujorin e dytë të vitit 2019 sipas vlerësimit më të fundit të disponueshëm nga INSTAT, e ndjekur nga rënia prej 2.27 përqind në tremujorin e parë. Për të gjithë 6-mujorin e parë shënoi rënie me 6.57 përqind. Shqipëria është veçanërisht e ekspozuar ndaj tkurrjes ekonomike prej pandemisë për shkak se mbështetet fort nga sektori i turizmit dhe për shkak të marrëdhënieve të saj intensive me disa ekonomi të BE-së të prekura rëndë nga pandemia.

Sipas optikës së kërkesës agregate, rritja përgjatë vitit 2019 u gjenerua nga konsumi final si dhe nga kërkesa e brëndshme. Në gjysmën e parë të vitit 2020, vlerësohet se të gjithë komponentët e kërkesës agregate kanë pësuar rënie duke reflektuar kështu tkurrje të fortë të rritjes ekonomike. Pasojat e masave shtrënguese për frenimin e përhapjes së pandemisë, kanë sjellë ngadalësim të eksporteve të mallrave dhe shërbimeve, konsumit familjar dhe investimeve në ekonomi, kryesisht atyre private. Tek kjo e fundit, një kontribut të konsiderueshëm negativ krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë vjen edhe prej shuarjes së kontributit pozitiv të ardhur nga faza ndërtuese e projektit TAP që tashmë është pothuajse i përfunduar. Gjithsesi së shpejti ky projekt do të jetë operativ dhe pritet që patjetër të japë një efekt të konsiderueshëm pozitiv në vijimësi për ekonominë tonë, kryesisht nëpërmjet mundësimit të një burimi alternativ dhe të lirë energjie.

Vetëm gjatë tremujorit të dytë të vitit 2020, konsumi final ka shënuar një rënie prej 6.9 përqind, ndërsa investimet totale kanë pësuar një kontraktim të fortë prej rreth 13.16 përqind dhe për rrjedhojë kërkesa e brendshme agregate u tkurr me rreth 7.68 përqind. Duke marrë në konsideratë performancën e vitit 2019 dhe pritshmëritë për vitin 2020, i cili pritet të pasqyrojë si efektet e tërmetit që goditi Shqipërinë, dhe pasojat nga pandemia globale, rritja ekonomike për të gjithë vitin 2020 rishikohet në rënie nga parashikimet e mëparshme, në vlerën prej -6.1 përqind.

Konsumi final total, i cili përbën peshën më të madhe në ekonomi, u rrit me rreth 3.3 përqind në terma real vjetorë përgjatë vitit 2019, gjithashtu dhe konsumi final i popullatës u rrit me të njëjtën vlerë. Ndërkohë për gjysmën e parë të vitit 2020, konsumi final total dhe ai i popullatës shënuan rënie të ritmit krahasuar të njëjtën periudhë të një viti më parë, duke shënuar respektivisht rënie prej -3.07 dhe -3.45 përqind.

Formimi i Kapitalit Fiks Bruto (investimet totale) pati rënie me rreth 3.8 përqind në terma real vjetorë përgjatë vitit 2019, ndërkohë për gjashtëmujorin e parë të vitit 2020 kjo normë ishte -13.16 përqind. Kjo rënie i atribuohet kryesisht tkurrjes së investimeve në ndërtim, përfshirë projektin TAP, dhe ndikimit që kanë pasur masat shtrënguese kundër përhapjes së pandemisë në ekonomi.

Në anën e ofertës agregate, kontribut pozitiv në gjashtëmujorin e parë të vitit 2020 dhanë degët: Bujqësia, pyjet dhe peshkimi me rritje 3.0% dhe kontribut 0.60 pikë përqindje si dhe Aktivitete të pasurive të paluajtshme me rritje 4.2% dhe kontribut 0.25 pikë përqindje. Degët e tjera të ekonomisë kanë patur rënie dhe kontribut negativ, sipas renditjes: Tregtia me shumicë dhe pakicë me rënie -16.1 dhe kontribut prej -2.34 pikë përqindje; Aktivitete financiare dhe të sigurimit me rënie -14.6 dhe kontribut prej -0.44 pikë përqindje; Aktivitete shkencore, profesionale dhe teknike me rënie -14.1 dhe kontribut prej -0.82 pikë përqindje; Ndërtimi me rënie -13.8% dhe kontribut -1.13 pikë përqindje; Industria me rënie -8.6% në terma real dhe kontribut prej -1.16 pikë përqindje, etj.

Stabiliteti financiar dhe përshpejtimi i kreditimit të ekonomisë. Qëndrueshmëria e sektorit financiar, në terma të kapitalizimit, likuiditetit dhe përfitueshmërisë, vazhdon të mbetet një fundament mjaft stabil dhe vijueshmërisht i përmirësuar i ekonomisë. Kreditë me probleme (NPL) kanë vijuar të ulen duke shënuar në fund të gjashtëmujorit të parë nivelin prej rreth 8.1% nga 24% që kulmuan rreth dy vite më parë. Gjithashtu, kreditimi i sektorit privat të ekonomisë, ka njohur tashmë për tre tremujorë rresht një zgjerim të qenësishëm, duke regjistruar një rritje prej mbi 7% kundrejt një viti më parë për kreditë ndaj bizneseve dhe mbi 5% për kreditë drejt konsumatorëve.

Pozicioni i jashtëm i ekonomisë dhe bilanci i pagesave mbetet i qëndrueshëm. Ka pasur një zgjerim të deficitit të llogarisë korente për gjysmën e parë të këtij viti, duke reflektuar së bashku ngushtimin e suficitit tregtar në shërbime dhe balancës pozitive të të ardhurave dytësore, si dhe njëkohësisht zgjerimin e balances negative të të ardhurave parësore. Këta faktorë janë kompensuar pjesërisht nga rënia e deficitit tregtar në mallra, në reflektim të dobësisht të kërkesës së brendshme dhe bilancit të favorshëm të energjisë. Në të njëjtën kohë, flukset neto pozitive në llogarinë kapitale shënuan 23 milionë euro. Referuar vitit të kaluar, ky nivel vlerësohet rreth 2 herë më i lartë, dhe është ndikuar kryesisht nga zgjerimi i transfertave kapitale drejt sektorit privat. Fluksi i investimeve të huaja direkte në formën e zgjerimit të kapitalit, vijon i përqendruar në sektorin e energjitikës (në masën 38%), të ndërmjetësimit financiar (në masën 21%) dhe telekomunikacionit (në masën 11%). Rënia vërehet e përqendruar në ecurinë e sektorit të hidrokarbureve. Për rrjedhojë, bilanci i përgjithshëm i pagesave dhe pozicioni i jashtëm i ekonomisë mbetet i qëndrueshëm, ku stoku i rezervës valutore në fund të periudhës vlerësohet i mjaftueshëm për mbulimin e 9 muaj importe në mallra dhe shërbime.

Qëndrueshmëria e financave publike dhe vijimi i konsolidimit fiskal. Qëndrueshmëria e financave publike përbën një tjetër fundament tejet të rëndësishëm për perspektivën e ekonomisë, ndoshta më të rëndësishmin për tipologjinë e ekonomisë shqiptare, si dhe në kontekstin e një sensitiviteti të lartë lidhur me këtë fundament, sidomos që prej krizës së fundit financiare globale.

Në vitet e fundit financat publike kanë hyrë në një trajektore të sigurtë dhe optimale të konsolidimit fiskal, e materializuar në parametrat më kyç të qëndrueshmërisë. Së pari, kjo është materializuar në uljen e deficitit të përgjithshëm buxhetor nga 5% të PBB në 2013 në poshtë nivelit prej 2% deri në vitin e shkuar (2019). Në vitin aktual 2020, bazuar në zhvillimet e lartpërmendura, deficieti i përgjithshëm buxhetor pritet të shënojë 6.8%, 6.5% në vitin 2021 e më tej pritet përmirësim drejt nivelit prej 2% në fund të periudhës afatmesme.

Ndërkohë objektivi themelor për periudhën afatmesme do të jetë synimi i një trajektore rënese të borxhit publik duke targetuar si objektivi operativ vjetor rikthimin e buxhetit në një balancë primare të balancuar ose me suficit mundësisht që prej vitit 2022, por domosdoshmërisht prej vitit buxhetor 2023 dhe në vijim. Që prej korrikut 2020 ky objektivi tashmë është sanksionuar edhe në LOB nëpërmjet përfshirjes së një rregulli të ri fiskal.

Në përputhje të plotë edhe me rregullat fiskale në ligjin organik të buxhetit, politika fiskale do të vijojë të orientohet drejt konsolidimit fiskal në periudhën afatmesme dhe afatgjatë. Kjo në mënyrë të qenësishme për të ruajtur një nivel të investimeve publike në rreth 5 përqind të PBB në vitet 2021-2023 në mënyrë që të stimulojë formimin e kapitalit fiks bruto në ekonomi, esenciale kjo për të mbështetur nivele relativisht të larta rritje në periudhën afatmesme dhe afatgjatë.

Matësi më direkt i këtij fondamenti, pra pozicionit të financave publike, por edhe stabilitetit makroekonomik dhe perspektivës ekonomike në tërësi, është tregtimi i Eurobondit të shtetit shqiptar në bursat (tregjet financiare) ndërkombëtare, po gjithashtu edhe tregtimi (ankandet) i instrumentave të borxhit të brendshëm të emetuara në tregun e brendshëm financiar. Eurobondi i shtetit shqiptar i emetuar përgjatë tremujorit të dytë të këtij viti është në vlerën emërore prej 650 milionë euro, i cili pason Eurobondin e marrë në Tetor 2018 (me maturim në 2025), i cili u emetua me një “yield” prej 3.5%, qenësisht më të ulët se sa të dy eurobondet e mëparshme (Eurobondi 2010 dhe 2015).

Vlerësojmë se ekzistojnë premiset e duhura për një rekuperim të rritjes ekonomike, që prej vitit të ardhshëm në fashën e 5 përqindëshit dhe për periudhën afatmesme në vijim. Më specifikisht, parashikohet një rritje reale ekonomike prej 5.5% në vitin 2021 dhe një rritje prej 4.8% dhe 4.5% respektivisht për dy vitet e tjera në vijim (2022 – 2023).

1.2 KRAHASIMI ME VENDET E RAJONIT

Bazuar në raportet dhe institucionet ndërkombëtare, ashtu si Europa dhe pjesa tjetër e botës, situata ekonomike në vendet e rajonit të Ballkanit Perëndimor është përkeqësuar. Gjatë vitit 2020, parashikohet një recension i thellë, dhe shtrirja kohore e tij do të varet nga kohëzgjatja e pandemisë COVID-19.

Sipas “Raportit të Rregullt Ekonomik” të Bankës Botërore (RER, pranverë 2020) parashikimet për vitin 2020 në rajon bazohen në dy skenarë për përhapjen e COVID-19 dhe masat e kontrollit të tij. Sipas parashikimeve të skenarit bazë, recesioni do të ishte i ndjeshëm, me tkurrje të rritjes ekonomike të të gjithë rajonit, por me diferenca të rëndësishme midis vendeve në varësi të strukturës ekonomike dhe dobësive të tyre në periudhën para-krizë. Në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor, recesioni do të vijë si rezultat i rënies së kërkesës së brendshme dhe të jashtme gjatë krizës së pandemisë.

Tabela 1 Produkti I Brendshëm Bruto (rritja vjetore në %, në terma realë)

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Shqipëria</i>	2.2	3.3	3.8	4.1	2.2
Bosnia dhe Hercegovina	4.1	3.4	3.0	3.3	2.9
Kosova	4.1	4.1	4.2	3.8	4.2
Maqedonia e Veriut	3.8	2.8	1.1	2.7	3.6
Mal i Zi	3.4	2.9	4.7	5.1	3.6
Serbia	1.8	3.3	2.0	4.3	4.3
Mesatarja e rajonit	3.2	3.3	3.1	3.9	3.5

Burimi: ECFIN, Pranverë 2020, MFE

Deficiti i llogarisë korrente të rajonit ishte në 6% të PBB-së, niveli më i lartë në 5 vitet e fundit, duke nxjerrë në pah që pozicionet e jashtme në shumë ekonomi mbeten të cënueshme. Në Shqipëri, mesatarja lëvizëse 4-tremujore e deficitit të llogarisë korrente u ngushtua pak nga 7.8% e PBB-së në T4-2019 në 7.7% në T1-2020.

Tabela 2. Balanca Korrente (% të PBB)

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Shqipëria</i>	-8.6	-7.6	-7.5	-6.8	-8.0
Bosnia dhe Hercegovina	-4.9	-4.5	-4.2	-3.6	-3.5
Kosova	-8.6	-7.9	-5.4	-7.6	-5.8
Maqedonia e Veriut	-2.0	-2.9	-1.1	-0.1	-2.8
Mal i Zi	-11	-16.2	-16.1	-17	-15.2
Serbia	-4.4	-2.9	-5.2	-4.8	-6.9
Mesatarja e rajonit	-6.6	-7.0	-6.6	-6.7	-7.0

Burimi: ECFIN, Pranverë 2020, MFE

Deficiti i llogarisë tregtare u ngushtua në 3.9% në terma vjetorë dhe madje edhe më shumë në terma tremujore në 18.6%. Sidoqoftë, si bilanci i shërbimeve ashtu dhe bilanci tregtar i mallrave ruajtën pjesën e tyre në PBB të pandryshuar nga tremujori i katërt i vitit 2019, me + 9.3% dhe -23% përkatësisht.

Tabela 3. Bilanci tregtar i mallrave (% të PBB)

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Shqipëria</i>	-22.4	-24.3	-24.4	-22.4	-23.0
Bosnia dhe Hercegovina	-24.1	-22.8	-22.9	-22.0	-22.3
Kosova	-39.8	-40.9	-41.6	-44.3	-44
Maqedonia e Veriut	-20.1	-18.8	-17.8	-16.2	-17.3
Mal i Zi	-40.1	-41.9	-43.3	-43.9	-42.1
Serbia	-11.3	-9.9	-11.1	-13.2	14.4
Mesatarja e rajonit	-26.1	-26.1	-26.6	-26.6	-22.0

Burimi: ECFIN, Pranverë 2020, MFE

Në përputhje me ngadalësimin e aktivitetit ekonomik, ritmi i krijimit të vendeve të punës u ngadalësua në Ballkanin Perëndimor në tremujorin e parë të vitit 2020. Në total, ritmi i rritjes së punësimit në Ballkanin Perëndimor ra në 2.0% nga 4.0% që shënonte në tremujorin paraardhës.

Tabela 4. Norma e papunësisë (në %)

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Shqipëria</i>	17.5	15.6	14.1	13.0	12.9
Bosnia dhe Hercegovina	27.7	25.4	20.5	18.4	15.7
Kosova	32.9	27.5	30.5	29.6	25.7
Maqedonia e Veriut	26.1	23.8	22.4	20.7	17.3
Mal i Zi	17.8	18.0	16.4	15.5	15.4
Serbia	17.7	15.3	13.5	12.7	10.4
Mesatarja e rajonit	23.3	20.9	19.6	18.3	16.1

Burimi: ECFIN, Pranverë 2020, MFE

Stimuli fiskal i shoqëruar me një rënie të madhe të të ardhurave rezultoi në zgjerimin e deficiteve buxhetore në rajonin e Ballkanit Perëndimor në pesë muajt e parë të 2020, ndërsa raporti i borxhit publik ndaj PBB-së është rritur në disa vende në krahasim me fundin e vitit 2019.

Tabela 5. Balanca e përgjithshme e qeverisë (Deficiti fiskal në % të PBB)

	2015	2016	2017	2018	2019
Shqipëria	-4.1	-1.8	-2.0	-1.6	-1.9
Bosnia dhe Hercegovina	0.6	1.2	2.5	2.1	2.3
Kosova	-2.0	-1.2	-1.3	-2.8	-2.9
Maqedonia e Veriut	-3.5	-2.7	-2.7	-1.8	-2.0
Mal i Zi	-8.3	-3.6	-5.3	-3.9	-2.0
Serbia	-3.5	-1.2	1.1	0.6	-0.2
Mesatarja e rajonit	-3.5	-1.6	-1.3	-1.2	-1.1

Burimi: ECFIN, Pranverë 2020, MFE

Tabela 6. Borxhi publik total (% të PBB)

	2015	2016	2017	2018	2019
Shqipëria	72.7	72.4	70.2	67.7	66.3
Bosnia dhe Hercegovina	40.3	42.5	38.2	36.2	34.9
Kosova	13.1	14.4	16.6	16.9	17.5
Maqedonia e Veriut	38.1	39.9	39.5	40.5	:
Mal i Zi	65.2	63.4	63.3	70.1	77.2
Serbia	70.0	67.8	57.9	53.7	52
Mesatarja e rajonit	49.9	50.1	47.6	47.5	49.6

Burimi: ECFIN, Pranverë 2020, MFE

1.3 PARASHIKIMET AFATMESME 2021-2023

Pas recesionit të fortë në vitin 2020, aktualisht i parashikuar në -6.1 përqind, ekonomia pritet të rekuperohet në vitin 2021 dhe të vijojë trendin pozitiv në periudhën afatmesme. Rritja ekonomike parashikohet në 5.5 përqind në vitin 2021 dhe parashikohet të vijojë të qëndrojë afër nivelit prej 4.9 përqind përgjatë periudhës afatmesme në vijim. Më specifikisht rritja ekonomike parashikohet në 4.8 dhe 4.5 përqind respektivisht për vitet 2022 dhe 2023.

Gjatë periudhës afatmesme rritja pritet të gjenerohet kryesisht nga kërkesa e brendshme, si konsumi privat ashtu edhe investimet. Ndërkohë kërkesa e huaj neto (eksport – import) pritet të ketë pothuajse një efekt neutral. Konsumi privat pritet të nxitet kryesisht nga përmirësimi i besimit të konsumatorit, si dhe nga përmirësimet në tregun e punës. Këto të fundit priten të transmetohen në një rritje graduale të pagave të cilat më tej pritet të stimulojnë të ardhurat reale të disponueshme të individëve, duke krijuar efektin e raundit të dytë në nxitjen e konsumit, si dhe duke intensifikuar prirjen e konsumatorëve për financimin e mëtejshëm të konsumit nëpërmjet një kredi-marrje më të lartë. Ndërkohë, kredimarrja për konsum parashikohet të nxitet nga përmirësimi i kushteve financiare të individëve, ashtu edhe nga lehtësimi i pritshëm i standardeve të huadhënies nga sistemi bankar në periudhën afatmesme, pas kapërcimit të efektit negativ nga goditja e pandemisë.

Ndërsa rritja graduale e investimeve pritet të nxitet nga një shfrytëzim më i intensifikuar i kapaciteteve ekzistuese të prodhimit, si dhe nga përshpejtimi i aktivitetit ekonomik gjatë periudhës së parashikuar dhe perceptimi i përmirësuar i biznesit mbi perspektivën ekonomike afatmesme e afatgjatë. Njëkohësisht edhe

përmirësimi i kushteve financiare dhe lehtësimit të standarteve të huadhënies priten të jenë një faktor i rëndësishëm i investimeve private në afatin e mesëm.

Specifikisht, konsumi final total për periudhën afatmesme (2021 – 2023) parashikohet të rritet në terma real me mesatarisht rreth 3.4 përqind në vit, duke kontribuar me mesatarisht rreth 3.1 pikë përqindje në vit në rritjen e PBB. Ndërsa investimet totale në ekonomi parashikohen të rriten në terma real mbi nivelin 5 përqind në vitet 2021-2023, me një kontribut mesatar në rritjen totale prej rreth 1.1 pikë përqindje në vit. Kërkesa e jashtme neto priten të ketë efekt pothuajse neutral në periudhën afatmesme. Eksportet e mallrave të cilat zakonisht kanë patur performancë të mirë në vite, priten të vazhdojnë këtë trend pozitiv dhe të ruajnë ritmet e kaluara. Eksportet e shërbimeve, veçanërisht shërbimet turistike, priten gjithashtu të rikthejnë performancën pozitive në periudhën afatmesme dhe do të jenë elementi kryesor për të kompensuar kontributin negativ të ardhur prej rritjes së importeve.

Sa i takon më specifikisht komponentëve të kërkesës së huaj neto, eksportet e mallrave dhe shërbimeve për periudhën 2021-2023, parashikohen të rriten me mesatarisht rreth 13 përqind në vit në terma real, me një kontribut mesatar pozitiv prej rreth 3.3 pikë përqindje në vit në rritjen e PBB. Ndërsa importet e mallrave dhe shërbimeve për këtë periudhë afatmesme parashikohen të zgjerohen me mesatarisht rreth 6.6 përqind në vit me një kontribut mesatar negativ në rritjen e PBB me rreth 2.7 pikë përqindje në vit. Rrjedhimisht, në terma neto kërkesa e huaj parashikohet të ketë një kontribut lehtësisht pozitiv, pothuajse neutral, në rritjen totale të PBB me mesatarisht rreth 0.7 pikë përqindje në vit.

Tabela 7*Treguesit kryesorë makroekonomikë*

Treguesit	Njësia	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
							Para.	Para.	Para.	Para.
Popullsia	Milion	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9	2.8	2.8
Inflacioni (mesatar)	%	1.9	1.3	2.0	2.0	1.4	1.4	2.4	2.8	3.0
Deflatori i PBB	%	0.6	-0.6	1.5	1.4	0.4	-0.3	1.5	2.3	2.4
Kursi i këmbimit (mesatar)	Lek / USD	126.0	124.1	119.1	108.0	109.9	109.7	109.7	109.7	109.7
Kursi i këmbimit (mesatar)	Lek / Euro	139.7	137.4	134.2	127.6	123.0	123.8	123.8	123.8	123.8
Faktori i Konvertimit sipas Paritetit të Fuqisë Blerese (PPP)	Lek / USD	42.7	42.7	41.4	41.3	40.6	40.6	40.6	40.6	40.6
Faktori i Konvertimit sipas Paritetit të Fuqisë Blerese (PPP)	Lek / Euro	53.2	55.6	55.6	55.7	55.7	55.7	55.7	55.7	55.7
Rritja reale e PBB	%	2.2	3.3	3.8	4.1	2.2	-6.1	5.5	4.8	4.5
PBB	Lek miliardë	1,434.3	1,472.5	1,550.6	1,635.7	1,678.4	1,572.3	1,682.6	1,803.6	1,929.7
PBB	USD miliardë	11.4	11.9	13.0	15.1	15.3	14.3	15.3	16.4	17.6
PBB	Euro miliard	10.3	10.7	11.6	12.8	13.6	12.7	13.6	14.6	15.6
PBB për banor	Lek mijë	497.9	512.0	539.6	570.7	586.4	550.4	590.3	634.3	680.5
PBB për banor	USD	3,952.8	4,124.0	4,531.0	5,284.4	5,337.8	5,015.4	5,379.3	5,780.1	6,201.4
PBB për banor	Euro	3,563.0	3,727.1	4,022.7	4,472.6	4,766.6	4,446.0	4,768.5	5,123.8	5,497.3
PBB për banor	USD-PPP	11,662.0	12,002.9	13,037.0	13,834.0	14,454.4	13,567.2	14,551.4	15,635.6	16,775.3
PBB për banor	Euro-PPP	9,360.3	9,206.8	9,702.9	10,240.4	10,533.8	9,887.2	10,604.4	11,394.5	12,225.1
Norma e papunësisë	%	17.5	15.6	14.1	13.0	12.9	13.6	12.2	10.9	9.7
Të ardhurat totale	% të PBB	26.4	27.6	27.8	27.5	27.4	27.5	28.5	28.7	28.9
Shpenzimet totale	% të PBB	30.5	29.5	29.8	29.1	29.3	34.2	34.9	31.5	31.1
Bilanci i përgjithshëm	% të PBB	-4.1	-1.8	-2.0	-1.6	-1.9	-6.8	-6.5	-2.9	-2.3
Bilanci primar fiskal	% të PBB	-1.4	0.7	0.1	0.6	0.2	-4.6	-3.9	-0.1	0.6
Bilanci korrent fiskal	% të PBB	0.4	2.6	3.0	3.2	2.6	-0.3	0.8	1.9	2.5
Borxhi Publik (Bruto)	% të PBB	72.7	72.4	70.2	67.7	66.3	80.9	78.6	77.9	76.3
<i>Borxhi publik i qeverisë së përgjithshme</i>	% të PBB	68.8	68.7	66.9	64.9	63.8	76.5	75.2	74.8	73.4
<i>Borxhi publik jashtë treguesve fiskale</i>	% të PBB	4.0	3.7	3.3	2.8	2.5	4.4	3.4	3.0	2.9
Bilanci i llogarisë korrente	% të PBB	-8.6	-7.6	-7.5	-6.8	-8.0	-9.2	-7.1	-7.3	-7.1
Bilanci tregtar (Mallra & Shërbime)	% të PBB	-17.3	-16.8	-15.1	-13.7	-13.8	-15.4	-13.1	-12.7	-12.2
Mallra	% të PBB	-22.4	-24.3	-24.4	-22.4	-23.0	-21.1	-21.0	-20.3	-19.9
Eksporte	% të PBB	7.5	6.7	6.9	7.7	6.6	6.0	6.7	7.2	7.3
Importe	% të PBB	-29.9	-30.9	-31.3	-30.1	-29.7	-27.1	-27.7	-27.5	-27.3
Bilanci i pagesave	% të PBB	5.9	0.4	1.6	2.9	-0.6	1.8	0.8	1.6	1.7
Rezervat valutore	Euro milion	2,880.0	2,945.0	2,995.9	3,399.0	3,359.6	3,583.6	3,695.8	3,930.5	4,200.4
Në muaj importi mallrash e shërbimesh	Muaj	7.6	7.2	6.7	7.0	6.5	8.6	8.0	7.9	7.9

Burimi: INSTAT, Banka e Shqipërisë, Ministria e Financave dhe Ekonomisë

2. TREGUESIT KRYESORË TË BUXHETIT PËR VITIN 2021

2.1 PARASHIKIMI I TË ARDHURAVE PËR VITIN 2021

Në programimin e të ardhurave nga Tatimet dhe Doganat për vitin 2021, janë marrë në konsideratë faktorët kryesorë me ndikim në buxhet, veçanërisht situata ekonomike krijuar nga pandemia Covid 19 përfshirë efektin e politikave të reja fiskale me qëllim rimëkëmbjen e ekonomisë.

Programimi i të ardhurave për vitin 2021, mbështet synimet e Qeverisë për rimëkëmbjen ekonomike, si dhe mbajtjen nën kontroll të deficitit buxhetor dhe borxhit publik. Ky program bazohet në përmirësimin e administrimit fiskal dhe minimizimin e informalitetit në ekonomi, duke mbështetur në këtë mënyrë rimëkëmbjen ekonomike, si dhe duke nxitur prodhimin dhe eksportet.

Metodologjia e programimit të të ardhurave është bazuar në modelet bashkëkohore të programimit, dhe në analizën e detajuar të faktorëve që ndikojnë në secilën taksë dhe tatim. Modeli i përdorur bazohet në parashikimet makroekonomike për vitin 2021 si rritja nominale, deflatori, analiza e importeve të grup produkteve kryesore, analiza e serive kohore si dhe modelet e bazuar në koeficientin e elasticitetit “Buoyancy” dhe “Effective Tax Rate” për çdo taksë.

Në planifikim janë harmonizuar faktorët makroekonomikë, me treguesit kryesorë që ndikojnë në taksa specifike. Në mënyrë të detajuar treguesit kryesorë për vlerësimin e të ardhurave janë:

- rritja nominale të PBB-së, duke analizuar këtë efekt në mënyrë të integruar me faktorë të tjerë për çdo taksë në veçanti, të ndërlidhur me të dhënat historike dhe projeksionet e çmimeve në tregjeve ndërkombëtare tek taksat ad-valorem si Tatimi mbi Vlerën e Shtuar, Renta minerare dhe Taksa doganore.
- Kursi i pritshëm i këmbimit të dy monedhave kryesore: USD dhe EURO me Lekun;
- çmimet në bursë që ndikojnë në të ardhurat nga TVSH-ja dhe Renta minerare;
- sasitë e pritshme të importit të mallrave.

Në vitin 2021, të ardhurat totale të buxhetit të shtetit parashikohen të arrijnë 479 miliard lekë, nga këto, të ardhurat tatimore 437 miliard lekë dhe brenda zërit të të ardhurave tatimore, të ardhurat që mblidhen nga tatimet dhe doganat 311 miliard lekë. Ndërkohë, të ardhurat nga kontributet planifikohen 99,7 miliard lekë.

Krahasuar me të pritshmin e vitit 2020, të ardhurat gjithsej të buxheti të shtetit rriten 10.6 %, ndërkohë që të ardhurat tatimore nga tatimet dhe doganat programohen të rriten 12.2 % ose +37.1 miliard lekë.

Të ardhurat doganore janë parashikuar bazuar në analizën e trendit historik të 60 grup-produkteve kryesore, për një periudhë shumëvjeçare. Ky parashikim është korriguar me efektet e faktorëve të tjerë të jashtëm në secilën taksë. E njëjta procedurë është ndjekur edhe për të ardhurat nga tatimet, duke marrë për bazë modelin statistikor të projeksionit të të ardhurave të pritshme si dhe faktorët ekzogjenë me ndikim në çdo taksë.

Faktorët e jashtëm të marrë në konsideratë të cilët ndikojnë në rritjen e të ardhurave për vitin 2020 janë:

Kuadri Makroekonomik

Rritja nominale e Prodhimit të Brendshëm Bruto e skontuar me Koeficientin e Elasticitetit, është aplikuar duke analizuar këtë efekt në mënyrë të integruar me faktorë të tjerë për çdo taksë në veçanti, të ndërlidhur me të dhënat historike dhe projeksionet e çmimeve në tregjeve ndërkombëtare tek taksat ad-valorem si Tatimi mbi Vlerën e Shtuar, Renta minerare dhe Taksa doganore. Në projeksion janë përfshirë, faktorë që lidhen me rritjen nominale e PBB-së, kursin mesatar të këmbimit EURO–Lek dhe USD-Lek, si dhe çmimet brent të naftës bruto dhe mineraleve të tjera.

Parashikimi i të ardhurave sipas zërave për vitin 2021

Të ardhurat nga “T.V.SH-ja” parashikohet të jetë 143.5 miliardë lekë, 15.4 miliardë lek ose 12% më shumë se pritshmëria për vitin 2020. Burimet e rritjes së TVSH-se në vitin 2020 do të jenë:

- TVSH-së që do të gjenerohet si rezultat i rritjes ekonomike;
- TVSH nga rritja e volumit të importeve dhe konjuktura e çmimeve ndërkombëtare;
- TVSH nga përmirësimi i administrimit, lufta ndaj informalitetit dhe kontrolli i zinxhirit të transaksioneve ndërmjet operatorëve.

Të ardhurat nga “Tatimi mbi Fitimin” vlerësohen me rritje 19.2% ose 5.3 miliardë lekë më shumë se viti 2020, pra parashikohet të arkëtohen 33 miliardë lekë. Rritja e parashikuar në tatimin mbi fitimin bazohet:

- Në rikuperimin e ekonomisë dhe rritjen e saj, çka do reflektohet edhe në deklaratat e tatimpaguesve;
- në forcimin e kontrollit të deklaratave, bazuar në kriteret e riskut;

Të ardhurat nga “Akciza” vlerësohen të jenë 49 miliardë lekë, me një rritje prej 4.4 miliardë lekë ose 9.9% më shumë se pritshmëritë për vitin 2020. Faktorët kryesorë që do ndikojnë në rritjen e parashikuar të të ardhurave nga akciza lidhen me: rritjen e importit të mallrave të fortë si karburante dhe cigare, si dhe forcimin e luftës kundër informalitetit, nëpërmjet kontrollit rigoroz të subjekteve të akcizës si dhe disiplinimit të mëtejshëm të procedurave të përfitimit të përjashtimeve dhe rimbursimeve nga kjo taksë.

Të ardhurat nga “Tatimi mbi të Ardhurat Personale” parashikohen 41 miliardë lekë, me një rritje prej 4.7 miliardë lekë ose 12.9% më shumë se pritshmëritë për vitin 2020. Në parashikimin e të ardhurave nga tatimi mbi të ardhurat personale janë marrë në konsideratë rritja ekonomike dhe impakti i saj në nivelin e pagës mesatare si dhe rritja e numrit të të punësuarve në sektorin privat, bazuar në ecurinë e vitit 2019, si dhe incentivat për nxitjen e punësimit bazuar në paketën mbështetëse për rritjen e punësimit Covid-19;

Të ardhurat nga “Taksa Nacionale dhe të tjera” vlerësohen të jenë 38 miliardë lekë. Parashikimet për këtë taksë për vitin 2021 janë 11.2% ose 3.8 miliardë lekë më shumë se i pritshmi 2020 dhe bazohen në efektet e rritjes ekonomike dhe rritjes setakses se qarkullimit të automjeteve si rezultat i rritjes se sasive të karburantit që do të hidhen në treg.

Të ardhurat nga “Taksa Doganore” në vitin 2021 vlerësohet të jenë 6,5 miliardë lekë, me rritje 284 milionë lekë krahasuar me vitin 2020. Në programimin e të ardhurave janë marrë në konsideratë efektet e rritjes së importeve të tatueshme, si dhe disa efekte minimale nga lëvizja e tarifave doganore.

Të ardhurat nga “Kontributet për Sigurime Shoqërore e Shëndetësore” në vitin 2021 parashikohet të rriten me +5.9%, ose +5.4 miliardë lekë krahasuar me të pritshmin e vitit 2020. Të ardhurat gjithsej nga kontributet priten të jenë 96.3 miliardë lekë, nga 90.9 miliardë lekë që do arkëtohen në vitin 2020. Rritja e programuar e të ardhurave mbështetet në këta faktorë:

- rritjen ekonomike çka do reflektohet në rritjen e numrit të punëmarrësve;
- forcimin e administrimit nëpërmjet kontrollit të nivelit të pagës të deklaruar dhe deviacionit të saj nga paga reale që përfitohet;

- rritjen e pages minimale nga 26 mijë në 30 mijë lekë me efekt vjetor të të ardhura rreth 3 miliard lekë.

Tabela 8

Lloji i taksave	Fakt_2019	I Pritshmi 2020	Projeksioni 2021
TVSH Neto TOTAL	132,412	128,101	143,500
Tatimi mbi fitimin	36,575	27,716	33,031
Akciza	46,742	44,605	49000
Tatimi mbi të ardhurat personale	46,124	36,305	41,000
Taksat Nacionale Total	36,424	34,178	38,000
Taksë doganore	6,482	6,216	6500
TOTAL TATIME + DOGANA	304,759	277,121	311,031
Kontributet e mbledhura	94,248	90,900	96,270
TOTAL DPD + DPT (Kontributet)	399,007	368,021	407,301

Burimi: *Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)*

2.2 SHPENZIMET PUBLIKE

Totali i shpenzimeve publike për vitin 2021 është planifikuar **587.6 miliardë lekë** ose **34.9% e PBB**.

Shpenzimet e personelit për vitin 2021, reflektojnë koston aktuale të Administratës Publike, si dhe politikën e re të rritjes së pagave për dy sektorët prioritarë shëndetësi dhe arsim. Fondi vjetor për rritjen e pagave është planifikuar në shumën 8 miliardë lekë dhe parashikon rritjen e pagës për funksion me 40% për punonjësit shëndetësor, me një vlerë prej 4.5 miliardë lekë dhe rritjen e pagës për funksion me 15% për punonjësit mësimor me një vlerë prej 3.5 miliardë lekë. Shpenzimet totale për pagat në Administratën Publike janë planifikuar në masën **91.87 miliardë lekë** ose **5.5% e PBB**.

Shpenzimet për interesa parashikohen në nivelin **43.8 miliardë lekë** ose **2.6% të PBB**, për të përballuar çdo risk të mundshëm të rritjes së normave të interesit.

Shpenzimet operative dhe të mirëmbajtjes për qeverisjen qendrore për vitin 2021 (*pa përfshirë shpenzimet që realizohen nga institucione publike, që kanë si burim financimi të ardhurat jashtë limitit*), janë parashikuar në masën **45.89 miliardë lekë** ose rreth **2.7% e PBB-së**. Në këtë zë është programuar mbështetja me prioritet e politikave ekzistuese të qeverisjes qendrore si skema e fermerëve, programet e nxitjes së punësimit, skemat për mbështetjen e zhvillimit ekonomik dhe zhvillimi i sportit. Gjithashtu, si politikë e re për vitin 2021 është miratuar dhe një **fond prej 1 miliardë lekësh** në formën e **skemës së mbështetjes së fermerëve përmes përjashtimit të karburantit për prodhim bujqësor** nga akciza, taksa e qarkullimit dhe taksa e karbonit.

Shpenzimet e buxhetit vendor për vitin 2021, janë parashikuar në masën **56.326 miliardë lekë**, me një rritje prej 5.3% më shumë se në vitin 2020. Këto shpenzime për vitin 2021, zënë 3.3% të PBB-së nga 2.3

% që zinin në vitin 2013. Covid-19, ashtu si edhe në vendet e tjera ka pasur dhe parashikohet të ketë efekte negative në rënien e ekonomisë dhe për pasojë dhe në uljen e të ardhurave buxhetore. Këto efekte negative kanë bërë që niveli i të ardhurave vendore krahasuar me parashikimet para Covid-19 të jetë më i ulët. Kjo ka bërë që edhe Produkti i Brendshëm Bruto (PBB) të jetë më i ulët se PBB-ja e vitit 2020 dhe për rrjedhojë edhe madhësia e transfertës së pakushtëzuar si përqindje e PBB-së llogaritet të jetë më e ulët se ajo e vitit 2020. Me qëllim ruajtjen e stabilitetit të shpenzimeve vendore dhe për mbështetjen e njësive të vetëqeverisjes vendore për përbalimin e shpenzimeve të Covid-19, niveli i transfertës së pakushtëzuar për vitin 2021 do të jetë i njëjtë me atë të vitit 2020, rreth **1.4 miliardë lekë** më i lartë se sa i takonte pushtetit vendor në bazë të projeksionit të PBB-së për vitin 2021 ose në terma nominal **1.08 përqind** e PBB-së së vitit 2021. Kjo transfertë është **rreth 50.4 përqind** më e lartë se transferta e vitit 2013 dhe rreth **48 përqind** më e lartë se e vitit 2015, si viti bazë për krahasimin e efekteve të reformës administrativo-territoriale. Të ardhurat nga taksat dhe tarifat vendore në vitin 2021 do të jenë **25.4 miliardë lekë** ose **10 përqind** më të larta se sa i pritshmi i vitit 2020 dhe po thuajse mbi **dy herë** më të larta se ato të viteve 2013 dhe 2015.

Shpenzimet e fondeve speciale që përfshin shpenzimet totale për Fondet e Sigurimeve Shoqërore, Shëndetësore dhe kompensimin në vlerë të ish-pronarëve, janë planifikuar në vlerën prej **193.97 miliardë lekë**. Niveli i shpenzimeve për *Skemën e Sigurimeve Shoqërore* për vitin 2021, parashikohet në masën **144.6 miliardë lekë** ose **8.6% e PBB**. Nga ky fond, për indeksimin e pensioneve është parashikuar niveli prej **2.4 miliardë lekë**. Ndërsa, shpenzimet e *Skemës së Sigurimeve të Kujdesit Shëndetësor* për vitin 2021 janë parashikuar në masën **46.3 miliardë lekë** ose **2.8% e PBB** nga 43.8 miliardë lekë të pritshme për t'u realizuar në vitin 2020.

Së fundi, shpenzimet për *Fondin e Kompensimit në vlerë të Pronarëve*, parashikohen në total në masën **3 miliardë lekë** ose 0.2% e PBB.

Shpenzime të tjera sociale, përfshin fondet për pagesën e papunësisë, aftësisë së kufizuar, ndihmës ekonomike, dëmshpërblimin e ish-të përndjekurve politikë dhe bonusin e lindjeve.

- Shpenzimet për pagesën e papunësisë parashikohen në nivelin **800 milionë lekë**.
- Shpenzimet për pagesën e ndihmës ekonomike dhe aftësisë së kufizuar parashikohen në nivelin **22.2 miliardë lekë** ose 1.3% e PBB.
- Për ish-të përndjekurit është parashikuar një fond prej **1 miliard lekë** ose 0.1% e PBB.
- Për bonusin e lindjeve është parashikuar një fond prej **2.2 miliardë lekë** ose 0.1% e PBB.

Shpenzimet për subvencione janë parashikuar në masën **1.55 miliardë lekë** duke u rritur krahasuar me një vit më parë. Këto shpenzime shkojnë për mbështetjen e sektorit të ujësjellës-kanalizimeve bazuar në performancën e tij, si dhe për të mbuluar një pjesë të shpenzimeve të veprimtarisë hekurudhore dhe veprimtarisë së shërbimeve qeveritare. Këtë vit rritja e subvencionit alokohet e gjitha për programet e nxitjes së punësimit.

Niveli i Fondit Rezervë për vitin 2021, planifikohet në masën **4 miliardë lekë**, përkatësisht **2 miliardë lekë** Fond Rezervë i Këshillit të Ministrave, **1 miliardë lekë** fond kontigjence për mbështetjen e procesit zgjedhor dhe **1 miliardë lekë** fond rezervë për studime dhe projekte për projektet e investimeve publike strategjike që do të zhvillohet në vitin 2021.

Investimet Publike për vitin 2021 janë planifikuar në masën **7.2% e PBB** ose **120.6 miliardë lekë** (*duke përfshirë këtu dhe fondin e rindërtimit në shumën 27 miliardë lekë*). Në planifikimin e investimeve për vitin 2021 janë mbajtur në konsideratë të gjitha detyrimet kontraktuale për projektet e investimeve me financim të huaj dhe të brendshëm. Ashtu, si edhe në vitin 2020, dhe në vitin 2021 do të ketë përparësi financimi i projekteve në vazhdim. Për planifikimin e investimeve janë ndjekur kriteret e mëposhtme:

- *Prioritetet e Programit të Qeverisë për periudhën 2017 – 2021;*
- *Prioritetet e integritetit europian;*
- *Projektet në vazhdim.*
- *Mbështetja me kosto lokale dhe TVSH për projektet me financim të huaj;*

2.3 DEFICITI BUXHETOR

Deficiti buxhetor për vitin 2021 planifikohet të jetë në nivelin 6.5% të PBB nga rreth 6.8% i pritshëm për vitin 2020. Balanca primare edhe për këtë vit pritet të jetë sërish negative në rreth -3.9%, gjithsesi në një përmirësim të lehtë nga rreth 4.6% që pritet për vitin 2020. Dy goditjet që pësoi vendi, në fillim nga tërmeti i Nëntorit 2019 dhe më pas nga pandemia përgjatë vitit 2020, janë dy faktorët determinues që kanë çuar në këtë përkeqësimin të përkohshëm të deficitit të përgjithshëm buxhetor dhe balancës primare. Edhe për vitin tjetër rreth 1.7% e PBB janë planifikuar shpenzime për fondin e ri-ndërtimit. Megjithatë, balanca korente fiskale (diferenca midis investime publike dhe deficit fiskal) rikthehet në shifra pozitive që në vitin e ardhshëm 2021, në nivelin prej 0.8% të PBB nga një nivel i pritshëm negativ prej -0.3% këtë vit, në përputhje kjo me rregullin respektiv fiskal (“rregullin e artë” të buxhetit). Gjithashtu edhe borxhi publik bruto do t’i rikthehet një trajektore rënëse duke filluar që nga 2021, në përputhje me rregullin respektiv fiskal, ku pritet të bjerë në rreth 78.6% të PBB nga rreth 80.9% i pritshëm për këtë vit. Ndërkohë që në afatin e mesëm, pasi të akomodohen nevojat kryesore të lidhura me efektet negative të dy goditjeve, financat publike do t’i rikthehen qartësisht trajektore konsoliduese. Balanca primare mund të rikthehet së paku në balancë (zero) që në vitin 2022, por me një siguri më të lartë ajo do të jetë pozitive nga viti 2023 e në vijim. Ky target tashmë është sanksionuar edhe në ligjin organik të buxhetit, ku me përfshirjen në Korrik të 2020 të një rregulli të ri fiskal, tashmë bëhet ligjërish e detyrueshme që duke filluar nga viti buxhetor 2023 e për çdo vit në vijim balanca primare të rezultojë jo më e vogël se sa zero (pra së paku e balancuar ose pozitive). Sipas skenarit bazë, borxhi publik pritet të bjerë në rreth 68.5% në vitin 2025.

PARIMET DHE RREGULLAT FISKALE

Në përputhje të plotë me obligimet që rrjedhin prej ligjit organik të buxhetit (LOB) nr 57/2016, ligji i buxhetit 2021, ku projeksionet shtrihen deri në vitin 2023, materializon parimet dhe rregullat fiskale të mëposhtme:

- Në çdo ligj vjetor të buxhetit, fillestar apo të rishikuar, si dhe në planifikimet e buxhetit afatmesëm, raporti i borxhit publik ndaj Produktit të Brendshëm Bruto do të planifikohet më i ulët se niveli i vlerësuar për vitin pararendës, deri atëherë kur niveli i borxhit të arrijë dhe qëndrojë poshtë nivelit 45 përqind të Produktit të Brendshëm Bruto;

Në përputhje me këtë dispozitë (rregull fiskal) të LOB, ligji i buxhetit 2021 (-2023) **targeton çdo vit një nivel të borxhit publik total (bruto) në përqindje të PBB më të ulët se sa niveli i vitit pararendës.**

- Vlera e Produktit të Brendshëm Bruto, nominale në lekë, e cila do të përdoret për llogaritjen e raportit të borxhit publik ndaj Produktit të Brendshëm Bruto për vitet buxhetore që planifikohen dhe për vitin pararendës, nuk mund të jetë më e lartë se vlera respektive e parashikuar ose vlerësuar në raportin “Perspektiva ekonomike botërore” (Ëorld Economic Outlook), të Fondit Monetar Ndërkombëtar, më i fundit i publikuar në kohën kur ligji vjetor i buxhetit dorëzohet për miratim në Kuvend. Kjo dokumentohet qartësisht në relacionin shoqëruar të ligjit vjetor të buxhetit;

Në përputhje me këtë dispozitë (rregull fiskal) të LOB, ligji i buxhetit 2021 - (2023) **bazohet në projeksionet e mëposhtme të PBB nominale, të cilat paraqiten në mënyrë krahasimore kundrejt projeksioneve më të fundit të FMN. Në këtë rast, sipas shënimit të bërë në ËEO më të fundit të publikuar në muajin Tetor 2020, ku thuhet se “Projeksionet ËEO u përgatitën përpara misionit të parë të Monitorimit Pas Programit që përfundoi në 28 shtator dhe kështu nuk pasqyrojnë përditësimet e bëra gjatë misionit”, për referencë janë marrë shifrat e PBB nominale të misionit më të fundit të FMN (misioni i Monitorimit Pas Programit, i kryer në shtator 2020).**

Parashikimet e PBB nominale të MFE dhe FMN	(në miliardë Lekë)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
			Fore.	Fore.	Fore.	Fore.
MFE	1 636	1 678	1 572	1 683	1 804	1 930
FMN	1 636	1 678	1 572	1 683	1 804	1 930
Diferenca MFE - FMN (Diferenca e vlerave të parashikuara duhet të jetë jo më e madhe se zero)	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3

- Në çdo vit buxhetor të planifikuar duhet të përfshihet një kontingjencë e veçantë, prej jo më pak se 0.7 përqind e shpenzimeve totale të buxhetit, për të kompensuar rreziqe potenciale nga luhatjet në kurset e këmbimit ose normat e interesit, me ndikim në nivelin e borxhit.

Në përputhje me këtë dispozitë (rregull fiskal) të LOB, ligji i buxhetit 2021 - (2023) përfshin për çdo vit në një zë të veçantë të tij, emërtuar “Kontingjencë për luhatjet e normave të interesit, etj.” **një kontingjencë prej mbi 0.7 përqind e shpenzimeve totale.**

- Të ardhurat nga privatizimi nuk janë pjesë e procesit të programimit buxhetor. Në rastet e arkëtimit ato përdoren, jo më pak se 50 përqind, për uljen e borxhit publik dhe pjesa tjetër për investime publike. Pas arritjes së nivelit të borxhit publik, sipas përcaktimeve të shkronjës “a”, të pikës 1, të nenit 4/1 të Ligjit Organik të Buxhetit nr 57/2016, përdorimi i të ardhurave të arkëtuara nga privatizimet përcaktohet në ligjin vjetor të buxhetit.

Në përputhje me këtë dispozitë (rregull fiskal) të LOB, ligji i buxhetit 2021 - (2023) **nuk përfshin të hyra nga privatizimet e mundshme.**

- Masa e deficitit buxhetor nuk mund të tejkalojë masën e shpenzimeve kapitale të parashikuara çdo vit në ligjin e buxhetit.

Në përputhje me këtë dispozitë (rregull fiskal – “rregulli i artë”) të LOB, deficitin i targetuar në ligjin e buxhetit 2021 - (2023) **është çdo vit më i ulët se sa shpenzimet kapitale të planifikuara.** Rrjedhimisht, balanca korrente e targetuar është pozitive në çdo vit.

1. Linku për raportin “ËEO” – <https://ëëë.imf.org/en/Publications/ËEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020>

3. MENAXHIMI I BORXHIT PUBLIK

Borxhi publik gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020 përgjithësisht është menaxhuar në përputhje me objektivat strategjike afatmesëm për ruajtjen e qëndrueshmërisë së raporteve ndërmjet kostos dhe risqeve.

Pavarësisht nevojave për hua në rritje të krijuara nga pandemia COVID-19, huamarrja gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020 ka arritur të përmbush plotësisht nevojat buxhetore, si edhe të gjitha nevojat që burojnë nga detyrimet e borxhit ekzistues. Në këtë drejtim vlen për t'u përmendur emetimi me sukses i Eurobond-it me vlerë 650 milion Euro në tregjet ndërkombëtare, i cili përveç se plotësoi nevojat për likuiditet, përçoi një sinjal pozitiv përse i përket aftësisë për të siguruar fonde dhe qëndrueshmërisë së financave publike në Republikën e Shqipërisë.

Humarrja në terma bruto u realizua në vlerën 306.3 miliard Lekë, nga të cilat 63.7% (ose 195.2 miliard Lekë) u financuan nëpërmjet burimeve të brendshme dhe 36.3% (ose 111.1 miliard Lekë) nëpërmjet burimeve të huaja. Krahasuar me planifikimin për vitin 2020¹, huamarrja e brendshme është realizuar në nivelin 74%, ndërkohë që huamarrja e huaj është realizuar në nivelin 59%². Gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020 nevoja për huamarrje ka shënuar rritje krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, duke reflektuar kërkesën e shtuar të qeverisë për financim, si pasojë e masave fiskale të marra në kuadër të parandalimit të përhapjes së pandemisë Covid-19, si edhe si pasojë e masave të ndërmarra në kuadër të reduktimit të riskut të rifinancimit që buron kryesisht nga maturimi i Eurobond-it 2015 në tremujorin e fundit të vitit.

Në përputhje me objektivat e Strategjisë Afatmesme të Menaxhimit të Borxhit, gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020 u menaxhua reduktimi i mëtejshëm i ekspozimit ndaj risqeve të borxhit të brendshëm, si edhe u vijua me aktivitete në drejtim të zhvillimit të tregut të titujve shtetërorë.

Në vazhdim të angazhimit të ndërmarrë në lidhje me përmirësimin e mëtejshëm të tregut primar dhe zhvillimin e tregut sekondar të titujve shtetërorë, përgjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020 është vijuar me praktikën që kontribuojnë në krijimin e madhësive referencë dhe konsolidimin e kurbës së *yield-it* në segmentin e titujve shtetërorë afatmesëm dhe afatgjatë.

Tregu primar i titujve shtetërorë gjatë periudhës janar-qershor të vitit 2020 përgjithësisht është karakterizuar nga zhvillime pozitive. Kërkesa për tituj shtetërorë, megjithëse mbetet ende jo shumë e diversifikuar dhe e bazuar kryesisht tek sektori bankar, gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2020 ka qenë e kënaqshme dhe ka mbuluar plotësisht nevojat e qeverisë për huamarrje të brendshme.

Normat e interesit në tregun e titujve shtetërorë kanë shënuar një rritje të moderuar krahasuar me fundin e vitit 2019. Rritja e normave të interesit kryesisht ka pasqyruar kërkesën e shtuar të qeverisë për financim, si edhe pasigurinë e perceptuar nga investitorët për shkak të pandemisë.

¹ Referuar Aktit Normativ Nr.28, datë 02.07.2020 "Për disa ndryshime në Ligjin Nr.88/2019 "për buxhetin e vitit 2020"", të ndryshuar.

² Duke përfshirë të gjitha ripagesat e borxhit të jashtëm të projektuara deri në fund të vitit 2020.

Gjatë pjesës së mbetur të vitit 2020, menaxhimi i borxhit do të ketë në fokus plotësimin e nevojave për huamarrje në kuadër të rimëkëmbjes së ekonomisë pas situatës së krijuar nga tërmeti i muajit nëntor 2019 dhe përhapjes së pandemisë Covid-19, duke mbajtur në konsideratë përmirësimin e mëtejshëm të strukturës së borxhit (*kryesisht strukturën e portofolit të borxhit të brendshëm*) në drejtim të uljes së ekspozimit ndaj risqeve, si edhe mbajtjes nën kontroll të kostos.

Në tregun e brendshëm, nëpërmjet titujve afatshkurtër kryesisht do të synohet refinancimi i titujve ekzistues, si dhe menaxhimi i nevojave për likuiditet. Ndërkohë, nëpërmjet titujve afatgjatë do të synohet të realizohet huamarrja e re e planifikuar.

Në tregun e huaj, burimet kryesore të huamarrjes do të jenë huatë me terma të buta ose pjesërisht të buta, cilat do të financojnë projektet ekzistuese dhe projektet e reja të konsideruara si prioritare nga qeveria, si edhe huatë në formën e mbështetjes buxhetore të akorduara nga institucionet financiare ndërkombëtare për të mbështetur qeverinë për pandeminë COVID-19 dhe për reformat e politikave zhvillimore të vendit.

4. MENAXHIMI I PANDEMISË SË COVID-19 DHE RINDËRTIMIT NGA TËRMETI

Në kuadër të pandemisë COVID – 19 qeveria shqiptare alokoi për Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale një buxhet të dedikuar të menaxhimit të epidemisë në forcimin e sistemit shëndetësor në vlerën **2.4 miliardë lekë nga buxheti i shtetit për vitin 2020**. Kësaj shume i shtohen edhe rreth **507 milion lekë ndihma** kryesisht nga organizata ndërkombëtare në pajisje mjekësore, materiale mbrojtëse dhe medikamente.

Prej më shumë se 6 muajsh sistemi shëndetësor ka përballuar deri më tani me sukses përballjen me COVID – 19 falë punës së ekipit mjekësor dhe investimeve të kryera nga qeveria dhe bashkëpunimit me partnerët ndërkombëtarë.

Sistemi u përgjigj në kohë duke:

- ✓ Garantuar mjetet e mbrojtjes personale për stafin shëndetësor në të gjithë nivelet e sistemit shëndet publik, parësor dhe spitalor në vlerën 1.2 mld lekë.
- ✓ Bërë të mundur që përveç dy spitaleve COVID të Shërbimit Infektiv në QSUT (COVID 1) dhe Spitalit Universitar Shefqet Ndroqi (COVID 2) të bëhen gati edhe dy spitale COVID Spitali COVID 3 në godinën e ish kirurgjive në QSUT me një total prej 125 shtretërisht, si dhe Spitali COVID 4 në godinën e ish Universitetit Kristal me kapacitet prej 108 shtretërisht. Është investuar në forcimin e kapaciteve të terapisë intensive dhe subintensive, duke dedikuar 500 shtretër, 80% e tyre me linja oksigjeni dhe ku gjysma e tyre janë kapacitete të reja në sistem (COVID 3 dhe 4) - në vlerën 160 milion lekë.
- ✓ Pajisur me aparatura të reja spitalet covid dhe njësitë e terapisë intensive në spitalet rajonale përkatësisht 100 shtretër të rinj reanimacioni, 265 monitorë multiparametrik, 134 respiratorë invazive dhe joinvazive (kemi rritur me 67% kapacitetin e aparaturave jete-shpëtuese respiratore në terapisë intensive dhe sub intensive), si dhe janë alokuar fondet për blerjen e pajisjeve të rënda biomjekësore për shërbimin e imazherisë dhe diagnostikës – në vlerën 764.9 mln lekë
- ✓ Siguruar terapia e mjekimit me medikamentet sipas protokolleve të shërbimeve spitalore të njëjta me vendet e tjera pa asnjë mungesë – në vlerën 50 mln lekë
- ✓ Garantuar edhe terapinë me plazëm sipas protokolleve në vlerën 80 mln lekë.
- ✓ Rritur kapacitetet laboratorike të testimit, duke hapur një laborator të ri në QSUT dhe duke rritur kapacitetet e testimit në laboratorët e ISHP. Është dyfishuar numri i testeve ditore nga 400

testime mesatare/ditë gjatë muajit korrik sot realizojmë mesatarisht 800 testime/ ditore vetëm në dy laboratorët publikë dhe kemi siguruar stokun e nevojshëm për periudhën vjeshtë-dimër –në vlerën 55 mln lekë. Tendanca brenda muajit tetor është 1000 teste/ditë.

- ✓ Marrë masat për të siguruar testimin në kohë dhe gjurmimin e kontakteve, kemi rritur me 30% grupet e terrenit të epidemiologëve për testim dhe gjurimim duke garantuar që 90 % e të dyshuarve të izoloohen brenda 48 orëve.
- ✓ Fuqizuar shërbimin e urgjencës paramjekësore me blerjen e 36 autoambulancave të reja në vlerën 240 mln lekë. Qendra e koordinimit të Urgjencës Kombëtare Mjekësore ka operuar në efikasitet të plotë, duke koordinuar në pikun e thirrjeve deri në 5000 thirrje/ditë, me një total thirrjesh prej 500 mijë në numrin unik 127 dhe rreth 90 mijë misione në terren.
- ✓ Rritur financimin për vaksinimin falas ndaj gripit për kategoritë e rrezikuara si të sëmurët kronikë, personalin shëndetësor, mësues, edukatorët, fëmijët 2-5 vjeç, të moshuarit. 370 mijë doza vaksinash (4 herë më shumë se 2019), janë siguruar deri tani për grupet e riskut që parashikohen të kryhen falas gjatë periudhës vjeshtë-dimër sipas planit të vaksinimit. – në vlerën 141 mln lekë;
- ✓ Investuar për rikonstruksionin e Pediatriisë Infektive në QSUT në vlerën 41 mln lekë dhe rikonstruksionin e Reanimacionit të Spitalit Rajonal Vlorë në vlerën 56 mln lekë;
- ✓ Gjithashtu, Qeveria Shqiptare është angazhuar financiarisht për sigurimin e vaksinës së sigurt dhe efikase kundër Covid-19 nëpërmjet mekanizmit ku aderohet mbi 90 shtete COVAX Facility – Aleanca e vaksinave GAVI, OBSH e mbështetur dhe nga BE etj me një fond rreth 12 mln Dollarë në fazën e parë.

Për personelin shëndetësor në vijën e parë të luftës është përcaktuar shpërblimi financiar 1,000 euro mbi pagën mujore për personelin shëndetësor dhe 500 euro mbi pagën për stafin mbështetës:

- ✓ Deri sot 522 mjekë, 1,130 infermierë dhe 134 epidemiologë përfituan bonusin 1,000 euro mbi pagën mujore/ shpërblimin sipas punës së kryer me pacientët me COVID-19. 739 staf mbështetës kanë përfituar bonusin 500 euro/shpërblimin sipas punës së kryer me pacientët me COVID19 mbi pagën mujore, si dhe janë punësuar 150 personel shëndetësor për të siguruar rritjen e kapaciteteve të burimeve njerëzore në spitalet Covid.

Duke patur parasysh përhapjen e COVID-19 në nivel ndërkombëtar, është thelbësore të përgatitemi për menaxhimin e situatës së krijuar në vijimësi, nëpërmjet alokimit të fondeve të dedikuara buxhetore edhe për vitin 2021 për përmbushjen e objektivit tonë strategjik për të garantuar mbulim shëndetësor për të gjithë qytetarët, mbrojtje të personelit mjekësor dhe forcimin e hetimit epidemiologjik dhe diagnostikimit në kohë të pacientëve si një masë për parandalimin e përhapjes së COVID – 19

Prioritete për vitin 2021:

- Marrjen e masave efektive dhe ruajtjen e vazhdimësisë së shërbimeve spitalore, ofrimin e shërbimeve bazuar në protokollet mjekësore COVID-19, adaptimin e shpejtë dhe përshtatjen e shërbimeve ndaj kërkesave të reja që mund të paraqiten ,si pasojë e pandemisë, përdorimin me efikasitet të burimeve njerëzore, si dhe krijimin e ambientit të sigurt spitalor për profesionistët e shëndetit.
- Ripozicionimin e shërbimeve spitalore të aksesueshme fizikisht për popullatën, që ka nevojë për përdorimin e tyre dhe vazhdimësinë e ofrimit të shërbimit spitalor të urgjencës në kushtet e ashpërsimit të pandemisë.

- Vlerësimin dhe përditësimin e protokolleve të hartuara për referimin dhe transportin nga urgjenca paramjekësore në strukturat spital dhe zgjerimi i skuadrave të lëvizshme dhe të dedikuara që ofrojnë shërbime në banesë dhe në bashkëpunim me mjekët e familjes;
- Hartimi i protokolleve për trajtim në banesë nga QKUM (skuadrat e terrenit) në bashkëpunim me mjekët e familjes, për pacientët që nuk kanë nevojë për hospitalizim dhe shtim të mëtijshëm të kapaciteteve të burimeve njerëzore duke rekrutuar dhe trajnuar staf shtesë;
- Shtim të kapaciteteve, përfshirë flotën e autoambulancave, kapacitetet në sistemet e informacionit, etj.
- Fuqizimin e rolit të Mjekut të Përgjithshëm dhe të Familjes, Mjekut Specialist të Qendrave Shëndetësore dhe Infermierit në Kujdesin Parësor në diagnostikim dhe ndjekje të pacientëve me COVID-19 dhe pacientëve të tjerë kronikë me probleme për lëvizje/dalje nga banesat e tyre, nëpërmjet platformave digjitale si skype, ehatsapp, etj., ose nëpërmjet vizitave në banesë kur mjeku e gjykon të arsyeshme, e veçanërisht për personat me risk të lartë.
- Ofrimin e kujdesit shëndetësor në Shtëpitë e të Moshuarve (azile) në përputhje me nevojat e tyre përmes bashkëpunimit me mjekët e përgjithshëm dhe mjekët e familjes dhe në rastet kur është e nevojshme edhe me mjekët specialistë të poliklinikave (QSHS) dhe infermierëve.
- Fuqizimin e shërbimit infermieristik territorial për të fuqizuar asistencën (kujdesin) në banesë për të sëmurët kronikë, pacientët me paaftësi fizike (tetraplegjikë, paraplegjikë, të verbërit, invalidët e përhershëm), pacientët me probleme të shëndetit mendor dhe ata që për arsye të pamundësisë së lëvizjes janë të izoluar në shtëpi.
- Ofrimin e konsultave on-line për pacientët kronikë në gjendje të stabilizuar me qëllim kufizimin e grumbullimit të tyre ambjentet e strukturave shëndetësore.
- Rritjen e kapaciteteve laboratorike dhe ofrimin e panelit të analizave të nevojshme si dhe testimin për RT – PCR SARS COV 2 edhe në sistemin spitalor rajonal
- Në kuadër të rritjes së kapaciteteve për përballimin e situatave të krijuara nga COVID-19 dhe uljen e përhapjes së infeksionit do të garantohet furnizimi i pandërprerë i stafit mjekësor me të gjitha mjetet mbrojtëse personale të nevojshme, duke përfshirë: Maske Respiratore; Syze mbrojtëse; Doreza; Përparëse me një përdorim dhe të padepërtueshme; Kapuçet kirurgjikale të kokës; Veshjet mbrojtëse Tyvek, etj.
- Me qëllim parandalimin e shpërhapjes së infeksionit në institucionet spitalore do t'i kushtohet gjithashtu rëndësi e veçantë: Manaxhimit të mbetjeve infektive; Zbatimit të rreptë të protokolleve mbrojtëse nga stafi mjekësor; Kontrollit të infeksionit mjedisor nëpërmjet dizinfektimit të saktë dhe të shpeshtë të ambjenteve të kujdesit shëndetësor.

Kostoja totale e këtyre prioriteteve që do të financohet nga buxheti është rreth 6 miliardë lekë dhe do të garantojë një menaxhim sa më të mirë dhe efikas të pandemisë COVID 19. (Këtu nuk përfshihet kostoja e rritjes së pagave me 40% për stafin mjekësor).

Në 26 Nëntor 2019, Shqipëria u godit nga një tërmet i fuqishëm me magnitudë 6.3 i shkallës Rihter, më i madhi i regjistruar në vend në 30 vitet e fundit.

Si pasojë e fatkeqësisë, mbi 202 mijë njerëz u afektuan në mënyrë direkte dhe indirekte. Tërmeti shkaktoi 51 viktima dhe 913 të plagosur. Për më tepër, më shumë se 17 mijë njerëz u zhvendosën nga vendbanimet ekzistuese për t'u strehuar në struktura të përkohshme, e më pas në banesa me qira të garantuara nga qeveria shqiptare.

Pasojat e tërmetit u shtrinë në hapësirën e 11 bashkive, përfshirë dy më të mëdhatë ë të populluarat si Tirana dhe Durrësi. Ndër bashkitë më të prekura ishin gjithashtu Shijaku, Kruja, Kamza, Kavaja, Kurbini, Lezha, Rrogozhina dhe Mirdita.

Në të njëjtën kohë, dëmi ekonomik nga tërmeti sipas raportit të detajuar të vlerësimit, të hartuar nga Banka Botërore, Komisioni European dhe Organizata e Kombeve të Bashkuara, rezultoi në vlerën mbi 1.1 miliardë lekë. Ekonomia shqiptare humbi gati 7% të prodhimit të Brendshëm Bruto. në pak sekonda.

Me anë të VKM-së Nr.750, datë 27.11.2019 “ *Për shpalljen e gjendjes së fatkeqësisë natyrore në qarqet Durrës dhe Tiranë*” e ndryshuar me VKM-së nr. 751, datë 29.11.2019 “*Për disa shtesa në vendimin nr. 750, datë 27.11.2019, të Këshillit të Ministrave, “Për shpalljen e gjendjes së fatkeqësisë natyrore në qarqet Durrës dhe Tiranë”*”, qeveria shqiptare shpalli gjendjen e fatkeqësisë natyrore, ndërsa u morën masat e menjëhershme për trajtimin financiar të familjeve të viktimave, strehimin e dhjetëra familjeve të që humbën banesat dhe fillimin e punës për hartimin e kuadrit ligjor që do të shërbente si bazë për Programin e Rindërtimit pas tërmetit.

Projekti i qeverisë shqiptare për rindërtim është unik në llojin e vet, krahasuar me eksperiencat e ngjashme në vendet e tjera të botës dhe reflektim i drejtpërdrejtë i qasjes solidare me njerëzit, por edhe përgjegjësisë politike, institucionale dhe humane të një qeverie me qytetarët e saj. Projekti i rindërtimit u dizajnua në frymën dhe angazhimin e qeverisë për të mos lënë askënd mbrapa, i jetësuar në një program ekstensiv me parimin “të ndërtojmë sërisht më mirë”, një program po aq social, sa ekonomik e financiar, që garanton strehimin e qytetarëve të prekur në banesa të reja falas, rindërtimin e infrastrukturës publike e kritike, rindërtimin e objekteve arsimore dhe publike të dëmtuara, mbështetjen me pagesa direkte për familjet, banesat e të cilave janë vlerësuar me dëme të lehta dhe mesatare si dhe masat për rimëkëmbjen ekonomike dhe sociale në territorin e 11 bashkive të dëmtuara.

Sikurse është parashikuar në Aktin Normativ nr. 9, datë 16.12.2019 “Për përballimin e pasojave të fatkeqësisë natyrore” dhe VKM në zbatim të tij, Procesi i Rindërtimit është një proces i integruar zhvillimi i përbërë nga pesë programe, në funksion të rindërtimit pas tërmetit, përmirësimit të kushteve të jetesës dhe të shëndetit pas shpalljes së gjendjes së fatkeqësisë natyrore:

1. Programi i zhvillimit të objekteve të reja
2. Programi i ndërtimit të infrastrukturës publike
3. Programi i krijimit të fondit të banesave
4. Programi i granteve të rindërtimit
5. Programi i masave të rimëkëmbjes sociale dhe ekonomike

Në kuadër të procesit të rindërtimit me qëllim rehabilitimin dhe rindërtimin e komuniteteve dhe të territoreve të prekura nga tërmeti i datës 26 Nëntorit 2019, në zbatim të Aktit Normativ nr. 9, datë 16.12.2019 “ *Për përballimin e pasojave të fatkeqësive natyrore*” janë shpallur 35 zona të reja për zhvillim dhe 31 zona të dëmtuara (pikësore), për të cilat janë hartuar Planet e Detyruara Vendore (PDyV) të financuara nga buxheti i shtetit, Fondi i Rindërtimit, në masën 262,297,000 lekë.

Bazuar në projektet e Planeve të Detyruara Vendore, në 35 zonat e reja për zhvillim parashikohet të akomodohen në banesa të reja mbi 33 mijë përfitues, në banesa kolektive dhe individuale. Zonat e reja për zhvillim janë projektuar jo vetëm për funksionin e strehimit, por mbi të gjitha do të shërbejnë si model i ri i zhvillimit urban, ekonomik e social në vend.

Financimi i Programeve të Rindërtimit

Në vitin 2020, Programi i Rindërtimit u financua me një buxhet në vlerën 34 miliardë lekë, nga të cilat:

- 31 miliardë lekë buxheti i shtetit
- 3 miliardë lekë grante të planifikuara

Vlera e alokuar nga Buxheti i Shtetit, zëri **“Fondi i Rindërtimit”**, për programin e zhvillimit të objekteve të reja, i detajuar sipas nën-programeve për :

1. **Zhvillimi i objekteve të reja dhe i zonave të reja për zhvillim**, përfshirë infrastrukturën publike përkatëse, si dhe rikonstrukcioni i ndërtesave ekzistuese të dëmtuara dhe të infrastrukturës publike nga autoritetet shtetërore;
2. Zhvillimi i objekteve të reja dhe zonave të reja për zhvillim, përfshirë infrastrukturën publike përkatëse, si dhe rikonstrukcioni i ndërtesave ekzistuese të dëmtuara dhe i infrastrukturës publike nga autoritetet shtetërore nga donatorët;

Rindërtimi i ndërtesave të shembura nga fatkeqësia natyrore në të njëjtin truall;

- **7,292,186,370** lekë – Objekte Arsimore
- **2,477,077,257** lekë – Infrastrukturë Publike
- **4,633,532,035** lekë – Banesa Individuale
- **5,370,894,778** lekë – Banesa Kolektive
- **439,716,965** lekë – Institucione Publike (Hidrovori i Durrësit , Ura e Tapizës, Monumentet e Kulturës)

Alokimi i fondit nga Buxheti i Shtetit

- 10,370,142,861 lekë – FSHZH
- 7,921,550,692 lekë – Bashkia Tiranë
- 137,420,000 lekë – AKPT
- 160,000,000 lekë – Instituti i Ndërtimit
- 19,440,360 lekë – AKSHI
- 151,539,896 lekë – ARRSH
- 409,081,016 lekë – Bashkia Durrës
- 46,872,008 lekë –Blerja e Apartamenteve (Bashkia Kamëz dhe Durrës)
- 236,627,069 lekë – IKTK
- 277,693,047 lekë – Shpronësimet
- 234,253,259 lekë – (Transportim i Inerteve)

Donacionet e arkëtuara në Buxhetin e Shtetit

Donacionet e arkëtuara në Buxhetin e shtetit deri në shtator 2020, janë në masën 2,488,248,127.21 lekë .

Vlera e disbursuar për financimin e granteve të rikonstruksionit nga donacionet është në masën 827,210,000 lekë.

Aktualisht vlera e papërdorur është në masën 1,661,038,127.21 lekë.

Programi i granteve të rindërtimit përbëhet nga:

a) Granti për rindërtimin ose rikonstruksionin e banesave të dëmtuara;

Për Programin “ *Grante e rikonstruksionit*” vlera e alokuar nga fondi i rindërtimit përfshirë dhe grantet e arkëtuara në buxhetin e shtetit është në masën prej **9,755,734,677 lekësh**, për financimin e rikonstruksionit të banesave individuale dhe njërive të banimit në ndërtesa (pallat) për ato individë të cilët përfitojnë nga grantet e rikonstruksionit, banesat e të cilëve janë klasifikuar si objekte të dëmtuara rëndë apo të dëmtuara lehtë si pasojë e fatkeqësisë natyrore dhe që nuk duhen rindërtuar nga e para, dhe rikonstruksionit ose riparimit të mjediseve në bashkëpronësi ose të përbashkëta në ndërtesa (pallat).

b) Paguesa e qirasë për familjet e mbetura të pastreha nga fatkeqësia natyrore;

Sipas këtij nën-programi janë **13,091** përfitues dhe fondi i disbursuar është në masën **2,008,717,400** lekë.

c) Programi i Rindërtimit të banesave të reja

Objekte arsimore

Bashkia Tiranë

Në bashkinë Tiranë ka 27 objekte arsimore të cilat janë pjesë e programit të Rindërtimit. Në lidhje me objektet arsimore në bashkinë Tiranë ende nuk kanë filluar punimet, pasi pjesa më e madhe janë ende në proces prokurimi ose sapo është shpallur fituesi.

Lidhur me objektet arsimore në zonat rurale, sipas afateve ligjore, objektet fillojnë zbatimin në muajin nëntor të këtij viti

FSHZH

Në 10 bashkitë e tjera ka 118 objekte arsimore të cilat do të përfshihen në procesin e Rindërtimit.

Në total 145 Objekte Arsimore që bëjnë pjesë në programin e Rindërtimit.

Në rreth 87% të objekteve arsimore që financohen nga FSHZH kanë filluar punimet.

37 objekte arsimore të financuara nga FSHZH

Në 33 objekte arsimore nga totali 37 të financuar nga FSHZH, kanë filluar punimet, dhe parashikohen të mbarojnë afërsisht në javën e dytë e të tretë të dhjetor 2020.

Banesa individuale

Fondi Shqiptar i Zhvillimit, si njësi zbatuese, do të kryejë projektet e zbatimit për **3,470** banesa individuale, në 10 Njësitë e vetëqeverisjes vendore, të cilat bëjnë pjesë në programin e Rindërtimit, si zona të prekura nga tërmeti i datës 26 Nëntor 2019. Aktualisht ka nisur puna për ndërtimin e 677 banesave individuale në bashkinë Kavajë dhe bashkinë Shijak, si edhe ka filluar procesi i rindërtimit për 215 banesa individuale në Njësinë Administrative Manzë dhe për 17 banesa individuale në Rajonin Nr.2,

bashkia Durrës. Për pjesën tjetër të banesave individuale janë firmosur kontratat me fituesit për zbatimin dhe mbikëqyrjen e punimeve, si edhe për disa prej tyre vazhdon procesi i prokurimeve me qëllim vijimin e punimeve.

Bashkia Tiranë, si njësi zbatuese, do të kryejë projektet e zbatimit për 526 banesa individuale brenda dhe jashtë zonave të reja për zhvillim (ende në proces).

1. Nj.A Farkë - 63 banesa individuale.
2. Nj.A Baldushk - 54 banesa individuale + 40 banesa individuale do të trajtohen sipas PDyV.
3. Nj.A Shëngjergj, Dajt, Kashar dhe Pezë - 78 banesa individuale.
4. Nj.A Zall Herr - 66 banesa individuale + 49 banesa individuale do të trajtohen sipas PDyV.
5. Nj.A Krrabë - 9 banesa individuale.
6. Nj.A Ndroq - 143 banesa individuale do të trajtohen sipas PDyV.
7. Nj.A Vaqarr - 24 banesa individuale.

Banesa kolektive

Në lidhje me banesat kolektive Fondi Shqiptar i Zhvillimit do të kryejë projektet e zbatimit për 4,646 banesa kolektive. Ndërsa Bashkia Tiranë do të kryejë punimet si njësi zbatuese për 92 njësi banimi në ndërtesa (pallat). Procesi i Rindërtimit për banesat kolektive është në fazën e procedurës së prokurimit me qëllim vijimin e punimeve për banesat kolektive.

d) Programi i rindërtimit të infrastrukturës publike dhe kritike

Vlera e alokuar për financimin e infrastrukturës publike nga Buxheti i shtetit është në masën **2,477,077,257** lekë.

Procesi me Donatorët

Në 6 Dhjetor 2019 qeveria shqiptare iu drejtua për mbështetje Bankës Botërore, Komisionit Europian dhe Organizatës së Kombeve të Bashkuara për të bërë një vlerësim të dëmit financiar dhe nevojave për financim në kuadër të rimëkëmbjes pas tërmetit. Në muajin shkurt raporti u prezantua në Konferencën e Donatorëve “Bashkë për Shqipërinë”, organizuar nga Komisioni Europian në Bruksel, më 17 shkurt 2020.

Në Konferencë, morën pjesë 50 vende partnere, përfshirë donatorët bilateralë, multilateralë dhe institucionet financiare ndërkombëtare.

Në total në Konferencë u angazhuan për Shqipërinë 1.15 milionë euro në favor të Rindërtimit, nga të cilat 295 milionë euro grante, 853 milionë euro kredi të butë dhe 3.4 milionë euro kontribute në natyrë.

Janë negociuar përgjatë muajve në vijim të Konferencës së Donatorëve nga Ministri i Shtetit për Rindërtim 20 marrëveshje granti, për financimin e projekteve konkrete në sektorin e edukimit, strehimit, infrastrukturës publike apo granteve të Rikonstruksionit.

Ndër projektet më të mëdha janë ndërtimi i 524 apartamenteve në Kurbin nga qeveria turke, ndërtimi i 2000 apartamenteve në Durrës nga Emiratet e Bashkuara Arabe, ndërtimi i 22 shkollave në fazën e parë dhe rreth 40 në fazën e dytë nga Komisioni Europian etj.

Përfshirë edhe angazhimet e Organizatave jo-Fitimprurëse shqiptare, në total vlera e granteve të angazhuara dhe konkretizuara me marrëveshje arrin në mbi 270 milionë euro. Një sërë marrëveshjesh të tjera granti janë në fazën e hartimit.

Në të njëjtën kohë, janë aktualisht në fazë negocimi marrëveshjet e huasë me tre partnerë bilateralë e financiarë, në vlerën 250 milionë euro.

5. POLITIKAT SEKTORIALE DHE PËRFITIMET PËR QYTETARIN

BUJQËSIA DHE ZHVILLIMIT RURAL

• Prioritetet 2021-2023

Prioritetet e sektorit të bujqësisë, për periudhën afatmesme 2021-2023, janë si më poshtë:

- Garantimi i sigurisë ushqimore, shëndetit dhe mirëqenies së kafshëve, dhe shëndetit të bimëve përmes adoptimit të standardeve përkatëse të BE-së në kuadrin normativ vendas;
- Konsolidimi i pronësisë mbi tokën bujqësore, administrimi i qëndrueshëm, ruajtja e saj nga dëmtimi, gërryerja, shpërdorimi dhe faktorë të tjerë;
- Nxitja e tregut të tokës dhe konsolidimi i fermës bujqësore duke rritur sipërfaqen dhe nxitur kooperimin;
- Mbështetje për agroindustrinë;
- Mbështetje për tregjet dhe marketingun e produkteve bujqësore dhe blegtorale;
- Administrimi i sistemit të ujitjes nëpërmjet kujdesit, sigurimit dhe administrimit të qëndrueshëm të sistemit të ujitjes dhe shmangia e përmbytjeve;
- Mbështetje financiare dhe asistencë teknike për fermerët.
- Mbështetja e fermerëve përmes skemës së re të përjashtimit nga akciza, taksa e qarkullimit dhe taksa e karbonit të karburantit për prodhim bujqësor.
- Zhvillimin i qëndrueshëm i sektorit të peshkimit dhe akuakulturës, shfrytëzimin e përgjegjshëm të burimeve peshkore dhe kapaciteteve të flotës së peshkimit si dhe ngritjen e një sistemi kontrolli dhe inspektimi për peshkimin në det, në tokë dhe në të gjithë zinxhirin e tregut.

• Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023

Në fushën e “Infrastrukturës së Ujitjes dhe Kullimit”, synohet të realizohet:

- Rritja e % së fermerëve që përfitojnë nga përmirësimi i infrastrukturës ujitëse dhe kulluese ndaj totalit të fermerëve në sipërfaqen potencialisht të ujitshme nga 68% në vitin 2020, në 73.6% në vitin 2023;
- Përqindja e sipërfaqes ujitëse ku fermerët kanë akses për ujë për ujitje, kundrejt sipërfaqes potencialisht të ujitshme (360 000 ha) nga 68% në vitin 2020, në 73.6% në vitin 2023;
- Përqindja e hidrovoreve të rehabilituara/ndërtuara/rikonstruktura, kundrejt totalit të nevojshëm (14 hidrovorë) nga 42% në vitin 2019, në 54% në vitin 2023;

- Mirëmbajtje vjetore të rrjetit kullues për 45 000 hektarë tokë si proces ciklik vjetor;
- Vepra të mbrojtjes nga përmytja të rehabilituara/ndërtuara (argjinatura gjatësore dhe penele tërthorë), kundrejt totalit të nevojshëm (300 km) nga 25% në vitin 2020, në 35% në vitin 2023.

Në fushën e zhvillimit Rural duke mbështetur Prodhimin Bujqësor, Blegtoral, Agroindustrial dhe Marketingun” synon:

- Rritja e produktivitetit dhe konkurrueshmërisë së produkteve bujqësore dhe blegtorale përmirësimi i standardeve dhe garantimi i sigurtisë ushqimore, si dhe zhvillimi i zonave rurale për një zhvillim bujqësor dhe rural të qëndrueshëm përmes nxitjes së shumëllojshmërisë së veprimtarive ekonomike në zonat rurale, duke rritur:
 - ✓ Numrin e të punësuarëve në bujqësi dhe agropërpunim
 - ✓ Sipërfaqet e mbjella me fruta dhe perime.
 - ✓ Aktivitetet promovuese të produkteve shqiptare në bujqësi, blegtori dhe agropërpunim të kryera
- Arritja e standarteve të BE-së, në fushën e bujqësisë dhe zhvillimit rural, nëpërmjet:
 - ✓ Shtimit të numrit të përfituesve nga skema e masave mbështetëse në bujqësi nga 2300 përfitues në vitin 2020 në 2400 përfitues në vitin 2021, 2450 përfitues në vitin 2022 dhe 2500 përfitues në vitin 2023.
 - ✓ 70 mijë fermerë të regjistruar përfitues potencial nga skema e përjashtimit të karburantit për prodhim bujqësor nga akciza, taksa e qarkullimit dhe karbonit.
 - ✓ Çertifikimit dhe testimit të farave dhe fidanëve që hidhen në treg në mënyrë që të sigurohen inpute cilësore për bujqësinë.

Nëpërmjet programit “Siguria Ushqimore dhe Mbrojtja e Konsumatorit” synohet fuqizimi i sistemit të kontrollit dhe inspektimit, duke përfshirë të gjithë zinxhirin ushqimor nga ferma në tavolinë nëpërmjet:

- ✓ Kontrolleve dhe monitorimeve të sëmundjeve infektive dhe zoonotike në kafshët e gjalla duke ulur në këtë mënyrë numrin e kafshëve të prekura nga Brucelozja, nga plasja dhe nga tuberkulozi.
- ✓ Do të vijojë zbatimi i politikave të shëndetit dhe mirëqenies së kafshëve të gjalla, si dhe programet e parandalimit, kontrollit, eliminimit deri në çrrënjësjen e sëmundjeve infektive në kafshë, sipas përcaktimeve të legjislacionit veterinar, nëpërmjet:
 - ✓ Vaksinimit të rreth 930 mijë kafshëve përgjatë viteve 2021-2022 dhe 944.5 mijë në vitin 2023.
 - ✓ Kryerjes së rreth 173 mijë kontrolleve tek kafshët përgjatë viteve 2021-2023.
- Mbajtjes së një fondi për emergjencat veterinarë dhe emergjencat për sigurinë ushqimore. Ky zë përdoret në rastet e shpërthimit të sëmundjeve ose epidemive të cilat janë të pa parashikueshme.
- Rritja e numrit të certifikatave të unifikuara për eksport nga 25 në vitin 2020, në 40 në vitin 2022.
- Rritjes së numrit të operatorëve që aplikojnë standardet HACCP në sigurinë ushqimore nga 1100 në vitin 2020, në 1200 në vitin 2022.

- Numri i sëmundshmërisë së njerëzve nga kafshët ka ardhur në zbritje, kjo si pasojë e realizimit në kohë e vaksinimit të kafshëve. Nga 80 njerëz të prekur në vitin 2020 nga sëmundjet zoonotike (transmetimi i sëmundjes nga kafsha te njeriu), në 60 njerëz të prekur në 2022.
- Rritjes së numrit dhe cilësisë së inspektimeve; uljes së numrit të gjobave të vendosura nga inspektimet në terren (nga 1400 në vitin 2020, në 1200 në vitin 2022), uljes së numrit të bizneseve të mbyllura për mosplotësimin e kushteve të sigurisë ushqimore (nga 350 në vitin 2020, në 300 në vitin 2022), numrit të rasteve të produkteve ushqimore të të asgjësuarra (nga 55 në vitin 2020, në 38 në vitin 2022) dhe uljes së numrit të ngarkesave të kthyera në Pikat e Inspektimit Kufitar (nga 35 në vitin 2020, në 26 në vitin 2022) si pasojë e politikave të ndërmarra nga MBZHR.

ZHVILLIMI EKONOMIK

• Prioritetet 2021-2023

Gjatë periudhës 2021-2023 prioritetet në fushën e mbështetjes së zhvillimit ekonomik do të jenë:

- Promovimi i Shqipërisë si destinacion investimesh nëpërmjet organizimit dhe pjesëmarrjeve në panairë ndërkombëtare dhe road shoë promovuese, vizita në kompani (after care), në kuadër të zbatimit të aktiviteteve për krijimin e zonës ekonomike rajonale / MAP REA si dhe monitorim efektiv investimesh strategjike;
- Ndërmarrja me sukses e aktiviteteve promovuese për nxitjen e investimeve të huaja dhe të produkteve “*Made in Albania*”;
- Rritja e përpjekjeve për të reduktuar informalitetin e mikrondërmarrjeve, ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, si pengesë kyçe në aksesin e financimeve të SME-ve, nëpërmjet:
 - ✓ Rritjes së konkurrueshmërisë së bizneseve shqiptare në tregun ndërkombëtar nëpërmjet granteve nga Fondi i Konkurrueshmërisë (60 biznese të mbështetura financiarisht në 2020-2023);
 - ✓ Avancimit të mëtejshëm në fushën e teknologjisë dhe inovacionit nëpërmjet granteve që i akordohen bizneseve të specializuara në këtë fushë nga Fondi i Inovacionit (75 biznese të mbështetura financiarisht në 2020-2023);
 - ✓ Nxitjes së krijimit të bizneseve të reja në sektorë me potencial zhvillimi nëpërmjet Fondit Start-Up (60 biznese të mbështetura financiarisht në 2020-2023);
 - ✓ Mbështetjes së sipërmarrjeve të sektorit të artizanatit dhe zejtarisë me qëllim konsolidimin e tyre në treg dhe rritjen e numrit të të punësuarëve nëpërmjet “Fondit në mbështetje të biznesit kreativ”, ku në total parashikohet të përfitojnë 85 SME vendase me qëllim rritjen e konkurrueshmërisë (60 biznese të mbështetura financiarisht në 2020-2021).
 - ✓ Sigurimi i implementimit efektiv të masave të “gjelbëra” të planifikuara për SME-të nëpërmjet ridizenjimit të skemave mbështetëse.
 - ✓ Nxitja e bashkëpunimit midis institucioneve arsimore dhe bizneseve, përmes aksesit të lehtë të informacionit

- ✓ Zhvillimi i një qasje holistike në mbështetje të SME-ve në integrimin e zinxhirit të vlerave globale përmes pjesmarrjes së Shqipërisë në rrjetin e Enterprise Europe Network, Shtylla e Programit COSME.
- ✓ Mbështetja e rreth 400 bizneseve të vogla e të mesme për rimbëkëmbjen ekonomike. Kjo politikë do të mbështetet me fonde buxhetore prej 250 milionë lekësh në total për vitin 2021.

INFRASTRUKTURA DHE ENERGJIA

• Prioritetet 2021-2023

- ✓ Zgjerimi i rrjetit të rrugëve kombëtare nëpërmjet, ndërtimit, rehabilitimit dhe sistemimit të rrugëve kombëtare dhe përveç kësaj kalimin në praktikat e mirëmbajtjes së rrugëve bazuar në performancë;
- ✓ Bazuar në objektivin e përgjithshëm të Strategjisë Sektoriale të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016-2020, synon: (i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit, (ii) të përmirësojë ndjeshëm qëndrueshmërinë, ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij më gjerë, me sistemin ndërkombëtar dhe evropian të transportit dhe rajonin;
- ✓ Zgjerimi i aksesit dhe cilësisë së shërbimit të ujit të pijshëm dhe kanalizimeve përmes: (i) një portofoli të investimeve publike; dhe (ii) përmirësimit rrënjësor të menaxhimit të shoqërive aksionere të ujësjellës kanalizimeve, duke standartizuar parimet e qeverisjes së sektorit;
- ✓ Rritja e efikasitetit të energjisë kundrejt konsumit të përgjithshëm final të energjisë nëpërmjet shqyrtimit të programeve për promovimin e tregut, për penetrimin e teknologjive të përparuara si dhe rritjen e përdorimit të energjive të rinovueshme;
- ✓ Trajtimi i mbetjeve në mënyrë të kontrolluar sanitare, nëpërmjet vazhdimin të ndërtimit të impianteve të reja të trajtimit të mbetjeve të ngurta dhe rehabilitimit të venddepozitimeve ekzistuese.

❖ Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023

Programi “Transporti Rrugor”

- Rritja e sigurisë rrugore në të gjitha akset kombëtare ku synohet ulja e numrit të aksidenteve me pasojë humbje jetë njerëzish dhe numri i pikave të zeza me 25%, sipas Strategjisë Kombëtare të Transportit.
- 3483 km rrugë të mirëmbajtura sipas standardeve në vitin 2022 në të gjithë territorin;

Programi “Ujësjellës Kanalizime”

- Reduktimi i humbjeve në nivel kombëtar në masën 50% në vitin 2023;
- Furnizimi me ujë dhe shërbime i zonës bregdetare 24 orë në vitin 2023.
- Mesatarja e orëve të furnizimit me ujë të pijshëm në rang kombëtar nga 12.1 orë në vitin 2013 në 20.5 orë në vitin 2023. (për vitin 2021 18.1 orë)
- Mesatarja e orëve të furnizimit me ujë të pijshëm në zonat Urbane nga 11 orë në vitin 2013 në 23.1 orë në vitin 2023. (për vitin 2021 21.5 orë)
- Mbulimi me shërbim furnizimi me ujë të pijshëm zonë Rurale 62% në vitin 2023 nga 59% në vitin 2019;
- Mbulimi me kanalizime zonë Urbane 81% në vitin 2023 nga 80% në vitin 2019;

- Mbulimi me kanalizime zonë Rurale 22% në vitin 2023 nga 16% në vitin 2019
- Sasia e ujit të faturuar synohet të arrihet në 122 litër/ frymë/ditë në vitin 2023 nga 115 litër/ frymë/ditë në vitin 2019;
- Orët e furnizimit me ujë në zonat bregdetare synohet të arrihet në 24 orë/ditë në vitin 2023 nga 13 orë/ditë në vitin 2019;
- Reduktimi i humbjeve në rrjet në nivel kombëtar synohet të arrihet në 50% në vitin 2023 nga 62% në vitin 2019;
- Mbulimi me shërbimin e ITUN (kanalizime+gropa septike) synohet të arrihet në nivelin 17% në vitin 2022 nga 12% në vitin 2019;
- Përqindja e mbulimit të kostove të Ujësjellës-Kanalizimeve me të ardhurat synohet të arrihet në vlerën 90% në vitin 2023 nga 75% në vitin 2019;
- % e mbulimit të popullatës me ujëmatës duke shmangur kësisoj faturimin aforfe nga 59.18% në vitin 2013 në 94% në vitin 2023.

Programi “Mbështetje për Energjinë”

- Zhvillim i qëndrueshëm i ekonomisë nëpërmjet garantimit dhe furnizimit me burime të sigurta energjetike me kosto minimale;
- Diversifikimi i furnizimit me burime energjetike dhe integrimi në rrjetet energjetike rajonale dhe Europiane, duke nxitur investimet dhe përmirësuar arkëtimet dhe likuiditetet;
- Në vitin 2021 do të rritet përdorimi i energjisë së rinovueshme me 38% kundrejt vitit 2020;
- Në vitin 2021 do të rritet efienca e energjisë me 6.5% referuar vitit 2020.

Programi “Menaxhimi i Mbetjeve Urbane”

- Në vitin 2023 synohet që të trajtohen rreth 50% të mbetjeve me landfill-e sipas standardeve, nga 30% që parashikohet në fund të vitit 2019;
- Norma e ndotjes së ajrit synohet të arrihet në 39 µg/m³ në 2023 nga 45 µg/m³ që pritet të arrihet në fund të 2019;
- Norma e mbetjeve të rikuperuara kundrejt sasisë totale të mbetjeve të prodhuara synohet të arrihet në 30% në 2023 nga 3% që synohet në fund të 2019;

Programi “Planifikimi Urban”

- Do të mbështeten projektet me fokus lokal, rajonal dhe në rang vendi, si dhe hartimin e rregullave teknike në projektim duke i harmonizuar këto plane me PPK, PINS Durana dhe PINS Tiranë Durrës, për një zhvillimit të barabartë të territorit.
- Projektet e Përmirësimit të Infrastrukturës Publike “100 Fshatrat”;

Programi “Transporti Ajror”

- Rritja e standarteve dhe performancës së Organit Kombëtar të incidenteve/Aksidenteve ajrore nëpërmjet investimeve për forcimin e kapaciteteve, në kuadër edhe të ndërtimit të infrastrukturave të reja aeroportuale;
- Numri i investigimeve të kryera në vitin 2023 të arrijë në 5 nga 4 investigime që pritet në 2020;
- Zbatimi i standarteve të njehësura të sigurisë dhe parrezikshmërisë në transportin ajror.

Programi “Transporti Detar”

- Kryerja e investimeve prioritare për funksionimin me kapacitet të plotë të porteve dhe përmirësimin e infrastrukturës portuale në vend, me qëllim shndërrimin e Shqipërisë në një vend të zhvilluar detar që mbështet rritjen ekonomike dhe shpejton procesin e integritimit në BE;
- Rritja e volumit të përpunimit të mallrave në porte në masën 40% në vitin 2023 nga 25% që është aktualisht në 2019

Programi “Transporti Hekurudhor”

- Rikonstruksioni i segmentit hekurudhor Tiranë – Durrës si dhe ndërtimi i linjës së re hekurudhore Tiranë-Rinas;
- Mirëmbajtja e infrastrukturës hekurudhore ekzistuese si dhe mirëmbajtja e mjeteve-hekurudhore; Studime fizibiliteti dhe projekte zbatimi për segmente të reja dhe ekzistuese hekurudhore.

Programi “Mbështetje për Burimet Natyrore”

- Nxitja dhe inkurajimi i ndërtimit të objekteve të përpunimit të mineraleve;
- Zhvillimi i qëndrueshëm i sektorit mineral dhe rritja e transparencës në shfrytëzimin racional të burimeve natyrore;
- Rritja e lejeve minerare aktive në të cilat zhvillohet aktivitetet mineral konform standarteve;
- Realizimi në vazhdimësi i funksioneve të mbikëqyrjes së shfrytëzimit racional e efektiv të pasurive minerale, monitorimit mineral dhe të fenomeneve të postshfrytëzimit, rritja e kontrollit për rehabilitimin mineral;
- Përmirësimi i transparencës së biznesit në industrinë nxjerrëse, në mënyrë që të ardhurat nga ky biznes të kontribuojnë më shumë në zhvillimin e vendit.

Programi “Mbështetje për Industrinë”

- Zhvillimi i strukturave dhe burimeve njerëzore dhe forcimi i kapaciteteve institucionale për inspekimin dhe mbikëqyrjen, sigurinë në punë për monitorimin e inspektimit dhe mbikëqyrjes së sigurisë teknike të produkteve / pajisjeve / instalimeve në fushat e veprimtarisë së MIE;
- Rritja e standardeve të produkteve dhe sigurisë së pajisjeve / instalimeve me 7% deri në vitin 2023
- Nxitja e interesit të biznesit vendas dhe të huaj për mundësi zhvillimi veprimtarish industrial;
- Reduktimi i rrezikut nga kimikatet e rrezikshme me 13% deri në vitin 2023.
- Zhvillimi i strukturave dhe burimeve njerëzore dhe forcimi i kapaciteteve institucionale për sigurimin e kushteve të domosdoshme për inspektimin dhe mbikëqyrjen e shëndetit, sigurisë në punë, emergjencat dhe shpëtimin në veprimtarinë minerare dhe në punimet nëntokësore të veprave hidroenergjetike;
- Rritja dhe përmirësimi i standardeve, kushteve të punës dhe të sigurisë së depozitimit dhe ruajtjes së kimikateve të rrezikshme nën përgjegjësinë e MIE-s, në Qendrën e Grumbullimit dhe Trajtimin të Kimikateve të Rrezikshme;
- Përfundimi i procesit të likuidimit dhe mbylljes së ish ndërmarrjeve industriale në varësi të MIE-s. Rehabilitimi i territoreve të ish ndërmarrjeve për nxitjen e investitorëve dhe promovimin e tyre për përdorim si parqe industriale;
- Rritja e mumrit të mostrave të analizuara të naftës dhe nënprodukteve të saj, të prodhuara në vend dhe të importuara në masën deri në 9200 në vitin 2023;

- Promovimi tek biznesi i studimeve tekniko-ekonomike për industrinë e Lëkurë-Këpucës, industrisë së bakrit, nikel-silikateve dhe kuarciteve, zhvillimit të QGTK dhe hartimi i raporteve mjedisore si dhe zhvillimi i disa ish territoreve industriale për ushtrimin e veprimtarive ekonomike.

SHËNDETËSI

- **Prioritetet 2021-2023**

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale në sektorin e shëndetësisë do të prioritetizojë:

- ✓ Financimi i shërbimeve shëndetësore (parësore e spitalore);
- ✓ Qëndrueshmëria dhe përmirësimi i situatës financiare institucioneve shëndetësore e të mbrojtjes sociale, nëpërmjet përdorimit me efektivitet të burimeve të financimit, forcimit të kontrollit të shpenzimeve;
- ✓ Rritja e kosto-efektivitetit të listës së barnave e pajisjeve të rimbursueshme;
- ✓ Financimi i paketave të miratuara të shërbimit spitalor në spitalet publike e jopublike;
- ✓ Pagesat për kujdes shëndetësor, sipas marrëveshjeve ndërkombëtare të nënshkruara;
- ✓ Intensifikimi i punës për kostimin e shërbimeve të reja shëndetësore, në kujdesin shëndetësor, me synim ndryshimin e mënyrës së financimit të shërbimeve shëndetësore;
- ✓ Financimi i shërbimit të kontrollit bazë mjekësor bazë për të paktën 50% të numrit të shtetasve të moshës 35-70 vjeç.

- **Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023**

- Mbulimi universal i popullsisë me shërbim shëndetësor duke parashikuar 6.4 milionë numër vizitash në periudhën 2021-2023, mbështetur në treguesit e sëmundshmërisë.
- Ofrimi i shërbimit të kontrollit bazë (check-up) për mesatarisht 475 mijë pacientë në vit;
- Trajtimi me recetë rimbursimi i mesatarisht 400 mijë pacientëve në vit, përgjatë periudhës 2021-2023.
- Rritja e numrit të pacientëve të trajtuar nga 320 mijë pacientë në vitin 2020 në 340 mijë pacientë në vitin 2023;
- Rritja e numrit të pacientëve që përfitojnë nga paketat e kardiokirurgjisë dhe kardiologjisë (200 pacientë më shumë çdo vit, për periudhën 2021-2023);
- Numri i pacientëve përfitues nga shërbimi i dializës për vitin 2020 është 1,346 pacientë, e çdo vit shtohen rreth 150 pacientë. Mesatarisht çdo pacient kryen 13 seanca në muaj. Për periudhën 2021-2023 parashikohet rritje e ndjeshme e numrit seancave për pacientët që përfitojnë nga trajtimi me dializë nga 215 mijë seanca në vitin 2021, në 252 mijë në vitin 2023;
- Depistimi i dëgjimit neonatal për mesatarisht 11 mijë fëmijë në vit përgjatë periudhës 2021-2023.
- Trajtimi i mesatarisht 25 fëmijëve në vit më Sindromën Doën përgjatë periudhës 2021-2023.
- Ulja e nivelit aktual prej 15% të pacientëve të rishtruar për të njëjtën diagnozë brenda 72 orësh, nëpërmjet urgjencës;
- Reduktimit të kohës aktuale prej 45 ditësh të pritjes për ekzaminime të rëndësishme (rezonancë magnetike, skaner etj.);

- Përmirësimi i mëtejshëm i koeficientit të shfrytëzimit të shtretërve më shumë se 49% që rezulton në vitin 2020.
- Mesatarisht 35% më shumë çdo vit gra të depistuar për kancerin e qafës së mitrës, përgjatë 2021-2023 me synim uljen e vdekshmërisë nga kanceri i qafës së mitrës nga 2.9/100 000 në vitin 2021 në 2.7/100 000 në vitin 2023.
- Rritja e numrit të thirrjeve të adresuara në njësitë e Urgjencës mjekësore nga 390 mijë thirrje në vitin 2021 në 410 mijë thirrje në vitin 2023, me një kohë reagimi mesatarisht prej 15 minutash.

MBROJTA SOCIALE

- **Prioritetet 2021-2023**

Në fushën e mbrojtjes sociale, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale synon zbatimin me sukses të reformës së programit të përkujdesit social në tre shtyllat kryesore të tij: Ndihma Ekonomike, Paftësia e Kufizuar dhe Shërbimet Sociale. Më konkretisht synohet:

- Numri i familjeve dhe individëve në nevojë që pritet të përfitojnë nga skema e ndihmës ekonomike parashikohet të jetë mesatarisht 66 mijë përfitues në vit përgjatë periudhën 2021-2023.
- Numri i përfituesve nga PAK dhe kujdestarëve të tyre parashikohet të shkojë nga 172.4 mijë në vitin 2021 në 174 mijë në vitin 2023.
- Mbështetja e personave nga grupet e pafavorizuara përmes punësimit në ndërmarrjet sociale synohet që në periudhën 2021-2023, të realizohet duke punësuar 250 persona në vitin 2021, 300 persona në vitin 2022 dhe 350 persona në vitin 2023.
- Gjithashtu, krijimi i fondit social synon mbështetjen e njësive të vetqeverisjes vendore për ofrimin e 20 shërbimeve të reja sociale territoriale për grupet në nevojë dhe mbështetjen e familjeve të NE me paketa sociale shëndetësore.

Implementimi i reformës do të sjellë:

- Rritjen mbi 80% të numrit të përfituesve të varfër që marrin NE mbi totalin e aplikuesve.
- Rritjen mbi 57% të numrit të personave me aftësi të kufizuar që janë komisionuar përmes sistemit të menaxhimit të informacionit;
- Rritjen mbi 12% të numrit të përfituesve të grave kryefamiljare që marrin Ndihmë Ekonomike mbi totalin e aplikuesve gra kryefamiljare;
- Rritja me më shumë se 66 e numrit të grave dhe vajzave në nevojë të riintegruara pas trajtimit në institucionet e përkujdesit social.

SIGURIMI SHOQËROR

- ❖ **Prioritetet 2021-2023**

Në fushën e Sigurimeve Shoqërore, për periudhën 2021-2023 synohet:

- Garantimi i mbulimit sa më të plotë të popullsisë së vendit me elementë të sigurimeve shoqërore të detyrueshme, të mbajtura në nivele të pranueshme.

- Vazhdimi i implementimi i reformës së pensioneve dhe përmirësimi i efikasitetit të ISSH në menaxhimin e fondeve të sigurimeve shoqërore të detyrueshme, suplementare dhe programore.
- Përsosjes së menaxhimit të skemës së sigurimeve shoqërore, sidomos të mbledhjes së të ardhurave kontributive si dhe shpërndarjes së drejtë të tyre në formën e përfitimeve, aty dhe atëherë kur lind e drejta.
- Vendosja e personave të siguruar dhe e përmirësimit të shërbimit ndaj tyre, në qendër të veprimtarisë së tij. Thellimi i procesit të modernizimit dhe lehtësimit të dhenjes së shërbimeve Në këtë kontekst, plotësimi i kërkesave të aplikanteve jo më vonë 30 -35 ditë nga data e aplikimit.
- Mbështetje aktive për shqiptarët që jetojnë dhe studiojnë jashtë vendit, duke i dhënë prioritet vendeve ku ka më shumë prezencë shqiptarësh.

Rezultatet e synuara për t'u arritur në periudhën 2021-2023:

- Rritja e nivelit të përfitimeve të pensionistëve sipas rritjes së indeksit të çmimeve të mallrave të konsumit dhe të shërbimeve, të përcaktuar në shportën e pensionistëve. Rritja është llogaritur me indeksin mesatar 2.5 % në vit, duke filluar në periudhën 01.04 i çdo viti, duke respektuar kështu edhe fondet e kontigjencës. Fondet kontigjencë sipas viteve janë; Viti 2021-2,500 milionë leke; Viti 2022-3,000 milionë leke; Viti 2023-3,120 milionë leke.
- Mbulimi i efekteve financiare të shtesës natyrale të numrit të përfituesve e cila në harkun e tre viteve parashikohet të jetë rreth 48,000 përfitues, pra një shtesë neto me rreth 16,000 persona në vit, me një efekt financiar rreth 13 miliardë lekë.
- Mbulimi i efekteve financiare të skemave të reja të përfitimeve, naftëtarë minatorë të cilat pas rishikimit parashikohet të sjellin një efekt financiar të harmonizuar prej rreth 1.45 miliardë lekë.
- Sistemi do të vazhdojë të mbështesë me të ardhura mesatarisht nga 744-792 mijë persona që kanë përfituar dhe përfitojnë pensione publike, pensione suplementare si dhe një sërë të ardhurave të tjera të parashikuara me ligje si dhe, vendime të veçanta si dhe vendime kompensuese të Këshillit të Ministrave.
- Numri mesatar i kontribuesve në skemën e sigurimeve shoqërore parashikohet mbi 820 mijë persona me një rritje në masën 4 % më shumë se i pritshmi i vitit 2020.
- Shkalla e mbulimit të popullsisë në moshë punë (kontribues / popullsi në moshë punë) do të jetë mbi 43%.
- Pjesa e kontributeve të sigurimeve shoqërore ndaj totalit të fondeve të alokuara për skemat e sigurimeve shoqërore do të arrijë të mbulojë mesatarisht rreth 65.8 % të totalit

Sistemi i Sigurimeve Shoqërore

Sistemi i sigurimeve shoqërore është fokusuar dhe synon:

- ✓ përmirësimin e vazhdueshëm të skemave aktuale, nëpërmjet forcimit të shtyllës publike të pensioneve e forcimit të një lidhje më të drejtpërdrejtë midis kontributeve të paguara dhe përfitimeve të ardhshme,
- ✓ futjen graduale të skemave të përfitimeve suplementare të menaxhuar nga subjekte jo publike,
- ✓ zhvillimin e forcimit të skemave të sigurimeve suplementare profesionale dhe vullnetare,
- ✓ rritjen e efikasitetit dhe përmbushjes së funksioneve të ISSH-së nëpërmjet shtimit të kapaciteteve drejtuese, informatizimit të sistemit në përgjithësi të proceseve të punës dhe të informacionit arkivor,
- ✓ përmirësimin e shërbimit proklient.

Realizimi i objektivave të sipërcituar bëhet përmes menaxhimit me efikasitet dhe efektivitet të tre skemave:

✓ **Skema e Sigurimit të Detyrueshëm:**

Mbulon me fonde transfertat për individët nga pensionet publike, rastet e paaftësisë së përkohshme në punë, rastet e barrëlindjeve, rastet e aksidenteve në punë, në momentin e lindjes së të drejtës dhe nevojës për to. Gjithashtu, mbulon mbledhjen dhe administrimin e të ardhurave nga kontributet e fermerëve dhe të siguruarve vullnetarisht, administrimi i kontributeve dhe i transfertave me destinacion nga Buxheti i Shtetit në buxhetin e ISSH, si dhe administrimin e të gjithë informacionit që lidhet me të drejtat e fituara të kontribuesve në skemën e sigurimit shoqëror të detyrueshëm.

✓ **Skema e Sigurimit Suplementar**

Mbulon transfertat fondeve shtetërore për individët që kanë kryer funksione kushtetuese, ish ushtarakët dhe policisë së rendit, si dhe mbështetje për ata individë që kanë statusin e profesorit, naftëtarit, metalurgut, si dhe punonjësve që kanë punuar në miniera.

✓ **Skema Kompensuese të shtetit dhe trajtimeve të veçanta**

Mbulon transfertat fondeve shtetërore në buxhetet individuale të pensionistëve dhe personave të tjerë rezidentë që përfitojnë nga programe kompensuese shtetërore ose trajtime të veçanta financiare si personat nën statusin "Dëshmor i Atdheut", punonjësit e ndërmarrjeve ushtarake, për pilotët fluturues në pension, etj.

Buxheti i ISSH-metodologjia e përgatitjes

Llogaritjet për përgatitjen e buxhetit të ISSH-së bëhen duke përdorur modelin aktuarial afatmesëm, i cili kalon nëpër të gjitha hapat e kryerjes së një parashikimi. Kjo konsiston në:

- ✓ mbledhjen dhe analizën e të dhënave;
- ✓ hartimin e bashkësisë së supozimeve për periudhën që parashikohet;
- ✓ plotësimin e të dhënave në periudhën bazë dhe supozimet në periudhën e parashikimit;
- ✓ ekzekutimin e modelit dhe kryerjen e parashikimeve;
- ✓ marrjen e rezultateve dhe analizën e tyre.

Për periudhën 2020-2023 buxheti i parashikuar për ISSH në terma të ardhurash dhe shpenzimesh paraqitet në tabelën e mëposhtme:

E m ë r t i m i	2020	2021	2022	2023
Te ardhura	80,840	91,189	98,040	104,991
Nga kontrib. e personave juridike e fizike	77,800	88,119	94,940	101,861
Nga kontrib. e fermerëve dhe vullnetare	3,040	3,070	3,100	3,130
Shpenzimet	139,068	145,765	153,365	161,185
Shpenzime për përfitime dhe admin.	136,968	143,265	150,365	158,065
Kontigjence per politika pensionesh	2,100	2,500	3,000	3,120
Financime nga buxheti	58,228	54,576	55,325	56,194
Financime pa politikat e pensioneve	56,128	52,076	52,325	53,074

Raporti të ardhura nga kontributet me transfertën nga Buxheti i shtetit rezultojnë rezultatet respektisht për periudhën 2021: **1.8**, 2022: **1.8** dhe 2023: **1.8**.

Buxheti i ISSH në terma përfituesish për periudhën 2020-2021 rezultojnë sipas tabelës më poshtë:

Nr.	E M E R T I M I	njesia	2020 i prit.	2021	perfitues
I	Shpenzime per perfitime	milione/ I	119,655	123,619	728,862
	per paaftesi te perkohshme	"	544	570	2,713
	per barre lindje	"	3,823	4,059	17,843
	per pensione	"	115,264	118,967	708,247
	per aksidente e semundje profesionale	"	24	24	59
II	Shpenzime administrative	"	2,455	2,600	
III	Shpenzime per programe te tjera	"	9,634	9,394	514,480
	kompensime çmimesh	"	4,827	4,929	467,254
	pensione të posaçme shtetërore	"	87	86	222
	shpërblime për pensione për veteranët	"	94	75	1,335
	shtese nga statusi i invalidit të punës	"	89	90	1,093
	kompensime per te ardhurat	"	4,352	4,020	308,073
	pensione sociale	"	185	193	2,814
IV	Shpenzime per skema suplementare	"	7,324	7,652	61,382
	Sigurimi shteteror suplementar	"	830	819	3,512
	Sigurimi suplementar ushtarak	"	3,612	3,826	30,737
	Trajtimi i vecante i punonjesve te nentokes	"	1,328	1,391	15,013
	Statusi "Deshmor i Atdheut"	"	29	29	345
	Trajtimi i vecante i piloteve fluturues ne pension MB	"	75	75	229
	Trajtimi i vecante i punonjesve te industrise ushtarake	"	63	65	362
	Perfitime per ushtaraket e nendeteseve ne pension MB	"	12	13	58
	Per shpenzimi varrimi	"	162	167	15,932
	Perfitime nga statusi i profesorit	"	177	192	1,059
	Perfitime nga statusi i naftetarit	"	778	807	7,939
	Perfitime nga statusi "metalurgut"	"	258	268	3,121
	TOTALI I SHPENZIMEVE	"	139,068	143,265	779,191
	Shpenzimet financohen:				
I	Kontribute te personave juridike e fizike dhe tjera	milione/ I	80,840	91,189	769,717
II	Financime buxhetore (transferta nga buxheti)	"	58,228	52,076	758,576
	Ministria e Financave dhe ekonomise	"	53,106	46,876	727,190
	Ministria e mbrojtjes	"	5,122	5,200	31,386

ARSIMI, SPORTI DHE RINIA

• **Prioritetet 2021-2023**

Ministria e Arsimit, Rinisë dhe Sporteve do të vijojë masat e saj të integruara për mbështetjen e arsimit bazë, të mesëm, dhe të lartë, orientimin e kurrikulave ndaj nevojave të tregut të punës dhe modernizimin e tyre, si edhe mbështetjen për trajnim dhe punësim të kategorive të veçanta. Për periudhën 2021-2023, Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë do të financojë me prioritet:

- Rritjen e numrit të fëmijëve që ndjekin arsimin parashkollor dhe përfshirjes së klasës përgatitore në arsimin e detyrueshëm;
- Reduktimin e numrit të klasave kolektive;
- Sigurimin e transportit, mbulimin e shpenzimeve të transportit të nxënësve që kanë vendbanimin e tyre mbi 2 km nga shkolla, si dhe transportin për rreth se 12 mijë mësuesve që punojnë mbi 5 Km nga vendbanimi/qendra e përhershme e punës në shkollë;
- Ofrimim e teksteve shkollore falas për nxënësit që ndjekin arsimin bazë, si dhe tekste shkollore falas për nxënësit nga shtresa sociale në nevojë në arsimin e mesëm të lartë;
- Ofrimim e bursave financiare apo kuotë ushqimore për nxënës me nevoja të veçanta si dhe fëmijëve më me ndikim në uljen e braktisjes shkollore, të nxënësve të arsimit para-universitar nga shtresat sociale në nevojë;
- Hartimin e programeve specifike për arsimimin e grupeve të pafavorizuara. Deri në vitin 2022, çdo fëmijë rom dhe egjiptian, do të regjistrohet në shkollë, 100% e tyre do të mbarojnë arsimin e detyruar dhe 70% më shumë vajza e djem romë dhe egjiptianë do të përfundojnë të gjitha nivelet e arsimit.
- Përmirësimin e infrastrukturës shkollore, shkolla dhe konvikte të reja sipas standardeve europiane;
- Rritjen e numrit të punonjësve të shërbimit psiko-social në sistemin e arsimit parauniversitar;
- Zbatimin e kurrikulave bazuar në standarde të krahasueshme me vendet e BE-së, nëpërmjet: zbatimit të kurrikulës së re në të gjithë sistemin e arsimit parauniversitar si dhe përgatitjes së teksteve specifike për pakicat kombëtare;
- Fuqizimin e TIK-ut në arsim, nëpërmjet: hartimit të një platforme dhe plani kombëtar veprimi për zbatimin e TIK-ut në arsim si dhe krijimit të një infrastrukture të qëndrueshme, gjerësisht të përdorshme të burimeve digjitale në shkolla;
- Pakti për Universitetet përmes financimit me përparësi për ngritjen e infrastrukturës dhe investimeve në kampuset universitare si dhe Fondi i mbështetjes studentore, për të mbuluar shpenzimet për bursat e studentëve nga shtresat sociale në nevojë, si dhe studentëve ekselencë në IAL publike, si dhe përjashtimi apo reduktimi i tarifave vjetore të shkollimit për studentët e ekselencës apo studentët e kategorive sociale në nevojë;
- Edukimi nëpërmjet sportit si një faktor efikas në përmirësimin e shëndetit e të mirëqenies për qytetarët përmes sigurimit të një shërbimi cilësor nëpërmjet sportit elitare dhe sportit në tërësi

në institucionet arsimore duke kontribuar kësisoj dhe në forcimin e statusit të të rinjve shqiptarë në të gjitha fushat e jetës.

- **Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023**

Për arsimin parauniversitar për periudhën 2021-2023 synohet si më poshtë :

- Të sigurohet **rritja e aksesit të fëmijëve në arsimin parashkollor** në masën 86%, ndjekja e arsimit bazë (nga 100% e moshës 6-16), si dhe përfshirja me përparësi e grupeve vulnerable. Rritja e treguesit të regjistrimit me 10-15% ose 350-500 fëmijë për nxënësit romë dhe egjiptianë, 10% për nxënësit me AK. Reformimi i arsimit parashkollor dhe bazë, përmes miratimit të kornizës së re kurrikulare dhe programeve për çdo grupmoshe për arsimin parashkollor, bazë, trajnimin të përvitshëm të mësuesve/edukatorëve dhe punonjësve të shërbimit psiko-social (150 psikologë dhe 150 punonjës social) dhe pajisjes me materiale didaktike të kopshteve dhe shkollave.
- **Zbatimi/implementimi i kurrikulës së re** klasa 1-5 dhe klasa 6-9, përgatitja e programeve kualifikues, module trajnimi, dhe teste trajnuese për kurikulën e re. Trajnimi çdo vit 9.000 mësuesve të klasa 4 dhe klasës 9 (trajnimi 25% të mësuesve të AB) për kurikulën e re, përfshirë edhe 40 mësues të pakicave kombëtare, si dhe 400-600 mësues ndihmës për fëmijët me AK. Trajnimi i 80-100 mësuesve të diasporës në seminarin mbarëkombëtar për mësuesit e diasporës
- **Zhvillimi i reformës së teksteve shkollore**, përmirësimi i cilësisë së teksteve shkollore si dhe kompensimi i çmimit të teksteve shkollore nga klasa I-IX, dhënia e teksteve shkollore falas për klasa 1-7 si dhe në vitin 2021 për klasat 8 dhe 9-të. Kompensimi, në masën 100 % fëmijëve që vijnë nga familje të cilat trajtohen me ndihmë ekonomike dhe pagesë papunësie, fëmijëve që gëzojnë statusin ligjor të jetimit, fëmijëve që gëzojnë statusin e të verbrit, fëmijëve të pakicave kombëtare, për nxënësit romë, egjiptianë, fëmijëve të familjeve të emigrantëve që jetojnë jashtë territorit të Republikës së Shqipërisë, fëmijët që vijnë nga familje të cilat trajtohen me ndihmë ekonomike dhe pagesë papunësie; fëmijë të familjeve që kanë në përbërjen e tyre anëtarë me aftësi të kufizuar, fëmijë që vijnë nga familje ku kryefamiljari përfiton pension pleqërie shteti dhe kanë fëmijë në ngarkim, të cilët janë pa të ardhura; familje në nevojë, viktimave të trafikimit.
- **Sigurimi i transportit të 30-32 mijë nxënësve** për ndjekjen e arsimit parashkollor dhe bazë që mësojnë në një distancë prej më shumë se 2 km nga vendbanimi i përhershëm i tyre si dhe i rreth 9-12 mijë mësuesve që punojnë mbi 5 Km nga vendbanimi/qendra e përhershme e punës në shkollë dhe mbulimi 100% i shpenzimeve të transporti me fonde të buxhetit.
- **Numri i nxënësve që regjistrohen dhe ndjekin arsimin e mesëm të lartë** të arrijë në 95-98% e nxënësve që përfundojnë arsimin bazë, nga të cilët 76% ndjekin AM gjimnaze dhe 24% në arsimin profesional .
- **Zbatimi i kurrikulës së re dhe trajnimi i mësuesve të klasës së 10-11-12** në shkollat e arsimit të mesëm të lartë, si dhe zbatimi i sistemit të ri të zhvillimit profesional, të drejtuesve të IA, mësuesve dhe drejtuesve të rrjeteve profesionale.
- **Realizimi i Maturës Shtetërore 2021** sipas kurrikulës së re me bazë kompetencën. Realizimi i testimit "Mësues për Shqipërinë" në formë elektronike. Përmirësimi i rezultateve në provimet e maturës shtetërore duke rritura notën mesatare nga 7.17 aktualisht në 7.6 në vitin 2023.

- **Projekte për ndërtime të reja, rikonstrukcion, rindërtimin** shtesa në objektet aktuale, ku parashikohen të financohen për më shumë se 130-150 objekte arsimore, me rreth 1800-2000 klasa dhe laboratorë mësimore, ku parashikohet të përfitojnë 50,000- 60,000 nxënës dhe 4 500-5 500 mësues dhe edukatorë.
- Blerje librash “Për krijimin i **fondi të bibliotekave shkollore**”, për rritjen e mundësisë, aksesit të fëmijëve e sidomos të fëmijëve nga shtresat sociale në nevojë.
- **Rindërtimin e 140 objekteve arsimore** prej pasojave nga tërmeti i 26 Nëntorit 2019, në qarkun Tiranë, Durrës dhe Lezhë përmes **Fondeve të Rindërtimit**.

Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor për periudhën 2021-2023 parashikohet sa më poshtë:

- **Rritja e cilësisë së mësimdhënies** nëpërmjet kualifikimit shkencor të stafit akademik me 5% deri 10% në vit dhe nëpërmjet rritjes së numrit të stafit akademik me kohë të plotë duke synuar uljen e raportit pedagog/student në 1/24;
- **Garantimi i aksesit në bazë të meritës dhe rritja e dimensionit social** në arsimin e lartë duke mbështetur me bursë financiare individët që duan të ndjekin studimet në arsimin e lartë nga kategoritë sociale në nevojë në masën 16% deri 18% të studentëve të ciklit të parë dhe të dytë dhe në përputhje me parimet e barazisë gjinore;
- **Nxitja e punës kërkimore në IAL publike** nëpërmjet financimit të drejtpërdrejtë të 3,500 kërkuesve, ku prioritet kanë femrat në përputhje me parimet e barazisë gjinore, si dhe mbështetje financiare për kërkim fundamental në IAL publike me fonde nga buxheti i shtetit;
- **Zgjerimi i bashkëpunimit të Universiteteve** me biznesin privat në Programet Kombëtare të Kërkimit dhe Zhvillimit nëpërmjet organizimit të seminareve dhe takimeve informuese në IAL mbi Programet Kombëtare dhe Ndërkombëtare, rritja me 10-15% më shumë ndaj viti paraardhës;
- **Rritja e aplikimeve me 15-20% me shume në programin Horizon 2020**, program për Kërkimin dhe Inovacionin (2014 - 2020). "Horizon 2020" do të bashkojë kërkimin me inovacionin dhe do të ketë një akses më të thjeshtë se programet paraardhëse për kompanitë dhe universitetet. "Horizon 2020" ka tre shtylla kryesore: i) Shkencë -Ekselence, ii) Liderhip industrial, iii) Sfidat shoqërore;
- **Akreditimi i 90 programeve** të studimit (nga 905), (10 %) të IAL publike;
- **Përmirësimi i standardeve infrastrukturore** duke rritur raportin sipërfaqe/student së paku me 1metër katror/ student dhe vende për punë dhe kërkim në laboratorë e biblioteka.
- **100% të programeve studimore** të akredituara brenda vitit 2030;
- **Të sigurohet standardi një vend pune për dy studentë** në laborator kërkimorë shkencorë, në përputhje me parimet e barazisë gjinore;
- **Të sigurohet standardi 5-8 m2 për student** sipas natyrës së programit të studimeve në vitin 2022, në përputhje me parimet e barazisë gjinore.
- Fonde publike për IAL të arrijnë në 2% ndaj PBB në vitin 2025;
- 100% e të dhënave të stafit akademik, të studentëve, të karrierës akademike, diplomimit, janë në regjistrin elektronik kombëtar.
- 90% e stafëve me kohë të plotë të departamenteve të jenë me grada/tituj në 2022, në përputhje me parimet e barazisë gjinore.
- **Rritja e mobilitetit të stafit dhe studentëve** me 20% në 2020 dhe 40% në 2022 dhe 60% në vitin 2025;
- 100% e studentëve ekselencë, studentë në nevojë të përfitojnë bursa e studentore në 2021;

- **Raporti student/pedagog të arrijë 15/1**, në vitin 2025. Numrit të kërkuesve në deri në vitin 2021 të arrijë treguesit mesatare për kërkues në OECD;

Për sportin dhe rininë për periudhën 2021-2023 parashikohet sa më poshtë:

- **Sigurimi i mbështetjes financiare për federatat Olimpikë** në aktivitete, Evropiane, Botërore , Ballkanike në funksion të kualifikimeve për Lojërat Olimpikë Japoni 2021, realizimi i 30-35 analizave antidoping për sportistët elitari si dhe ato kandidat për Lojërat Olimpikë Japoni 2021.
- **Mbështetja financiare për Ekipin Kombëtar Olimpik** pjesëmarrës në Lojërat e Olimpikë Japoni 2021 si dhe aktivitetet kombëtare dhe ndërkombëtare për Federatat Sportive, në të gjithat disiplinat sportive, sipas kalendarëve të aktiviteteve në 42 Kampionate Kombëtare, 42 Kupa Shqipërisë, 42 Kampionate Evropiane, si dhe 42 Kampionate Botërore, në përputhje me parimet e barazisë gjinore.
- **Mbështetja financiare me investime në sport**, për ndërtimin/rindërtimin e objekteve sportive, pajisje me bazë materiale të tyre në funksion të ekipeve kombëtare.
- **Zhvillimi i programeve trajnuese në sistemin sportiv kombëtar** në funksion të rritjes së kapaciteteve në fushën e sportit, trajnime çdo vit për 20-25% e stafet teknike të sistemit sportiv kombëtar (732 teknike-trainerë, specialistë, instruktorë, mjekë etj, ku përparësi kanë sportistët dhe trajneret femra).
- **Rritja e mbështetjes financiare për shpërblimin e sportistëve elitari**, fitues në aktivitete ndërkombëtare, mbështetje financiare për 20-25 sportistë elitari në vit, si dhe mbështetje financiare për aktivitete sportive promovuese dhe garuese në institucionet arsimore të arsimit parauniversitar dhe universitar.
- **Të përmirësojmë cilësinë e jetës së të rinjve**, përmes rritjes së pjesëmarrjes së tyre, në punësim, në informim, në edukim dhe në vendimarrje.
- **Mbështetja financiare me investime për ristrukturimin/** ndërtimin dhe pajisjen e objekteve për rininë, në funksion të përmirësimit të kushteve për argëtim.

ARSIMI PROFESIONAL DHE PUNËSIMI

Prioritetet dhe objektivat gjatë periudhës 2021-2023 që synohen në fushën e arsimit profesional dhe punësimit janë:

Prioritetet:

- Modernizimi i kuadrit ligjor të AFP ekzistues që rregullojnë sistemin e AFP-së, si dhe aspektet që kanë të bëjnë me AFP-në (hartimi i skeletkurrikulave, materialeve mesimore, trajnimi i mësuesve, etj.) në zbatim të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve;
- Ngritjen e kapaciteteve dhe shtimin e stafit të AKAFP;
- Realizimin e një procesi mesimor cilësor e me kushte optimale të të nxënësve, teorik e praktik, duke ju dhënë nxënësve kompetencat e duhura;
- Rishikimi i programeve ekzistuese dhe hartimi i programeve të reja në përputhje me parimet e barazisë gjinore dhe gjithpërfshirjes në zbatim të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve. Hartimi i standardeve të profesioneve dhe kualifikimeve sipas niveleve të KSHK-së;
- Zhvillimi i kompetencave të mësuesve dhe instruktoreve të AFP-së në përputhje me zhvillimet e reja teknologjike dhe forcimi i lidhjeve midis të nxënësve dhe punës;
- Hartimin e modelit të akreditimit, ngritjen e komitetit të parë sektorial, dhe funksionimi e Këshillit Kombëtar të AFP-s;

- Nga skemat e nxitjes së punësimit për vitin 2021 do të përfitojnë 6000 punëkërkues të papunë.

Objektivat:

- Rritjen e numrit të të punësuarve pas diplomimit në shkollat e mesme profesionale në 46% të totalit që mbarojnë studimet në vitin 2023, krahasuar me 42% në vitin 2020;
- Rritjen e numrit të të diplomuarve në shkollat e mesme profesionale, nga 3.800 nxënës në 2020, në 4,000 nxënës në vitin 2023;
- Rritjen e numrit të nxënësve që vijnë nga zonat rurale të cilët ndjekin studimet në shkollat e mesme profesionale, nga 43% e totalit në vitin 2020 në 55% e totalit në vitin 2023;
- Rritjen e numrit të nxënësve me aftësi të kufizuar që ndjekin studimet në shkollat e mesme profesionale nga 128 nxënës në vitin 2020 në 140 nxënës në vitin 2023.
- Rritjen e numrit të nxënësve që ndjekin studimet në shkollat e mesme profesionale, në 19.5% të totalit të nxënësve që ndjekin arsimin parauniversitar në vitin 2023, krahasuar me 18% në vitin 2020;

TURIZMI DHE MJEDISI

Prioritetet për periudhën 2021-2023:

Në fushën e Turizmit, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit ka për qëllim kthimin e Shqipërisë në një destinacion tërheqës turistik, cilësor dhe të qëndrueshëm, duke shfrytëzuar potenciale dhe burime lokale, duke u fokusuar në atë çka është unike në vendin tonë. Ndërsa për fushën e Mjedisit, synohet sigurimi dhe përmirësimi i cilësisë së mjedisit, në dobi të brezave të sotëm dhe të ardhshëm, si dhe sigurimin e kushteve për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit.

Prioritetet për periudhën 2021-2023:

- ✓ Diversifikimi i produktit turistik për të arritur një turizëm gjithëvjeter;
- ✓ Arritja e përmirësimeve të matshme të cilësisë së ajrit në vitin 2022 sipas përcaktimeve në strategjinë kombëtare të ajrit;
- ✓ Përmirësimi i performancës së menaxhimit të integruar të mbetjeve;
- ✓ Rritja e sipërfaqes së zonave të mbrojtura;

KULTURA

Prioritetet 2021-2023:

Në fushat e kulturës dhe trashëgimisë kulturore do të prioritetizohet:

- Programi Kombëtar “Edukimi përmes Artit” do të jetë vijimi i një reforme të thellë dhe të qëndrueshme në institucionet e artit dhe politikat kulturore duke vënë theksin në rëndësinë dhe rolin e edukimit përmes kulturës në kohezionin social, i provuar tashmë në vende të tjera.
- Përmirësimi i gjendjes fizike të monumenteve të kulturës përmes ndërhyrjeve të vazhdueshme në të gjithë vendin, përmirësimi i infrastrukturës në Muzetë Kombëtarë, Parqe Arkeologjike si dhe përmirësimin i gjendjes fizike të monumenteve të kulturës përmes ndërhyrjeve të vazhdueshme në të gjithë vendin.

- Edukimi përmes librit dhe veprimtarive bibliotekare, pasurimi i fondit bibliotekar në të gjithë rrjetin e bibliotekave në mbarë vendin, me qëllim rritjen dhe edukimin e lexuesit.
- Rritja e aksesit të publikut në Muze, Monumentet e kulturës, ansambleve arkitektonike, qyteteve muze, qendra historike, zonave dhe parqeve arkeologjike në funksion të turizmit kulturor.
- Realizimi i një rrjet aktivitetesh që synojnë të forcojnë dhe konsolidojnë vlerat artistike dhe zhvillimit të diplomacisë kulturore në nivele të larta ndërkombëtare, nëpërmejt promovimit e Artit Shqiptar në Arenën Ndërkombëtare (Creative Europe, Traduki, Kalendari Shqipëri-Kosove, Kalendarin artistik me Maqedoninë, Bienalja e Venecias e Artit, Panairot Ndërkombëtare të Librit, etj).
- Realizimi i një kalendar aktivitetesh të dedikuara Turizmit Kulturor dhe veçanërisht vijës Bregdetare, për të ofruar dhe mundësuar një paketë të plotë vlerash dhe traditash.
- Mbështetja e arteve pamore përmes organizimit të ekspozitave kombëtare dhe ndërkombëtare të arteve pamore; kinematografisë;

✓ **Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023**

Për Trashëgiminë kulturore

- Restaurimi dhe mirëmbajtja e trashëgimisë arkitektonike dhe peisazhit, duke përfshirë restaurimin e disa linjave muzeale, si edhe përshtatjen me standarde bashkëkohore. Rritja e numrit të objekteve të trashëgimisë arkitektonike dhe peisazhit të restauruara dhe mirëmbajtura nga 130 në vitin 2020 në 185 në vitin 2023.
- Rritja e aksesit të publikut në Muze, Monumentet e kulturës dhe Parqe Arkeologjike në funksion të turizmit kulturor (nr. Vizitorësh), nga 110 mijë vizitorë në vitin 2020 në 250 mijë turistë në 2021; në 500 mijë turistë në 2022 dhe 850 mijë turistë në vitin 2023.
- Rritja e numrit të objekteve të regjistruara në databazën kombëtare të trashëgimisë, nga 100 mijë objekte në vitin 2020 në 105 mijë objekte në 2021 dhe 110 mijë –130 mijë përkatësisht në vitet 2021 – 2022.
- Rritja e mbështetjes për aktivitetet e fushës së trashëgimisë kulturore përgjatë viteve 2021-2023 nga 90 aktivitete të mbështetura në vitin 2020 në 130 aktivitete në 2023.
- Vijimi i mbështetjes financiare për projektet në fushën e artizanatit, kulinarisë dhe dukurive të tjera të trashëgimisë jomateriale, veçanërisht për gratë artizane (30% ndaj totalit të përfutuesve).

Për Artin dhe Kulturën

- Rritja e aksesit në kulturë, e cila parashikon një rritje të vazhdueshme të numrit dhe cilësisë së aktiviteteve në të gjitha zhanret. Rrjet aktivitetesh që synojnë në konsolidimin e vlerave artistike, promovimin e Artit Shqiptar në arenën ndërkombëtare, mbështetja e aktiviteteve kulturore në mbarë vendin nëpërmjet thirrjeve për aplikime në fushën e artit dhe kulturës librit dhe përkthimit.
- Prioritet do të jetë integrimi, angazhimi dhe promovimi i të rinjve më të evidentuar të kësaj fushe.
- Nxitja e konkurrencës artistike përmes audicioneve dhe konkurrimit publik krahasuar me një vit më parë.
- Zhvillimi i rreth 1600 aktiviteteve nga kalendarët artistik të zhvilluara nga Institucionet qendrore publike të art – kulturës.
- Mbështetja e skenës së pavarur për të mundësuar edukimin përmes kulturës si dhe përfaqësimin e produktit artistik në arenën elitare ndërkombëtare.

- Mbështetja e 80 projekteve me thirrje në mbështetje e industrive krijuese duke respektuar barazinë gjinore, të drejtat e njeriut, grupet e marginalizuara dhe diversitetin kulturor në rang vendi.

Investimet Publike në sektorin e kulturës për vitet 2021-2023:

- Restaurimi, Rikonstruksioni dhe Rehabilitimi i hapësirave në Muzeun e Arteve të bukura (Galeria Kombëtare e Arteve).
- Rijetësimi i Piramidës Tiranë.
- Restaurimi për ndërtesën e Fondit të Biblotekës Kombëtare (Faza1).
- Parku i Artit, projekt në bashkëpunim me Rajonin e Puljas dhe që konsiston në rikualifikimin e hapësirës së parkut të Kinostudios, duke restauruar dhe përdorur instalacione artistike dhe arkitekturore të skulpturave të oborrit të GKA, në përputhje me gjelbërimin e hapësirën e Kinostudios për të krijuar një hapësirë të re urbane të dedikuar për art, ekspozita, koncerte.
- Projekti “HAMLET” ku Ministria e Kulturës është për herë të parë Partner Lider, do të mbështesë disa fshatra dhe qyteza për të shfrytëzuar potencialin e tyre turistik, duke rritur promovimin dhe vizibilitetin e pasurive të tyre kulturore.

DREJTËSIA

- **Prioritetet 2021-2023:**

Ministria e Drejtësisë për periudhën 2021-2023 do të prioritetizojë:

- ✓ Jetësimi i Reformës në Drejtësi;
- ✓ Jetësimi i reformës në Drejtësi për të miturit;
- ✓ Forcimi i Luftës kundër Korrupsionit në Administratë;
- ✓ Legalizimi, urbanizimi dhe integrimi i ndërtimeve dhe zonave informale. Rregullimi i çështjes së pronave në zbatim të ligjit 133/2015 “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave” dhe akteve nënligjore;
- ✓ Garantimi i të drejtave dhe lirive themelore të personave me liri të kufizuar në sistemin e burgjeve dhe siguron ri-integrimin e tyre në shoqëri;
- ✓ Rritja e performancës së Shërbimit të Provës në zbatimin e kuadrit ligjor në fuqi dhe standardeve më të larta në fushën e masave alternative për realizimin e programeve sa më efikase në realizimin e rehabilitimit të të dënuarve me masa alternative.
- ✓ **Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023**

Programi “Sistemi i Burgjeve” synon që të arrijë treguesit e mëposhtëm gjatë periudhës 2021-2023:

- Norma e recidivitetit (burra) të ketë një trend konstant 18% ndër vite;
- Norma e recidivitetit (gra) të ketë një trend rënës nga 1% që është aktualisht;

- Të dënuar që punësohen pasi fitojnë lirinë të rritet nga 10% e totalit që është aktualisht.

Programi “Shërbimi i Kthimit dhe Kompensimit të Provave”, për periudhën 2021-2023, synon:

- Realizimi i skemës së shpërndarjes së Fondit Special të Kompensimit nga 1000 që është aktualisht në 1,600 në 2023;

Ndarja e fondit të vënë në dispozicion kundrejt subjekteve që kanë përfituar të drejtën e kompensimit duke bërë që të rritet numri subjekteve të kompensuara nga viti në vit.

POLITIKA E JASHTME

- **Prioritetet 2021-2023:**

Objektivat kryesorë që synohen të arrihen nga aktiviteti i Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme për vitin 2021-2023 janë:

- Hapja e negociatave për anëtarësim në Bashkimin Evropian;
- Zhvillim i mëtejshëm i tërësisë së marrëdhënieve me vendet e tjera, me prioritet marrëdhëniet me partnerët strategjike, vendet mike dhe aleate si dhe vendet fqinjë;
- Vazhdimi i angazhimit për njohjen e mëtejshme ndërkombëtare të shtetit të Kosovës, për pjesëmarrjen dhe anëtarësimin i saj në organizatat rajonale dhe ndërkombëtare;
- Funksionalizimi dhe mbështetja e punës së dy nismave rajonale me seli në Tiranë: Zyra Rajonale për Bashkëpunimin Rinor dhe Fondi i Ballkanit Perëndimor si dhe në tërësi sigurimi i pjesëmarrjes aktive në bashkëpunimin shumëpalësh rajonal, përfshirë RCC;
- Kryesimi i disa nismave rajonale dhe organizatave ndërkombëtare;
- Pjesëmarrje aktive dhe realizimi i kontributit të RSH në kuadër të NATO-s;
- Zbatimi i detyrimeve të anëtarësimin në organizata dhe forume shumëpalëshe, ku jemi palë;
- Plotësim i bazës ligjore të bashkëpunimit me vende të tjera;
- Forcimi dhe rritja e rolit të diplomacisë publike, ekonomike dhe diasporës, në shërbim të interesave ekonomike të Shqipërisë, promovimit dhe potencialeve për investime, tregti dhe bashkëpunimit ekonomik, tregtar dhe kulturor me partnerët tanë ndërkombëtar dy dhe shumëpalësh;
- Realizim i një shërbimi konsullor të mbështetur në profesionalizëm, efikasitet, transparencë dhe përgjegjshmëri;
- Zhvillimi i kapaciteteve profesionale të stafit të MEPJ dhe përfaqësive për procesin e negociatave.

MBROJTJA

- **Prioritetet 2021-2023:**

Ministria e Mbrojtjes synon të përmbushë reformat e nisura dhe realizimin e detyrave kushtetuese të Forcave të Armatosura (FA), angazhimeve ndërkombëtare në kuadër të NATO-s, angazhimeve të FA në kuadër rajonal dhe në aftësitë trajnuese të vetë FA. Më konkretisht, Ministria e Mbrojtjes synon:

- Modernizimin e kapaciteteve dhe infrastrukturës së FA duke:
 - zhvilluar kapacitetet e FA në përputhje me Planin Afatgjatë të Zhvillimit;
 - vijuar pajisjen e Forcave Tokësore me armatim të ri të ndërveprueshëm me aleatët në NATO;
 - zgjeruar investimet në infrastrukturë për përmirësimin e mjediseve të punës dhe ushtarake;

- modernizuar pajisjet dhe sistemet kompjuterike.
- Vijimin e pjesëmarrjes në operacionet e NATO-s duke rritur nivelin e angazhimit të FA, në operacionet e Aleancës dhe pjesëmarrjen në misionet e iniciativat e reja që NATO mund të ndërmarrë.
- Zhvillimin dhe mbajtja në gatishmëri të kapaciteteve të FA për operacione të mbrojtjes kombëtare dhe kolektive, operacione në përgjigje të krizave, si dhe kapacitetet për përballimin e Emergjencave Civile, dhënien e ndihmës vendeve të rajonit në rast emergjencash civile në kuadrin e NATO-s, OKB-se dhe BE-së.
- Lartësimin e figurës dhe integritetit të ushtarakut, nëpërmjet zhvillimit të politikave të nevojshme në fushën e personelit, promovimit në karrierë, trajtimit të ushtarakut, rritjes së transparencës, llogaridhënies, si dhe eliminimit të korrupsionit në Forcat e Armatosura.

RENDI DHE SIGURIA PUBLIKE

- **Prioritetet 2021-2023:**

Ministria e Brendshme synon mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, si dhe garantimin e sigurisë së jetës, shëndetit dhe pronës së qytetarit, të cilat janë dhe prioritetet për veprimtarinë e Policisë së Shtetit, e cila do të ketë si togfjalësh kyç në veprimtarinë e saj, ‘kontrollin e territorit’ dhe ‘policimin në komunitet’, të realizuara në praktikë përmes riorganizimit të sistemit të prezencës së policisë në territor, në funksion të një kontrolli më efektiv të tij dhe transformimin rrënjësor të marrëdhënieve dhe shërbimit ndaj komunitetit. Gjithashtu, synon sigurimin e rendit publik, pronës publike e private, rritjen e parametrave të sigurisë rrugore, krijimin e një mjedisi të sigurt për komunitetin, nëpërmjet shërbimeve profesionale, në kohë dhe me cilësi dhe policimit me standardet më të larta të performancës.

Ministria e Brendshme synon të kontribuojë në përmirësimin e vazhdueshëm të Sigurisë së Personaliteteve Vendas dhe të Huaj, të Objekteve të Rëndësishme të Veçantë nëpërmjet rritjes së kapaciteteve menaxhuese dhe përputhjes me standartet europiane në fushën e sigurisë. Gjithashtu, Ministria e Brendshme synon konsolidimin e mëtejshëm të një sistemi bashkëkohor të dixhitalizuar të regjistrimit kombëtar të gjendjes civile (RKGJC), të sistemit të regjistrimit kombëtar të adresave (RKA) dhe sistemit të personalizimit dhe shpërndarjes së letërnjoftimit elektronik dhe pasaportës biometrike.

- ✓ **Rezultatet që synohet të arrihen për periudhën afatmesme 2021-2023**

Përgjatë 3 viteve të PBA 2021-2023, Ministria e Brendshme do të përmbushë objektivat e saj përmes:

- Rritjes së numrit të hetimeve proaktive në luftën kundër krimit të organizuar, trafikëve, korrupsionit dhe terrorizmit; Koncretisht synon rritjen e Hetimeve të kurorzuara me ndëshkim nga organet e drejtësisë me me 3 % krahasuar me vitin 2020;
- Përmirësimin rrënjësor të sistemit të kontrollit rrugor, duke synuar krijimin e një kulture të re në qarkullimin e mjeteve dhe të qytetarëve dhe sidomos në menaxhimin e sigurisë rrugore. Synohet ulja e numrit të aksidenteve në rrugë në masën 1% çdo vit nga 1 498 raste në vitin 2019;
- Rritjes së nivelit të sigurisë publike duke forcuar kontrollin e territorit dhe policimin në komunitet përmes rritjes së numrit të shërbimeve të patrullimit si dhe reduktimit të kohës së reagimit të shërbimeve policore (nga 20 minuta në vitin 2019 në 13 minuta në vitin 2023).

- Reduktimit të trafikeve, krimit ndërkufitar dhe rasteve të imigrimit të paligjshëm kryesisht nëpërmjet reduktimit të kohës së procedimit (nga 26 minuta në vitin 2019 në 15 minuta në vitin 2023).
- Reduktimit të kohës së reagimit ndaj krimeve të dhunës në familje (18 minuta në vitin 2019 në 14 minuta në vitin 2023).
- Rritja e hetimeve proaktive në fushën kundër korrupsionit dhe pastrimit të parave ndaj totalit të hetimeve me 2 % më shumë krahasuar me vitin 2020;
- Të kontribuojë në përmirësimin e vazhdueshëm të Sigurisë së Personaliteteve Vendas dhe të Huaj në përputhje me standardet europiane (nga 33% në vitin 2019 në 45% në vitin 2023).
- Përdorimit në mënyrë efektive të përditësimit të ngjarjeve në regjistrin civil, në autorizimin dhe certifikimin e aplikimeve për lëshimin e dokumenteve të identitetit. Synohet reduktimi i kohës për trajtimin e kërkesës nga sistemi i RKGJ-së (nga 1.5 orë në vitin 2019 në jo më shumë se 0.5 orë në vitin 2023).

6. BUXHETI VENDOR 2021

Përgjatë viteve të fundit, Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka bërë reforma të rëndësishme të cilat kanë rritur dhe përmirësuar kuadrin rregullator për burimet e financimit të njësisve të vetëqeverisjes vendore. Kjo është shoqëruar me një rritje të burimeve financiare dhe njëkohësisht decentralizim të plotë të mënyrës së përdorimit të burimeve të financimit nga njësitë e vetëqeverisjes vendore, duke rritur autonominë fiskale e financiare të vetëqeverisjes vendore, që është një nga elementët kryesorë e të domosdoshëm për forcimin e qeverisjes dhe demokracisë vendore.

Decentralizimi dhe fuqizimi i qeverisjes vendore, vazhdon të mbetet një ndër prioritetet e qeverisë dhe reformat e ndërmarra deri më tani pritet të kenë impaktin më të madh në organizimin e administratës publike vendore në funksion të rritjes së cilësisë në ofrimin e shërbimeve publike vendore. Në vijim të reformës administrativo-territoriale janë bërë reforma të thella në drejtim të menaxhimit financiar në nivel vendor. Qeveria Shqiptare ka miratuar dhe po zbaton një program ambicioz decentralizimi. Mbështetja që ka dhënë qeveria për njësitë e vetëqeverisjes vendore nëpërmjet reformave të ndërmarra, por edhe rritja e konsiderueshme e nivelit të të ardhurave nga taksat dhe tarifatat vendore ka bërë të mundur që pesha e buxhetit vendor të rritet nga 2.1% e PBB-së në vitin 2013 në 3.3% të PBB-së në vitin 2021. Disa tregues të reformës së financave publike në nivel vendor me një efekt pozitiv në buxhetin e vitit 2021 në krahasim me buxhetin vendor para reformës administrativo-territoriale, paraqiten si më poshtë vijon:

- a) Buxheti vendor i vitit 2021, është rreth **89 përqind** më i lartë se buxheti vendor para reformës administrativo –territoriale.
- b) **Është përmirësuar menaxhimi i financave vendore përmes rritjes së peshës së taksave lokale në të ardhurat vendore.** Të ardhurat e veta të pushtetit vendor nga viti 2013 në vitin 2021 kanë pësuar një rritje të ndjeshme me rreth **14.6 miliard lekë** ose **dy herë** më shumë se në vitin 2013 dhe në vitin para reformës administrativo-territoriale;
- c) Është rritur mbështetja e dhënë nga buxheti qendror për pushtetin vendor në formën e transfertave ku më e rëndësishmja është rritja e transfertës së pakushtëzuar nga **12.1 miliard lekë** në vitin 2013, në **18.2 miliard lekë** në vitin 2021 ose rreth **50 %** më shumë financim nga pushteti qendror.
- d) Të ardhurat e bashkive nga taksat e ndara, gjithashtu do të rriten me rreth **900 milion lekë** për vitin 2021, përfshirë këtu shpërndarjen e tatimit mbi të ardhurat personale për njësitë e vetëqeverisjes

vendore dhe krahasuar me vitin 2013 dhe vitin para reformës administrativo-territoriale (2015) janë **900 milion lekë** më shumë në buxhetin vendor;

- e) Reforma e iniciuar nga Qeveria (Ministria e Financave dhe Ekonomisë) në taksën e pasurisë është reflektuar në rritjen e të ardhurave të pushtetit vendor nga **2.4 miliard lekë** në 2013 në **5.6 miliard lekë** në 2021, ose mbi **dy herë** më shumë.
- f) Një nga objektivat e rëndësishme të reformës administrativo-territoriale ka qënë dhe transformimi i njësive të vetëqeverisjes vendore në njësi që ofrojnë më shumë shërbime dhe investime publike për qytetarët e tyre. Ky objektiv tashmë mund të quhet i arritur pasi nga **4 miliard lekë** investime publike që pushteti vendor bënte nga të ardhurat dhe transferta e pakushtëzuar në vitin 2013, në vitin 2020 pritet të kryejë shpenzime për investime po nga këto burime financimi rreth **17.9 miliard lekë** ose rreth **14 miliard lekë** më shumë ose 4.5 herë më shumë se në vitin 2013. Edhe për vitin 2021, parashikohet ruajtja e trendit të rritjes së shpenzimeve për investime nga njësitë e vetëqeverisjes vendore;
- g) Në buxhetin e vitit 2021, do të akordohet për njësitë e vetëqeverisjes vendore si transfertë specifike për emergjencat civile në vlerën e **500 milion lekë**;
- h) Lidhja e transfertës me 1 përqind të PBB-së, garanton stabilitet, parashikueshmëri dhe rritje me rritjen e ekonomisë;
- i) Kalimi efektiv dhe eficient i kompetencave dhe përgjegjësi, në funksion të reformës së re administrativo-territoriale. Pas reformës administrativo-territoriale në nivel vendor janë transferuar 7 funksione (Mbrojtja nga Zjarri dhe Shpëtimi, Administrimi i Pyjeve, Ujitja dhe Kullimi, Arsimit Parashkollor) duke u mbështetur financiarisht në **vlerën 8 miliard lekë** në formën e transfertës së pakushtëzuar sektoriale.
- j) Këto funksione të decentralizuara që në vitin 2016, vazhdojnë të mbështeten çdo vit me fonde buxhetore. Në buxhetin e vitit 2021, transfertat e pakushtëzuara sektoriale të:
 - Arsimit parashkollor janë rritur me **4 përqind**;
 - Arsimit parauniversitar me **3 përqind**;
 - Shërbimit të mbrojtjes nga zjarri dhe shpëtimi **6 përqind**;
 - Administrimit të pyjeve me **10 përqind**; dhe
 - Ujitjes dhe kullimit janë rritur me **6 përqind**.
- k) Në vijim të reformës administrativo-territoriale dhe decentralizimit, vend të rëndësishëm zë vazhdimi dhe konsolidimi i reformës së financimit të arsimit parashkollor.

Gjithashtu, përmes buxhetit të vitit 2021, do të vazhdojë mbështetja financiare për reformën në arsimin parashkollor me synim konsolidimin e një skeme financimi të përshtatshme dhe efektive që synon përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë së shërbimeve.

Në buxhetin e vitit 2021, fondet e pagave për edukatorët ndahen kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve. Më specifikisht, 60% e fondeve për pagat e edukatoreve ndahen mbi bazën e numrit të fëmijëve (me moshë 3-6 vjeç) dhe 40% mbi bazën e numrit të edukatoreve.

Reforma për financimin e funksionit të arsimit parashkollor do të vazhdojë të sigurojë në vitin 2021:

- Uljen e madhësisë së grupeve/klasave të fëmijëve në kopshte nga raporti aktual mesatar 18 fëmijë për një edukatore në raportin 15 fëmijë për një edukatore;
- Ruajtjen e nivelit aktual të fondeve për ato bashki të cilat rezultojnë të kenë një numër relativisht "të lartë" edukatoresh për numrin e fëmijëve të regjistruar në kopshte, krahasimisht me bashkitë e tjera;

- Një ndarje më të drejtë të fondeve për pagat e edukatoreve, duke zbutur diferencat ndërmjet bashkive përsa i përket raportit fëmijë për edukatore.

Kostoja e kësaj reforme është 327 milion lekë, dhe mbulohet nga transfertat e pakushtëzuar për bashkitë për vitin 2021, garanton vazhdimin e shërbimit të mbi 400 edukatorëve shtesë, me qëllim rritjen e cilësisë së shërbimit në kopshte. Kjo reformë, bën një ndarje më të drejtë të fondeve, zbut diferencat ndërmjet bashkive përsa i përket raportit “fëmijë për edukatore” dhe siguron fonde shtesë për ato bashki që kanë një nevojë imediate për rritjen e numrit të edukatorëve.

Në buxhetin e vitit 2021, njësive të vetëqeverisjes vendore u është akorduar një fond për mbrojtjen civile prej **500 milion lekë**. Ky fond është shpërndarë me një formulë e cila bazohet në peshën specifike që zë buxheti i çdo bashkie ndaj totalit të buxhetit të të gjitha bashkive. Pjesën tjetër të fondit bashkitë mund ta sigurojnë nëpërmjet përdorimit të fondit rezervë dhe të kontigjencës ose/dhe pjesë nga buxhetet e tyre (transferta e pakushtëzuar dhe të ardhurat nga taksat dhe tarifatat vendore). Ky fond i akorduar njësive të vetëqeverisjes vendore së bashku me fondin që këto do të adresojnë përbën fillimin e një reforme të rëndësishme për mbrojtjen civile.

Në drejtim të proceseve të menaxhimit financiar publik në nivel vendor, gjatë periudhës 2013-2020 janë zhvilluar një numër i madh reformash si më poshtë:

- Është mbështetur **skema e financimit të investimeve** nëpërmjet Fondit të Zhvillimit të Rajoneve/Fondit Shqiptar të Zhvillimit.
- Hartimi dhe miratimi i ligjit për “Financat e Vetëqeverisjes Vendore” (prill 2017) i cili ka përmirësuar dukshëm Menaxhimin e Financave Publike në nivel vendor** dhe ka garantuar një sistem të financave publike vendore që nxit transparencën, përgjegjshmërinë dhe eficiencën në menaxhimin dhe përdorimin e burimeve publike.
- Hartimi i akteve nënligjore në zbatim të ligjit “Për financat e vetëqeverisjes vendore”** me synim përgatitjen e një kuadri rregullator që garanton qëndrueshmërinë dhe konsolidimin e burimeve të financimit të njësive të vetëqeverisjes vendore.
- Udhëzimi për procedurat për menaxhimin e vështirësive financiare për njësitë e vetëqeverisjes vendore**, i cili synon që në mënyrë të vazhdueshme të verifikohet dhe të merren masat e nevojshme me qëllim ruajtjen dhe garantimin e shëndetit financiar të njësive të vetëqeverisjes vendore.
- Rritja e kompetencave dhe fondeve për qeverisjen vendore në fusha dhe sektorë zhvillimorë** si bujqësia, pyjet, rrugët, ka transformuar rrënjësisht konceptin e qeverisjes vendore duke i dhënë një dimension të ri.
- Unifikimi i klasifikimit të shpenzimeve buxhetore të njësive të vetëqeverisjes vendore me **sisitemin e klasifikimit ndërkombëtar COFOG**.
- Përmirësimi i marrëdhënieve fiskale ndërqeveritare** në funksion të rritjes së investimeve për punë dhe shërbime publike në nivel vendor me qëllim rritjen e mirëqënies së qytetarëve dhe krijimin e kushteve sa më optimale për zhvillimin e biznesit.
- Përmirësimi i raportimit dhe monitorimit të performancës financiare** për të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore, nëpërmjet përmirësimit të cilësisë dhe përmbajtjes së buxheteve vendore dhe përmirësimit të raportimit dhe analizës së financave vendore.
- Përmirësimi i raporteve të monitorimit**, duke u fokusuar tek risqet si: detyrimet e prapambetura, raportet e shpenzimeve operative, të personelit, efektiviteti i tyre etj. Përmirësimi i aftësive

monitoruese dhe të raportimit për të identifikuar në kohë probleme potenciale gjatë zbatimit të buxhetit, organizimi i trajnimeve periodike të stafit të drejtorive të financës dhe buxhetit.

- j) Zhvillimi i seancave dëgjimore e konsultative midis Ministrit të Financave dhe Ekonomisë dhe njësive të vetëqeverisjes vendore.

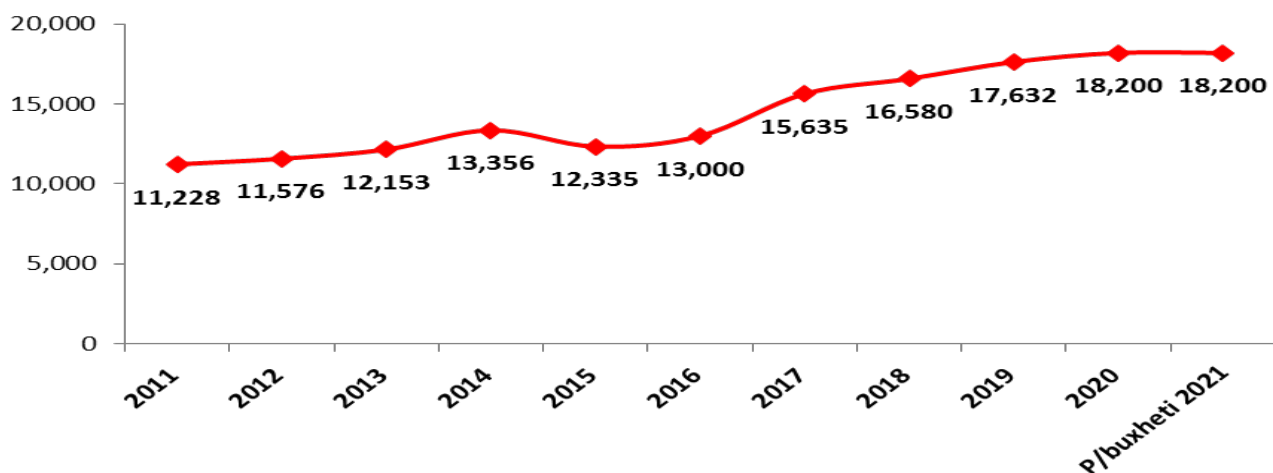
❖ **Transferta e pakushtëzuar 2021 dhe formula e shpërndarjes së saj**

Ndarja e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2021, bazohet në një formulë të thjeshtë për t'u kuptuar dhe zbatuar të bazuar në kritere që garantojnë funksionimin normal të njësive të vetëqeverisjes vendore. Transferta e pakushtëzuar do t'u sigurojë njësive të vetëqeverisjes vendore mbulimin e diferencës mes kostos së ushtrimit të funksioneve (nevojat për shpenzime) dhe të ardhurave që ato krijojnë në mënyrë të pavarur.

Për vitin 2021, transferata e pakushtëzuar përbëhet nga dy pjesë: a) pjesa e përgjithshme dhe b) pjesa sektoriale. Formula e shpërndarjes së transfertës garanton një sistem më të drejtë ekualizimi fiskal duke ndihmuar bashkitë me kapacitet më të ulët fiskal. Mekanizmi i shpërndarjes së transfertës është i përshtatur në funksion të reformës administrativo-territoriale. Ndarja e transfertës së pakushtëzuar bazohet plotësisht në formulë, pa përfshirë fondet për konviktet, shërbimet sociale, fondet e rrugëve rurale dhe rajonale. Gjithshtu, formula e shpërndarjes së transfertës së pakushtëzuar identifikon nevojat për shpenzime të bashkive duke u bazuar tek popullsia relative, dendësia e popullsisë (që reflekton diferencat në koston e ushtrimit të funksioneve ndërmjet bashkive) dhe tek numri faktik i nxënësve në shkollat 9-vjeçare dhe të mesme në çdo bashki. Përveç ekualizimit të kostove të shërbimeve që bëhet nëpërmjet komponentit të dendësisë, formula e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar sjell edhe ekualizimin e kapacitetit fiskal (të matur nga të ardhurat faktike nga taksat e ndara ndërmjet qeverisë qendrore dhe asaj vendore), të cilat mblidhen dhe u transferohen plotësisht ose pjesërisht bashkive nga administrata tatimore qendrore. Ekualizimi fiskal bazohet në të ardhurat faktike nga tatimi i thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël, nga taksa vjetore e automjeteve të përdorura dhe taksa e kalimit të pasurisë për pasuritë e paluajtshme të shitura nga personat juridik.

Megjithëse Produkti i Brendshëm Bruto (PBA) për vitin 2021, si rrjedhojë e efektit të Covid-19 është parashikuar më i ulët se sa ai i fillimit të vitit 2020 (para fillimit të Covid-19), transferata e pakushtëzuar e shpërndarë me anë të formulës mbetet në nivelin e vitit 2020, ose krahasuar me rregullin fiskal 1% e PPB-së në vitin 2021 është 1.4 miliardë lekë më shumë. Transferta e pakushtëzuar për vitin 2021, krahasuar me vitin 2013, është 6.1 miliardë lekë më shumë ose rreth 50.4 përqind më e lartë (siç paraqitet edhe në grafikun e mëposhtëm). Rritja e konsiderueshme e transfertës së pakushtëzuar, tregon rëndësinë që kjo qeveri i ka kushtuar procesit të decentralizimit dhe efikasitetit të qeverisjes vendore.

Figura 1: Transferta e pakushtëzuar 2011-2021 (në mln lekë)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Në transfertën e pakushtëzuar të parashikuar për vitin 2021, **18.2 miliard lekë**, do të shtohen edhe fondet prej **7.8 miliard lekë** transfertë e pakushtëzuar sektoriale për funksionet e reja dhe **500 milion lekë** si transfertë specifike për funksionin e “Mbrojtes civile”. Në total, në vitin 2021, transfertat e pakushtëzuar do të jetë **26.5 miliard lekë**.

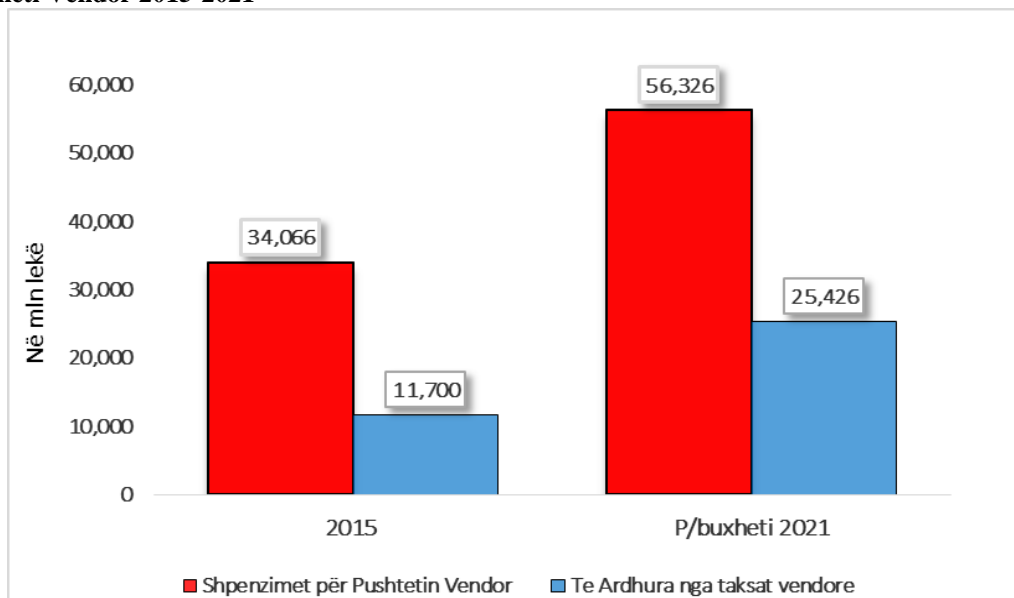
❖ Detyrimet e prapambetura të njësive të vetëqeverisjes vendore

Ligji për financat e vetëqeverisjes vendore dhe implementimi i akteve nënligjore në zbatim të tij do të forcojnë disiplinën financiare për të parandaluar akumulimin e detyrimeve të prapambetura në të ardhmen për të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore. Në këtë kuadër, qeveria po i kushton një fokus të posaçëm shlyerjes së detyrimeve të prapambetura nga njësitë e vetëqeverisjes vendore. Ministria e Financave dhe Ekonomisë në bashkëpunim me njësitë e vetëqeverisjes vendore është duke zbatuar një plan veprimi për shlyerjen e detyrimeve. Për shkak të situatës së vështirë të krijuar nga pandemia Covid-19, stoku i detyrimeve të prapambetura në nivel vendor pësoi një rritje me një vlerë rreth 500 milion lekë, ku nga 8.2 miliard që ishte në fundin e vitit 2019 arriti në vlerën rreth 8.7 miliard lekë në fund të Qershorit të vitit 2020. Në vitin 2021 do të vazhdojë të monitorohet periodikisht zbatimi i planit të shlyerjes së detyrimeve nga njësitë e vetëqeverisjes vendore, deri në shlyerjen e plotë të tyre.

❖ Treguesit Fiskal e Buxhetor të Pushtetit Vendor

Buxheti vendor i vitit 2021, parashikohet të jetë rreth 5.3 përqind më i lartë se ai i vitit 2020, ose në nivelin prej 3.3 përqind e PBB-së. Ndërkohë, krahasuar me vitin 2015 buxheti vendor për vitin 2021 paraqitet me një rritje të ndjeshme me rreth 65.3 përqind. Me buxhetin e vitit 2021, do të financohen funksionet e transferuara, dhe të gjitha funksionet e tjera të parashikuara në ligj, të cilat njësitë e vetëqeverisjes vendore kanë për detyrë ti ushtrjnë në shërbim të cilësisë së jetës së qytetarëve.

Figura 2: Buxheti Vendor 2015-2021

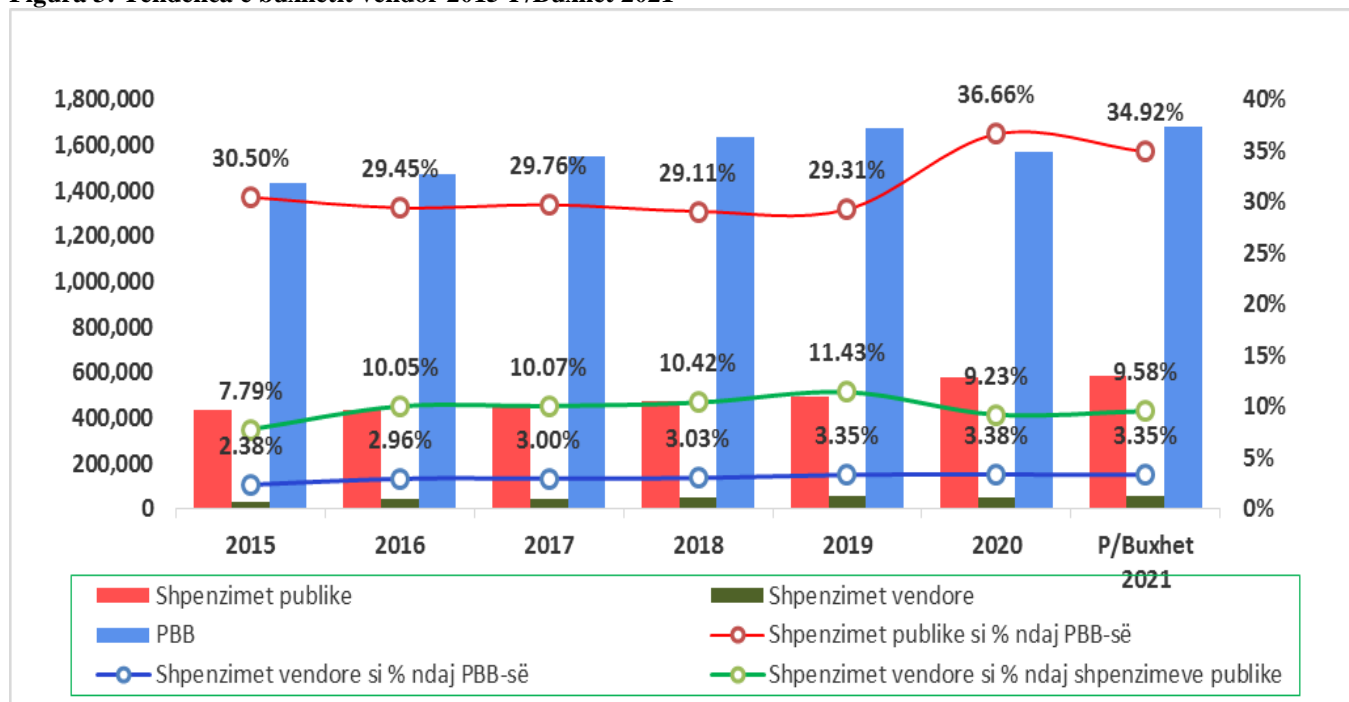
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Shpenzimet e buxhetit vendor për vitin 2021, janë parashikuar në masën 56.326 miliardë lekë ose 3.3 përqind e PBB-së. Në këtë zë është përlogaritur transferta e pakushtëzuar për njësitë e vetëqeverisjes vendore, financimi i funksioneve të reja, transferta specifike për mbrojtjen civile, si dhe rritja e të ardhurave të veta.

Të ardhurat nga taksat dhe tarifat e veta vendore për vitin 2021, parashikohet të kenë një rritje me mbi 2.3 miliard lekë më shumë se sa plani i vitit 2020 ose e thënë ndryshe me një rritje prej 10%, ndërkohë krahasuar me vitin 2015, si viti para reformës administrative, të ardhurat vendore parashikohen me një rritje të konsiderueshme me rreth 13.7 miliardë lekë. Kjo rritje e nivelit të të ardhurave do të vazhdojë si rrjedhojë e ndarjes më të drejtë dhe transparente të financave për njësitë e vetëqeverisjes vendore, përmirësimit të vazhdueshëm të skemës së financimit të funksioneve të veta si dhe rritjes së burimeve të financimit të njësisve të vetëqeverisjes vendore. Gjithashtu, ndryshimet që po zbatohen në taksën e pronës, kadastrën fiskale parashikojnë të ndikojnë në peshën e rritjes së të ardhurave në buxhetin vendor.

Tendenca e rritjes së buxhetit vendor do të vazhdojë edhe në projektbuxhetin e vitit 2021 (Grafiku x), ku buxheti vendor, me autonomi të plotë financiare, parashikohet të jetë 3.3 përqind e PBB-së.

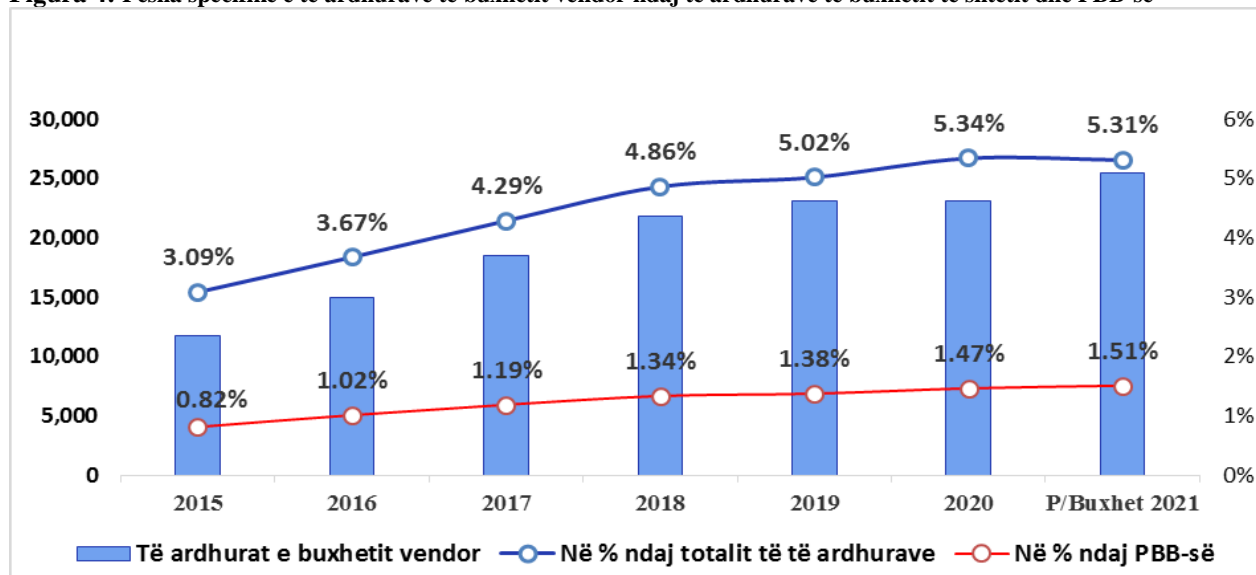
Figura 3: Tendenca e buxhetit vendor 2015-P/Buxhet 2021

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Rritja e të ardhurave të mbledhura nga njësitë e vetëqeverisjes vendore gjatë viteve 2015-2021, evidentohet edhe në rritjen e peshës që zënë këto të ardhura si ndaj të ardhurave totale të buxhetit të shtetit, ashtu edhe ndaj Produktit të Brendshëm Bruto, sikurse shihet edhe në grafikun e mëposhtëm. Kjo tregon përmirësimin e kapacitetit fiskal të njërive vendore në drejtim të mbledhjes së më shumë të ardhurave nga taksat dhe tarifat vendore.

Figura 4: Peshat specifike e të ardhurave të buxhetit vendor ndaj të ardhurave të buxhetit të shtetit dhe PBB-së

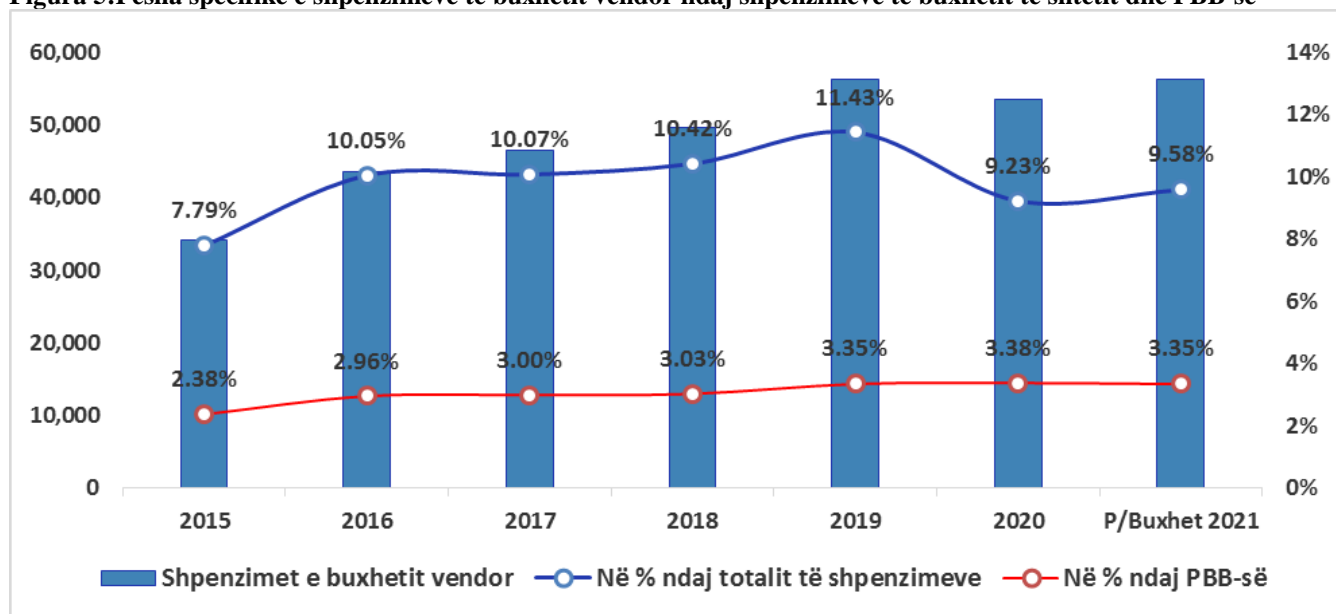

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Rritja e shpenzimeve të realizuara nga njësitë e vetëqeverisjes vendore, gjatë periudhës 2015-2021, konstatohet edhe në rritjen e peshës që zënë këto shpenzime si ndaj shpenzimeve buxhetore në total, ashtu edhe ndaj Produktit të Brendshëm Bruto. Peshat specifike e shpenzimeve të buxhetit vendor ndaj buxhetit të shtetit është rritur ndjeshëm në vitin 2021 (9.5 përqind), krahasuar me vitin 2015, ku shpenzimet e buxhetit vendor zinin vetëm 7.7 përqind të shpenzimeve të buxhetit shtetit. Ndërkohë, siç vihet re edhe

nga grafiku i mëposhtëm, për vitet 2020-2021, pesha specifike e buxhetit vendor ndaj Produktit të Brendshëm Bruto është rritur ndjeshëm me rreth 1 përqind më shumë se pesha që zinte në vitin 2015.

Figura 5: Pesha specifike e shpenzimeve të buxhetit vendor ndaj shpenzimeve të buxhetit të shtetit dhe PBB-së

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

❖ Objektivat kryesore për buxhetin vendor të vitit 2021

Fokusi kryesor në buxhetin vendor të vitit 2021, për Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë do të jetë vazhdimi i konsolidimit të procesit të menaxhimit financiar në nivel vendor në funksion të vazhdimit të zbatimit të reformës administrativo-territoriale dhe decentralizimit fiskal të njësive të vetëqeverisjes vendore duke u fokusuar në disa drejtime:

- **Rritja e burimeve të financimit të qeverisjes vendore me rreth 2.1 miliard lekë ose 5.3 % më shumë se sa i pritshmi i vitit 2020**, rritje e cila sigurohet nga transferata e pakushtëzuar dhe të ardhurat nga taksat e tarifave vendore. Kjo rritje krijon hapësirat e nevojshme për përmirësimin e shërbimeve publike dhe fokusim më të madh në investime kapitale;
- **Forcimi i disiplinës financiare në nivel vendor**, nëpërmjet vendosjes dhe zbatimit të parimeve, rregullave, proceseve dhe procedurave për hartimin, zbatimin dhe kontrollin e buxhetit, duke synuar parandalimin e krijimit të detyrimeve të prapambetura;
- **Implementimi i metodologjisë së re** në lidhje me evidentimin e rasteve të vështirësive financiare të njësive të vetëqeverisjes vendore;
- Hartimi i një analize të detajuar **mbi numrin e punonjësve dhe strukturave organizative** të njësive të vetëqeverisjes vendore në raport me funksionet që u përcakton ligji.
- **Harmonizimi dhe unifikimi i procedurave për hartimin, zbatimin, raportimin, monitorimin e buxheteve** të njësive të vetëqeverisjes vendore, konform standarteve ndërkombëtare;
- **Konsolidimi i procedurave dhe sistemi i menaxhimit të financave vendore** në të gjithë etapat, që nga hartimi i programit buxhetor afatmesëm tek zbatimi dhe monitorimi i tij;
- **Menaxhimi më i mirë i shpenzimeve administrative** me qëllim ofrimin e më shumë shërbimeve publike cilësore me një kosto sa më të ulët. Kjo, do të arrihet nëpërmjet rritjes së peshës së shpenzimeve për investime dhe uljes së peshës që zënë shpenzimet administrative;

- **Rritja e eficiencës në ofrimin e shërbimeve publike** në nivel vendor, duke identifikuar tregues të performancës së shërbimit të ofruar;
- **Përmirësimi i cilësisë së raporteve të monitorimit** të buxhetit vendor, nëpërmjet përmirësimit të raportimit dhe analizës së financave vendore dhe krjimit të një sistemi të monitorimit mbi bazën e treguesve të performancës;
- **Sigurimi i menaxhimit financiar transparent dhe efektiv** për të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore;
- **Rritja e transparencës dhe llogaridhënies** së qeverisjes vendore në raport me komunitetin, në drejtim të monitorimit të publikimit të dokumentave buxhetorë dhe zhvillimin të seancave të vazhdueshme të konsultimit me qytetarët.

7. POLITIKAT E TAKSAVE PËR VITIN 2021

6.1 PAKETA E RE FISKALE

Efektet e politikave fiskale

- Reduktimi i detyrimit të pagimit të tatimit të thjeshtuar mbi fitimin për bizneset me xhiro 5-8 milionë lekë. Ky ndryshim parashikohet të sjellë një efekt në buxhetin e shtetit prej -0.35 miliardë lekë.
- Zerimi i detyrimit të Tatimit mbi Fitimin për biznesin e madh me xhiro 8-14 milionë lekë. Ky ndryshim parashikohet të sjellë një efekt në buxhetin e shtetit prej -0.3 miliardë lekë.
- Rritja e pragut të TVSH-së nga 2 milionë në 10 milionë. Pra bizneset me të ardhura deri në 10 milionë lekë, nuk do të paguajnë Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Ky ndryshim parashikohet të sjellë një efekt në buxhetin e shtetit prej 3 – 4 miliardë lekë.
- Rritja e pages minimale për efekt të llogaritjes së kontributeve nga 26 mijë lekë në 30 mijë lekë pritet të sjellë efekt në të ardhurat e vitit 2021 për rreth 3 miliard lekë.

6.2 PËRJASHTIMET NGA TAKSAT (“TAX EXPENDITURES”)

Shpenzimet tatimore, apo “tax expenditures” konsiderohen humbje nga të ardhurat fiskale të parashikuara në legjislacionin fiskal në fuqi, si rezultat i lehtësirave fiskale ose normave preferenciale të vendosura për kategori të caktuara tatimpaguesish ose aktiviteteve. “Shpenzimet tatimore” janë vlerësuar duke përdorur një metodologji të re bazuar mbi disa modele për vlerësimin e shpenzimeve tatimore sipas llojit të tatimeve. Analiza e përjashtimeve ligjore dhe përcaktimi i benchmark-ut (përjashtime që janë normë në të gjithë vendet) u krye me asistencë të Bankës Botërore.

Për vlerësimin dhe matjen e “përjashtimeve nga taksat” janë marrë në konsideratë tatimet dhe taksat e mëposhtme:

- Tatimi mbi vlerën e shtuar, përkatësisht në Ligjin nr. 92/2014 “Për Tatimin mbi vlerën e shtuar” në Republikën e Shqipërisë, i ndryshuar.
- Tatimi mbi të ardhurat, përkatësisht në Ligjin nr. 8438, datë 28.12.1998, "Për Tatimin mbi të Ardhurat", i ndryshuar.
- Akciza, përkatësisht në Ligjin nr. 61/2012 “Për Akcizën në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

Duke marrë në konsideratë indeksin zinxhir të rritjes reale ekonomike, si dhe efektet e veçanta që prodhohen si pasojë e ndryshimeve në politikat fiskale, përcaktohet vlera totale paraprake e shpenzimeve tatimore për zërat e mëposhtëm:

- Shpenzime Tatimore nga Tatimi mbi Vlerën e Shtuar
- Shpenzime Tatimore nga Akciza
- Shpenzime Tatimore nga Tatimi mbi Fitimin

Duhet theksuar se pjesën më të madhe të vlerës së shpenzimeve tatimore e zënë ato shpenzime të cilat rrjedhin si efekt i përjashtimeve nga secili prej tatimeve të mësipërme. Pjesën dërrmuese të totalit të shpenzimeve tatimore e zë shpenzimi tatimor që vjen prej TVSH, dhe diferenca e mbetur si shpenzim tatimor nga Akciza dhe Tatimi mbi Fitimin.

Tatimi mbi Vlerën e Shtuar (TVSH)

Shpenzimet tatimore që vijnë nga TVSH, llogariten sipas metodologjisë së re, duke shfrytëzuar tabelat e Burim – Përdorimeve që prodhohen prej INSTAT. Duke nxjerrë për secilën nga 35 llojet e aktiviteteve (të ndara sipas kodeve dy dhe katërshifrore NACE) pjesën e aktivitetit që tatóhet me normën standarde, normën e reduktuar dhe përjashtimin, arrihet të vlerësohet sesa janë shpenzimet tatimore prej TVSH-së.

Akciza

Shpenzimet tatimore prej akcizës, llogariten duke bërë deiferencat në normat më të larta për çdo kategori mallrash të akcizueshëm me normat reale që janë akcizuar, pasi për disa kategori mallrash nën regjimin e akcizës, ekzistojnë disa norma akcize (për verën, birrën, etj).

Shpenzimet tatimore = (Norma më e lartë e përcaktuar me ligj – Normën efektive) * Sasinë e hedhur në konsum

Tatimi mbi të ardhurat personale

Bazuar në Ligjin e të Ardhurave Personale, deri për vitin 2019 janë llogaritur si Shpenzime Tatimore:

- Të ardhurat personale mbi pagat: me supozimin që të punësuarit me fashën e të ardhurave nga 30.000 lekë/muaj në 150.000 lekë/muaj, të tatóhen me normë 15% dhe jo 13%, siç është aktualisht.

Duke qenë se struktura progresive e tatimit mbi të ardhurat nga punësimi është thelbësore për sistemin fiskal shqiptar dhe ekonominë në tërësi, gjykohet që diferencat që vijnë prej normave progresive të tatimit mbi të ardhurat, të mos konsiderohen më si shpenzime tatimore. Kjo bazohet së pari në progresivitetin e strukturës sonë tatimore, por edhe në eksperiencën më të mirë të vendeve perëndimore të cilat prej vitesh llogarisin shpenzimet tatimore.³

Tabela 9

(në milionë lekë)

Viti 2020 ⁴			
Lloji i Tatimit	Shpenzimet Tatimore	Në % ndaj totalit	Në % ndaj PBB
TVSH	86,187	97.9%	5.45%
Akciza	1,209	1.4%	0.08%

³ Shumica e vendeve perëndimore të cilat llogarisin Tax Expenditures, nuk i konsiderojnë shpenzime tatimore, të ardhurat që pritet të “mungojnë” si pasojë e normave progressive të tatimit mbi të ardhurat personale. Për këtë arsye, në raportin e shpenzimeve tatimore finale për vitin 2020 (i cili pritet të publikohet në vitin 2021), nuk do të konsiderohen shpenzime tatimore ato që rrjedhin nga Tatimi mbi të Ardhurat Personale.

⁴ Vlerësimi për shpenzimet tatimore 2020 dhe 2021 janë vlerësime paraprake. Për vitin 2020, vlera e saktë do të publikohet në raportin e plotë periodik të Shpenzimeve Tatimore, i cili do të publikohet në vitin 2021.

Tatim Fitimi	616	0.7%	0.04%
Totali	88,012	100.0%	5.57%
PBB Nominal 2020 (sipas Kuadrit Makrofiskal)			1,580,960

(Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, 2020)

Për vitin 2021, me përjashtime të vlerësimit paraprak që pasqyrohet në tabelën e mëposhtme, vlen të përmenden edhe përjashtimet specifike që vijnë si efekte fiskale nga ndryshimi i politikave fiskale që prekin TVSH dhe Tatimin mbi Fitimin. Efektet fiskale vlerësohen të jenë si vijon:

- Rritja e pragut të TVSH-së nga 2 milionë në 10 milionë lekë. Pra bizneset me të ardhura deri në 10 milionë lekë, nuk do të paguajnë Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Ky ndryshim parashikohet të sjellë një efekt negativ në të ardhura rreth 3 – 4 miliardë lekë, çka rrit drejtpërdrejt vlerën e shpenzimeve tatimore.
- Reduktimi i detyrimit të pagimit të tatimit të thjeshtuar mbi fitimin për bizneset me xhiro 5-8 milionë lekë. Ky ndryshim parashikohet të sjellë një efekt në buxhetin e shtetit prej -0.35 miliardë lekë.
- Zerimi i detyrimit të Tatimit mbi Fitimin për biznesin e madh me xhiro 8-14 milionë lekë. Ky ndryshim parashikohet të sjellë një efekt në buxhetin e shtetit prej -0.3 miliardë lekë.

Tabelat e mëposhtme, tregojnë vlerësimin për nivelin e shpenzimeve tatimore për vitin 2021 sipas modelit, si dhe duke shtuar efektet nga politikat fiskale.

Tabela 10 Vlerësimi i shpenzimeve tatimore për vitin 2021 sipas modelit

(në milionë lekë)

Viti 2021			
Lloji i Tatimit	Shpenzimet Tatimore	Në % ndaj Totalit	Në % ndaj PBB
TVSH	91,272	97.9%	5.30%
Akciza	1,280	1.4%	0.07%
Tatim Fitimi	653	0.7%	0.04%
Totali	93,205	100.0%	5.41%
PBB Nominal 2020 (sipas Kuadrit Makrofiskal)			1,723,115

(Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, 2020)

Tabela 11: Vlerësimi i shpenzimeve tatimore për vitin 2021 duke shtuar edhe efektet fiskale

Viti 2021					
Lloji i Tatimit	Shpenzimet Tatimore	Efekte fiskale	Shpenzimet Tatimore Finale	Në % ndaj Totalit	Në % ndaj PBB
TVSH	91,272	3,500 ¹	94,772	97.3%	5.50%
Akciza	1,280	-	1,280	1.3%	0.07%
Tatim Fitimi	653	650 ¹	1,303	1.3%	0.08%
Totali	93,205	4,150	97,355	100.0%	5.65%
PBB Nominal 2020 (sipas Kuadrit Makrofiskal)					1,723,115

(Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, 2020)

7. RREZIQET FISKALE DHE MASAT MBROJTËSE

Risqet Fiskale në krahun e të Ardhurave

Në lidhje me të tatimore të buxhetit, risqet fiskale për vitin 2020 konsistojnë në:

- Zgjatjen e situatës pandemike dhe efektet reale të paparashikuara të saj. Rrishti i vlerësuar në reduktimin e pagesave për tatimet dhe kontributet rreth -5 deri -7 miliardë lekë
- Rezultatet financiare të paparashikuara që do deklarohen nga kompanitë në bilancet financiare të vitit 2020, cka mund të impaktojë pagesat e vitit 2021. Rrishti i vlerësuar rreth -2 deri -3 miliardë lekë.
- Mosmiratimi me efekt nga 1 janari i rritjes së pagës minimale dhe shtyrja e saj. Rrishti 1 miliard lekë nëse shtyhet tre muaj dhe 2 miliardë lekë nëse shtyhet 6 muaj
- Pra rrishti gjithsej i mundshëm në lidhje me të ardhurat vlerësohet -8 deri - 11 miliardë lekë.

Rishti i normave të interesit

Gjatë viteve të fundit ekspozimi ndaj rrishtit të normave të interesit ka ardhur duke u zbutur, kryesisht për shkak të rikompozimit të portofolit të borxhit të brendshëm në drejtim të titujve afatgjatë me norma interesi fikse. Megjithatë, rrishti i normave të interesit vazhdon të jetë i konsiderueshëm, pasi rreth gjysma e portofolit të borxhit shtetëror rivlerëson normën e interesit në harkun kohor të një viti. Impakti në buxhet nga luhatjet e normave të interesit mund të jetë nga i nivelit të ulët në periudhën afatshkurtër deri në i nivelit mesatar në periudhën afatmesme.

Projeksionet në lidhje me shpenzimet e interesave në buxhetin e vitit 2021 vlerësohen të jenë realiste dhe me risqe të moderuara. Megjithatë, duke filluar nga viti 2017 në zbatim të detyrimit ligjor të përcaktuar në Ligjin Organik të Buxhetit, në buxhetin e shtetit janë programuar kontingjenca të veçanta për të absorbuar e rritjen e shërbimit të borxhit që mund të burojë nga rritja e normave të interesit përtej pritshmërive. Në këtë drejtim, në buxhetin e vitit 2021 janë parashikuar 4.5 miliard Lekë kontingjenca, një nivel ky i mjaftueshëm për të përballuar rritjet e normave të interesit përgjatë vitit 2021 dhe pjesës së mbetur të vitit 2020.

Koncesionet dhe PPP-të:

Ministria e Financave vlerëson dhe miraton paraprakisht të gjitha projektet koncesionare dhe të partneritetit publik privat (PPP), si edhe çdo ndryshim të tyre, nga pikëpamja e implikimeve individuale apo në grup, për shpenzimet buxhetore, deficitin buxhetor, qëndrueshmërinë e borxhit publik dhe detyrimet kontingjente eventuale. Shuma e përgjithshme e pagesave vjetore neto, që kryhen nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme, të cilat rezultojnë nga kontrata koncesionare apo partneriteti publik privat (PPP), si rregull, nuk duhet të tejkalojnë kufirin prej 5 për qind të të ardhurave tatimore faktike të vitit paraardhës buxhetor. Në rast tejkalimi të këtij kufiri, Këshilli i Ministrave merr masa korrektuese në krahun e të ardhurave buxhetore, të nevojshme dhe të mjaftueshme, për t'u rikthyer brenda kufirit të lejuar, gjatë dy viteve të ardhshme buxhetore.

Aktualisht, janë aktive 13 kontrata koncesionare apo partneriteti publik privat (PPP)⁵ sipas Tabelës 12 të mëposhtme:

Tabela 12: Koncesionet/PPP aktive me mbështetje financiare nga buxheti i shtetit

Autoriteti Kontraktor	Nr.	Emertimi i Kontrates PPP	Viti i fillimit	Viti i perfundimit	Programi	Lloji i shpenzimit	në mijë Lekë						
							2018	2019	2020	2021	2022	2023	
							Fakt	Fakt	I rishikuar	Parashikimi	Parashikimi	Parashikimi	
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë	1	Ndërtimi, operimi dhe transferimi e inceneratorit për përpunimin e mbetjeve urbane të Bashkisë së Elbasanit	2015	2021	06220	Investime	601,429	631,317	242,770	49,124	0	0	
	2	Ndërtimi, operimi dhe transferimi e inceneratorit për përpunimin e mbetjeve urbane të Bashkisë Fier	2016	2022	06220	Investime	752,771	752,770	190,000	752,770	752,770	0	
		Ndërtimi, Operimi dhe Transferimi (BOT) HEC mbi lumin Devoll, rimbursimi i ndërtimit të rrugëve zëvendësuese	2015	2019	04320	Investime	1,355,108	1,505,822	0	0	0	0	
	3	Ndërtimi dhe Operimi i Rrugës së Arbitrit	2018	2030	04520	Investime	0	3,910,860	1,662,000	4,105,100	3,055,000	2,844,000	
	4	Ndërtim, Operim dhe Mirëmbajtje e Rrugës Milot-Morinë	2017	2047	04520	Investime	308,183	570,643	810,000	800,259	762,643	740,259	
	5	Ndërtimi dhe Operimi i Porti Jahteve Oriku - Dukat	2018	2030	04520	Investime	0	0	0	393,979	1,076,792	1,039,400	
	6	Ndërtimi dhe Operimi i Rrugës Milot - Ballëren	2018	2032	04520	Investime	0	0	0	65,000	312,000	987,945	
Ministria e Financave dhe Ekonomisë	1	Shërbimi i Skanimit në Dogana	2013	2030	01150	Korrente	1,525,579	1,509,659	1,140,896	1,580,698	1,628,118	1,676,962	
Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale	1	Konçesioni/PPP Kontrolli baze i popullsisë 35-70 vjeç (check up)	2015	2024	07220	Korrente	876,083	876,083	426,083	876,090	876,090	876,090	
	2	Konçesioni/PPP (Ofrimi i setit të personalizuar të instrumenteve kirurgjikale, material mjekësor steril njëpërdorimësh në sallat kirurgjikale, trajtimi i mbetjeve biologjike dhe dezinfektimi i sallave kirurgjikale)	2015	2024	07330	Korrente	1,625,581	2,163,282	1,310,000	1,704,982	1,750,000	1,750,000	
	3	Konçesioni/PPP (Ofrimi i shërbimit të dializës në 5 spitale rajonale)	2015	2025	07330	Korrente	738,911	804,388	733,000	779,000	827,000	879,000	
	4	Ofrimi i Shërbimeve laboratorike spitalore	2019	2028	07330	Korrente	0	0	400,000	1,280,444	1,290,241	1,300,136	
Bashkia Tirane / Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinise	1	Për përmirësimin e infrastrukturës arsimore në Bashkinë Tiranë	2017	2024	09120	Investime	0	0	0	685,325	1,515,507	1,457,308	
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë / Bashkia Tiranë	1	Per ndërtimin e landfillit, inceneratorit dhe rehabilitimin e venddepozimeve ekzistuese Tiranë dhe prodhimin e energjisë elektrike	2017	2046	06220	Korrente	977,000	977,125	980,000	1,386,921	1,553,351	1,739,753	
	13	TOTALI						8,760,645	13,701,949	7,894,749	14,459,692	15,399,512	15,290,853
Totali i te Ardhurave Tatimore per periudhen 2018-2023							419,333,310	426,270,680	394,191,000	437,011,847	480,721,955	519,018,587	
Respektimi i Rregullit Fiskal (perpjesa e pagesave te PPP ndaj totalit te te ardhurave tatimore te vitit paraardhes buxhetor me pak se 5%)								2.2%	3.3%	1.9%	3.7%	3.5%	3.2%

Për sa i përket respektimit të nenit 4/2 të ligjit nr.9936 datë 26.06.2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor ku përcaktohet se "...shuma e përgjithshme e pagesave vjetore neto, që kryhen nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme, të cilat rezultojnë nga kontrata koncesionare apo partneriteti publik privat (PPP), si rregull, nuk duhet të tejkalojnë kufirin prej 5 për qind të të ardhurave tatimore faktike të vitit paraardhës buxhetor.", vërehet se:

- Për vitin 2021, kufiri i lejuar i pagesave neto për kontratat koncesionare/PPP, prej 5% i të ardhurave tatimore të pritshme të vitit 2020, është rreth **19.71 miliardë lekë**.
- Referuar Tabelës 12, për vitin 2021 pagesat vjetore neto që parashikohen të kryhen nga njësitë e qeverisjes së përgjithshme për kontratat koncesionare apo PPP, kapin vlerën rreth **14.46 miliardë lekë**.
- Rrjedhimisht, në **buxhetin 2021 është respektuar kufizimin ligjor** i sipërcituar në zbatim të rregullit fiskal respektiv, pasi vlera e parashikuar prej 14.46 miliardë lekë për pagesat vjetore neto të kontratave koncesionare apo PPP për vitin 2021, përbën **vetëm 3.7 përqind të totalit të të ardhurave tatimore të parashikuara për vitin 2020**, prej rreth 394.2 miliardë lekë.

Gjatë vitit 2020, Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka vijuar monitorimin e performancës së kontratave koncesionare/PPP-ve me mbështetje buxhetore, duke monitoruar ecurinë e pagesave faktike buxhetore dhe treguesit e performancës të planifikuar/realizuar për secilën kontratë koncesionare/PPP. Monitorimi dhe raportimi mbi kontratat koncesionare/PPP është institucionalizuar përmes përfshirjes në udhëzimin plotësues nr.2, datë 20.01.2020 “Për zbatimin e buxhetit të vitit 2020”, të skedulit të detyrueshëm kohor të raportimit të tyre nga çdo autoritet kontraktor dhe të formateve standarde respektive, me qëllim thellimin e analizës dhe rritjen e transparencës. Ky monitorim është kryer në bazë mujore.

⁵ Kontrata PPP “Ndërtimi, Operimi dhe Transferimi (BOT) HEC mbi lumin Devoll, rimbursimi i ndërtimit të rrugëve zëvendësuese ka përfunduar në vitin 2019.

Përsa i përket ecurisë faktike të pagesave konçesionare, për periudhën **Janar-Gusht 2020** dhe pritshmëritë deri në fund të vitit 2020, në vijim jepet një tablo përmbledhëse:

- Fondet buxhetore të planifikuara për vitin 2020, sipas planit të ndryshuar me Aktin Normativ nr.28, datë 02.07.2020, me destinacion mbështetjen nga buxheti për kontratat konçesionare/PPP, janë në total rreth 7.89 miliardë lekë. Nga këto, 2.9 miliardë lekë janë investime dhe rreth 4.99 miliardë lekë shpenzime korente.
- Kundrejt faktit të vitit 2019 që kapi vlerën 13.7 miliardë lekë, plani 2020 rezulton 42.4% më i ulët ose rreth 5.8 miliard lekë më pak.
- Pagesat faktike në total për 8-mujorin 2020, rezultojnë 6.08 miliardë lekë ose 77.1% e planit vjetor 2020, të ndryshuar. Niveli më i lartë i pagesave është realizuar në muajin Qershor me rreth 1.31 miliardë lekë ku veçojmë pagesën prej 672.4 milion lekë për kontratën “Ndërtimi dhe Operimi i Rrugës së Arbrit”.
- Krahasuar me pagesat faktike për 8 mujorin e vitit 2019, të cilat arritën nivelin rreth 9.75 miliardë lekë ose 70.9% e planit vjetor 2019, realizimi 8 mujor i vitit 2020 rezulton në masën rreth 3.67 miliard lekë më pak.
- Bazuar në parashikimin e ecurisë së pagesave për periudhën e mbetur të vitit 2020 (shtator-dhjetor), fondi i planifikuar për t’u shpenzuar është rreth 1.8 miliardë lekë, nivel ky që do të përmbushte 100% planin vjetor të miratuar për vitin 2020.

Sektori Energjitik

Sektori i ndërmarrjeve shtetërore dhe kryesisht ndërmarrjet që operojnë në sektorin e energjisë kanë qenë dhe mbeten nën monitorimin e vazhdueshëm të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, duke marrë parasysh ndikimin e ndjeshëm fiskal dhe në ekonomi të këtij sektori kyç. Ky monitorim, i cili është kryer periodikisht mbi bazë tremujore, ka konsistuar në analizimin e treguesve të performancës financiare të secilës prej tre kompanive KESH, OSHEE dhe OST.

Në mbështetje të nenit 4/2 të ligjit 57, datë 2.06.2016 “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9936, datë 26.06.2008 “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar”, sipas së cilit: “*Planet financiare vjetore dhe pasqyrat financiare mbi bazë tremujori, të çdo njësie jo të qeverisjes së përgjithshme, dorëzohen në Ministrinë e Financave*”, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, periodikisht mbi bazë tremujore, ka mbledhur, përpunuar dhe analizuar informacionin e nevojshëm në lidhje me treguesit e performancës financiare të tre kompanive të sektorit energjitik. Kjo, me qëllim identifikimin, vlerësimin, monitorimin dhe raportimin e risqeve fiskale që rezultojnë nga ndërmarrjet publike me kapital shtetëror në tërësi dhe nga sektori energjitik në veçanti, duke konsideruar rëndësinë strategjike të tij dhe problematikat sensitive që e karakterizojnë.

Referuar analizës mbi raportimin më të fundit të treguesve financiarë të miratuar zyrtarisht për këtë sektor, atyre të **periudhës Janar-Qershor 2020**, në tabelën e mëposhtme paraqitet në mënyrë të përmbledhur ndikimi që sektori i energjisë ka patur në financat publike.

Tabela 13

Në milionë Lekë

	2015	2016	2017	2018	2019	6M 2020
Ndikimi i përgjithshëm i sektorit të energjisë në financat publike:	5.059	6.613	8.897	9.421	6.271	2.730
1. Për garancitë dhe nënhatë e paguara nga MFE						
-Për garancitë e paguara nga MFE	2.278	2.061	2.702	2.624	2.011	1.350
-Për fondet me financim të huaj të nënhuazuara	1.839	2.313	3.199	4.698	4.142	1.326
-Për mbështetjen buxhetore me fonde nga buxheti i shtetit	-	1.000	2.241	-	-	-
2. Detyrimet Tatimore (të papaguara)	942	1.239	755	2.100	118	53
	2015	2016	2017	2018	2019	6M 2020
ENERGJIA						
Projekte	6.208,5	3.650,6	6.819,8	4.510,5	1.142,2	958,4
Mbështetje Buxhetore	-	1.000,0	2.500,0	-	-	-
Gjithsej	6.208,5	4.650,6	9.319,8	4.510,5	1.142,2	958,4
Pozicioni Neto (Nenhua)²	4.758,5	3.942,4	8.308,4	4.349,2	1.075,2	684,0
Arkitimet nga nënhuaja për sektorin e Energjisë (2011-2019)	2015	2016	2017	2018	2019	6M 2020
2) Merr parasysh principalin e paguar nga sektori dhe principalin e falur/netuar						
ENERGJIA						
Interesa*	396,4	326,8	157,1	91,7	404,3	274,4
Principal*	237,2	708,3	1.011,4	161,3	67,0	130,3
Gjithsej	633,5	1.035,0	1.168,5	253,0	471,2	404,8

*) Në zërat Interesa dhe Principal për periudhen 2011-2017 përfshihen principalin dhe interesat e paguara dhe ato të falura/netuara

Tabela 14

Detyrimet kontigjente nga garancitë (Milion lekë)

	31 Dhjetor					
	2015	2016	2017	2018	2019	6M 2020
Stoku i borxhit të garantuar	56,030	53,468	49,885	44,672	41,853	45,457
Grancitë e brendshme.....	30,439	30,286	30,117	15,218	15,154	13,157
Grancitë e jashtme.....	25,591	23,182	19,768	29,454	26,698	23,300

Përsa i përket performancës së Sektorit në tërësi dhe OSHEE sh.a në veçanti, vlen të theksojmë se:

- **Gjatë vitit 2019**, sektori u përball me një situatë aspak të favorshme. Në terma të prodhimit të energjisë prodhimi i përgjithshëm i vendit ka qenë në nivelin 5.2 TËh, me një rënie prej rreth 40% krahasuar me vitin 2018, i cili duhet theksuar që ishte një vit me nivelin më të lartë të prodhimit të energjisë elektrike që nga viti 1985. Prodhimi gjatë vitit 2019 rezultoi ndjeshëm nën nivelin mesatar të dhjetë viteve të fundit me rreth 11.6 përqind më pak si pasojë e situatës hidrike në vend. Energjia e importuar gjatë vitit 2019 ishte në nivelin prej rreth 2.4 TËh. Në terma të përgjithshëm energjia e prodhuar nga hidrocentralet publike (KESH Sh.A) përbën rreth 57 përqind të prodhimit ndërsa pjesa tjetër prej 43 përqind është prodhuar nga hidrocentralet private koncesionare. Humbjet në sistemin e shpërndarjes së energjisë elektrike rezultuan në nivelin 21.7 përqind duke shënuar një rënie të mtejshme të nivelit të humbjeve krahasuar me vitet e mëparshme. Niveli i arkëtimit për vitin 2019 arriti vlerën prej 98.4 përqind, një shifër mjaft e mirë e cila dëshmon stabilitetin e operatorit në këtë drejtim.
- **Gjatë vitit 2020** niveli i përgjithshëm i prodhimit është rritur me rreth 12 përqind krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Situata vijon të mos jetë në kushte të favorshme hidrike dhe mund të shkaktojë vështirësi financiare kryesisht për OSHEE Sh.A e cila nuk do të arrijë të

sigurojë furnizimin e një viti normal nga KESH Sh.A prej 3.95 TËh por sipas parashikimeve të KESH Sh.A niveli i furnizimit me energji, deri në fund të vitit 2020, është rreth 3.3 TËh. Kjo situatë do e detyrojë OSHEE që ta sigurojë energjinë e munguar në tregun e lirë me një çmim shumë herë me të lartë se energjia që merr nga KESH Sh.a. Një rol pengues gjithashtu kishte dhe situata e shkaktuar nga pandemia COVID-19. Mbyllja e përkohshme, gjatë muajve Mars dhe Prill 2020, e disa aktiviteteve të prodhimit e shërbimit, ka sjellë një ndryshim të konsiderueshëm në konsumin e energjisë elektrike, duke rritur konsumin e klientëve familjarë dhe ulur konsumin e klientëve jofamiljar. Sipas vlerësimeve paraprake të OSHEE Sh.A të efekteve negative të kësaj situatë në likuiditetet e kompanisë, parashikohet që kompania të pësojë luhatje të konsiderueshme financiare si pasojë e ndryshimit të strukturës së shitjes së energjisë nga klienti jofamiljar tek klienti familjar. Gjithashtu një zhvillim i rëndësishëm është dhe ndarja e OSHEE Sh.A në tre kompani bija që prej datës 1 Janar 2020. Kjo ndarje u bë në kuadër të reformës në sektorin energjistik, reformë e cila ka rikthyer këtë sektor në trend pozitiv dhe të qëndrueshëm.

- **Mbështetja buxhetore neto** nëpërmjet financimit të huaj për sektorin e energjisë **për vitin 2020**, është miratuar në nivelin 1 miliard lekë. Duke marrë në konsideratë situatën e pafavorshme hidrike dhe efekteve të pandemisë, kompanive iu është kërkuar të rishikojnë dhe të prioritarizojnë shpenzimet operative dhe sidomos ato kapitale të planifikuara për periudhën 2020-2021, me qëllim paraprirjen e ndonjë nevojë kritike për mbështetje buxhetore extra.
- **Për vitin 2021**, parashikimet e kompanive dhe monitorimi i MFE do të fokusohen në garantimin e objektivit madhor për një performancë të shëndetshme të Sektorit, përmes (i) *ruajtjes së një rezultati neto (net position) të qëndrueshëm (në nivelet e dakordësuara me Bankën Boterore) prej 3-5 miliard lekë, që nuk rrezikon buxhetin për sektorët e tjerë prioritarë dhe (ii) mbajtjen e një rezerve për përbalimin e vulnerabilitetit ndaj kushteve meteorologjike të paparashikuara.*

Kompanitë mund dhe duhet të sigurojnë arritjen dhe ruajtjen e parametrave të sipërcituar, përmes përmirësimit të performancës dhe disiplinimit të shpenzimeve (operative dhe kapitale) të secilës prej tre kompanive. Referuar Planit të Konsolidimit Financiar për Sektorin Publik Elektroenergjitik, miratuar përmes VKM nr.253 datë 24.04.2019, masat financiare të parashikuara nga Qeveria Shqiptare si në drejtim të kompanive ashtu edhe në drejtim të tregut do të shërbejnë në mënyrë që:

- *Sektori elektroenergjitik të mos përbëjë rrezik fiskal serioz dhe të sigurojë vetë-qëndrueshmëri përtej vitit 2020.*
- *Të tërhiqen investimet e sektorit privat në sektorin e energjisë elektrike në një mjedis konkurrues, efikas dhe të favorshëm;*
- *Të rriten siguria e rrjetit dhe furnizimi me energji elektrike nëpërmjet përdorimit të burimeve alternative të prodhimit të energjisë.*

Mbi këto baza, pritshmëritë për vitin 2021 janë për një rezultat financiar pozitiv të sektorit, që është i rëndësishëm për përbalimin e situatave të vështira të motit pa rënduar buxhetin e shtetit.

Detyrimet Kontigjente:

- **Vendimet e Gjykatës së të Drejtave të Njeriut në Strasburg (GJEDNJ)** kryesisht çështje dhe vendime që lidhen me kthimin dhe kompensimin e pronave tek ish-pronarët. Sipas Avokaturës së Shtetit, risqet financiare që burojnë nga vendimet e GJEDNJ-së janë të karakterizuara nga një

aftësi e dobët parashikuese, përsa kohë që kjo Gjykatë nuk funksionon më me një kalendar të përcaktuar për komunikimin e çështjeve dhe nxjerrjen e vendimeve.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka respektuar në vazhdimësi të gjitha vendimet e miratuara nga GJEDNJ përmes zbatimit të VKM-ve respektive miratuar në mbështetje të tyre, me përpikmëri dhe brenda afateve strikte të përcaktuara prej këtij organi. Kjo, duke konsideruar faktin se kur pagesat nuk kryhen brenda afatit tre mujor nga data kur vendimi përkatës merr formën e prerë, shteti shqiptar ngarkohet me pagesën e një kamatë-vonesë për çdo ditë vonesë. Sidoqoftë, për garantimin e shlyerjes në kohë të këtyre vendimeve, MFE ka rekomanduar vazhdimisht përdorimin e të gjitha kanaleve të mundshme institucionale dhe procedurale, brenda hapësirave që siguron kuadri ligjor në fuqi, duke sugjeruar që:

- *Vendimet e GJEDNJ-së duhet të dërgohen fillimisht për zbatim në Agjencinë e Trajtimin të Pronës, duke shfrytëzuar të gjitha mundësitë për kompensim fizik të tyre, nëse kjo parashikohet nga vendimi i Gjykatës.*
- *Pjesa tjetër e detyrimit financiar të paguhet sipas mundësive të buxhetit të shtetit me këste, në negociim me përfituesit.*

Ndërkohë, bazuar në ligjin “Për Avokaturën e Shtetit”, i ndryshuar, përcaktohen 2 mënyra ekzekutimi të shpërblimit:

- *Vendimet me detyrim financiar mbi 10.000 EUR, implikojnë nxjerrjen e VKM-ve respektive për ekzekutimin e tyre.*
- *Vendimet me detyrim financiar deri në 10.000 EUR, ekzekutohen drejtpërdrejtë nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë, pas kërkesës zyrtare të Avokaturës së Shtetit.*

Edhe për vitin 2021, likuidimi i detyrimeve të këtij lloji përballohet nga Fondi Rezervë i buxhetit të shtetit.

- **Vendimet e Gjykatës Ndërkombëtare të ARBITRAZHIT** që kanë të bëjnë me zgjidhjen e konflikteve në mosmarrëveshjet dy ose shumëpalëshe, në ngarkim të shtetit shqiptar, përbëjnë gjithashtu një risk real për buxhetin e shtetit. Në pjesën më të madhe, efektet financiare që rrjedhin nga zbatimi i këtyre vendimeve janë përballur nga buxheti i vetë institucioneve buxhetore (kryesisht ministri linje) që kanë përfaqësuar Qeverinë shqiptare. Në raste të tjera, sipas specifikave, është përdorur për këtë qëllim edhe Fondi Rezervë i Buxhetit të Shtetit.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka rekomanduar forcimin e rolit negociues të institucioneve buxhetore dhe Avokaturës së Shtetit në çështjet e kësaj natyre, si edhe disiplinimin e procesit të shlyerjes financiare të vendimeve finale.

- **Vendimet gjyqësore administrative të formës së prerë**, kryesisht për largime nga puna të ish-punonjësve, procese gjyqësore me karakter shpronësimi etj, implikojnë kosto buxhetore të paparashikuara. Për t’i paraprirë stokut eventual të akumulimit të tyre në kohë, Ministria e Financave dhe Ekonomisë përveç një monitorimi periodik, vazhdimisht i ka bërë apel edhe aftësisë menaxhuese të vetë institucioneve buxhetore, përmes aplikimit me këste apo instrumentave të tjerë zbutës në kohë të barrës së tyre buxhetore.

Detyrimet e Prapambetura

Një nga çështjet problematike në sistemin tonë buxhetor, u vërtetua se ishte akumulimi i detyrimeve të prapambetura të krijuara përpara vitit 2014. Qeveria jo vetëm e adresoi me prioritet çështjen e shlyerjes së tyre, por me angazhimin maksimal si të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, ashtu edhe të institucioneve buxhetore të përfshira në këtë proces, u arrit që brenda dy viteve (2014-2015) të shlyen të gjitha detyrimet e prapambetura të raportuara, në vlerën 67 miliardë lekë. Bazuar në VKM nr. 50 datë 05.02.2014 “Për miratimin e Strategjisë për parandalimin dhe shlyerjen e detyrimeve të prapambetura e të planit të veprimit” dhe Strategjisë së Menaxhimit të Financave Publike 2014-2020, Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka ndërmarrë disa hapa konkretë në drejtim të monitorimit, raportimit dhe parandalimit të detyrimeve të prapambetura.

Stoku i detyrimeve të prapambetura në nivel 6-mujor për vitin 2020 rezultoi rreth 6.81 miliard lekë. Krahasuar me stokun e detyrimeve në Mars 2020, niveli i detyrimeve të prapambetura është ulur me rreth 4.3 përqind. Një pjesë e konsiderueshme prej rreth 57.8 përqind e këtij stoku detyrimesh i referohen detyrimeve për vendime gjyqësore.

Vlen për t’u theksuar se tashmë monitorimi i detyrimeve të prapambetura është një proces i konsoliduar në kohë dhe cilësi, përmes monitorimit periodik intensiv të të gjitha detyrimeve të pashlyera të institucioneve buxhetore. Duke nisur nga muaji Dhjetor 2020, ky monitorim dhe raportim i cili më parë kryhej mbi bazë **bazë tremujore** nëpërmjet raportimit shkresor të institucioneve do të gjenerohet automatikisht nga Sistemi Informatik Financiar i Qeverisë (SIFQ). Ky ndryshim bëhet në funksion të intensifikimit të rolit mbikqyrës të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë në këtë drejtim dhe monitorimin në kohë të ecurisë së detyrimeve të prapambetura.

Skeduli dhe modaliteti i raportimit dhe monitorimit të detyrimeve të prapambetura, **do të përcaktohet në një udhëzim të veçantë të Ministrit të Financave dhe Ekonomisë.**

Në vijim të implementimit të plotë të sistemit të ri informatik financiar të Qeverisë AFMIS, respektimi i angazhimeve financiare të institucioneve buxhetore do të garantohet, përmes monitorimit dhe kontrollit të automatizuar elektronik në kohë reale.

Në përfundim, parë në një aspekt më të gjerë dhe gjithëpërfshirës, Ministria e Financave dhe Ekonomisë i ka sugjeruar të gjitha njësive të auditimit të brendshëm në sektorin publik që në “Planin strategjik dhe vjetor të veprimtarisë audituese për vitet 2018 – 2020” të përfshijnë angazhime auditimi për analizimin dhe vlerësimin e situatës së detyrimeve të prapambetura të njësive publike. Kjo, për sa kohë që detyrimet e prapambetura janë përcaktuar si fushë me risk të lartë dhe duhet të trajtohen me përparësi nga auditimi i brendshëm i njësive publike, për të paraqitur gjendjen aktuale dhe për të dhënë rekomandime sa më të vlefshme për shlyerjen e tyre në afate të përcaktuara.

8. VEPRIMTARITË POTHUAJSE FISKALE

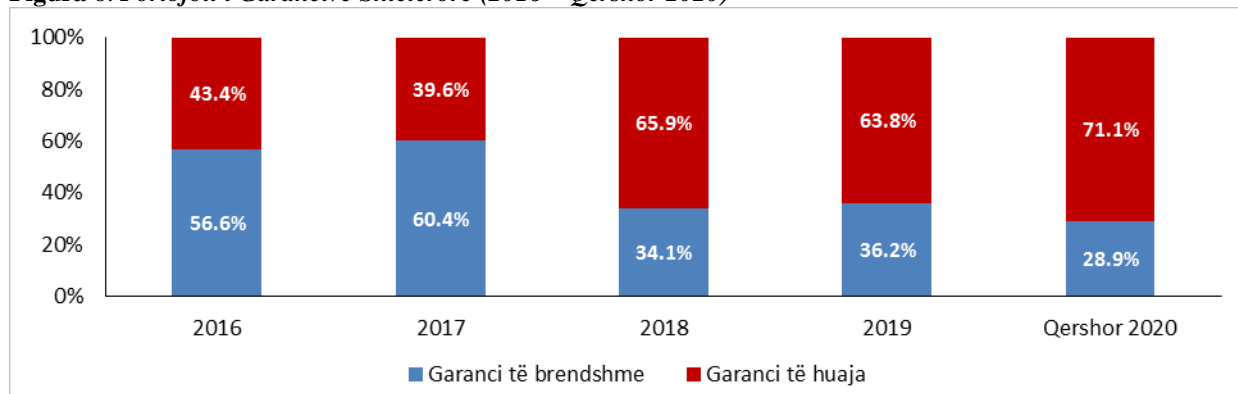
Në fund të muajit qershor 2020, portofoli i borxhit të garantuar vlerësohet në 45.5 miliard Lekë (2.9% e PBB) ose 3.6% e portofolit të borxhit të qeverisjes qendrore. Në stokun e garancive përfshihen dhe dy garancitë që emetoi qeveria e Republikës së Shqipërisë gjatë muajve prill – maj 2020, në kuadër të menaxhimit të situatës së krijuar nga pandemia COVID-19.

Marrëveshjet e Garancisë të emetuara nga qeveria qendrore kishin për qëllim stimulimin e huadhënies për të mundësuar pagesën e pagave të punonjësve të shoqërive tregtare dhe kapitalin qarkullues të nevojshëm për rimëkëmbjen e aktivitetit tregtar të shoqërive tregtare.

Gjithsej nga qeveria u akorduan 26 miliard Lekë në formën e garancive, të cilat deri në fund të muajit qershor mundësuan kreditimin e shoqërive tregtare me 4.4 miliard. Në pjesën e dytë të vitit kjo vlerë vlerësohet të arrijë diku tek 12-15 miliard Lekë

Për sa i përket kompozimit sipas rezidencës së kreditorit, peshën më të madhe e mbajnë garancitë e lëshuara në favor të kreditorëve të huaj.

Figura 6: Portofoli i Garancive Shtetërore (2016 – Qershor 2020)

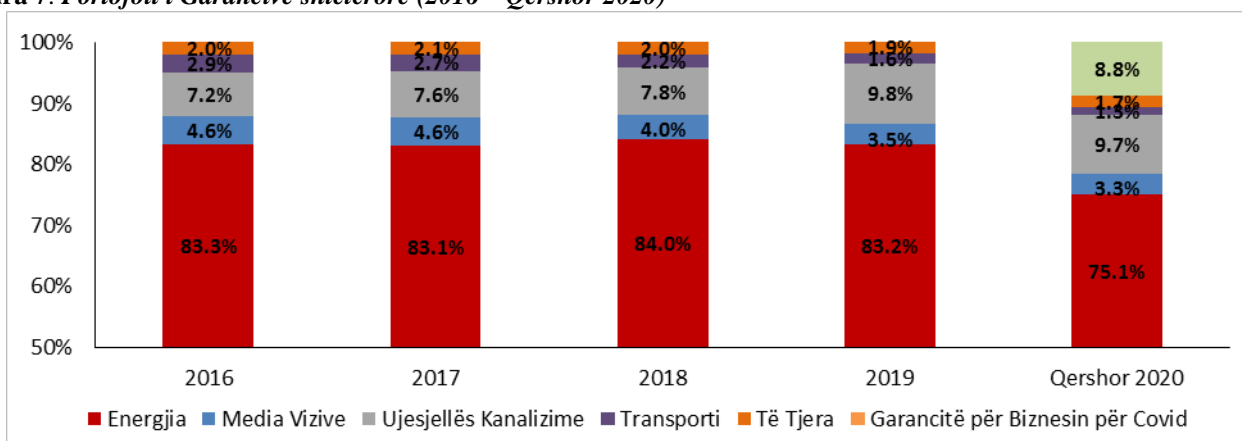

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Rikompozimi i më shumë se gjysmës së portofolit të garancive të emetuara në favor të Korporatës Elektroenergjitike Shqiptare (*KESH sh.a.*) nga linja huaje afatshkurtra në hua afatgjatë, ka zbutur ndjeshëm riskun e refinancimit të detyrimeve të kësaj kompanie, i cili mund të buronte nga risku sistemik i sektorit bankar ose ndryshimi i politikave investuese të bankave që kishin financuar linjat e huave. Rrjedhimisht, edhe risku në buxhetin e qeverisë qendrore për materializimin e këtyre detyrimeve nga detyrime indirekte në detyrime të drejtpërdrejta është reduktuar.

Megjithatë, risku nga detyrimet kontigjente në buxhetin e shtetit vijon të jetë i konsiderueshëm, pasi më shumë se 70% e garancive shtetërore i përkasin sektorit të energjisë, duke e bërë buxhetin të ndjeshëm ndaj çdo risku që mund të paraqesë ky sektor.

Figura 7: Portofoli i Garancive shtetërore (2016 – Qershor 2020)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

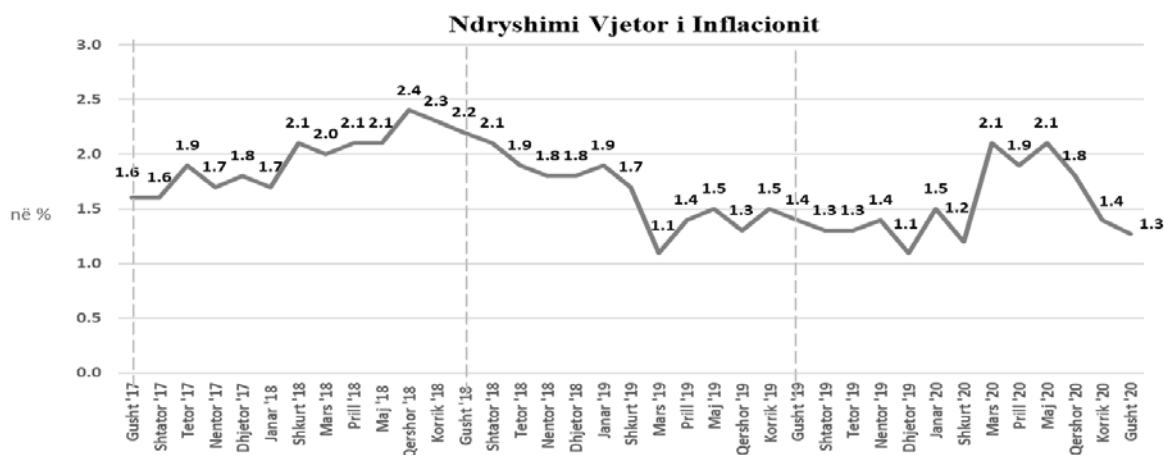
Deri në fund të vitit 2020, niveli i garancive shtetërore në terma absolutë pritet të arrijë në rreth 50 miliard Lekë.

9. SHTOJCA ILUSTRUESE

9.1 TREGUESIT E PËRZGJEDHUR MAKROEKONOMIKË DHE FISKALË

Në muajin gusht 2020, ndryshimi vjetor i indeksit të çmimeve të konsumit ishte +1.3%. Ndërsa një vit më parë ndryshimi vjetor i indeksit të çmimeve të konsumit ishte +1.4%. Inflacioni mesatar për periudhën janar–gusht 2020 ishte +1.7%.

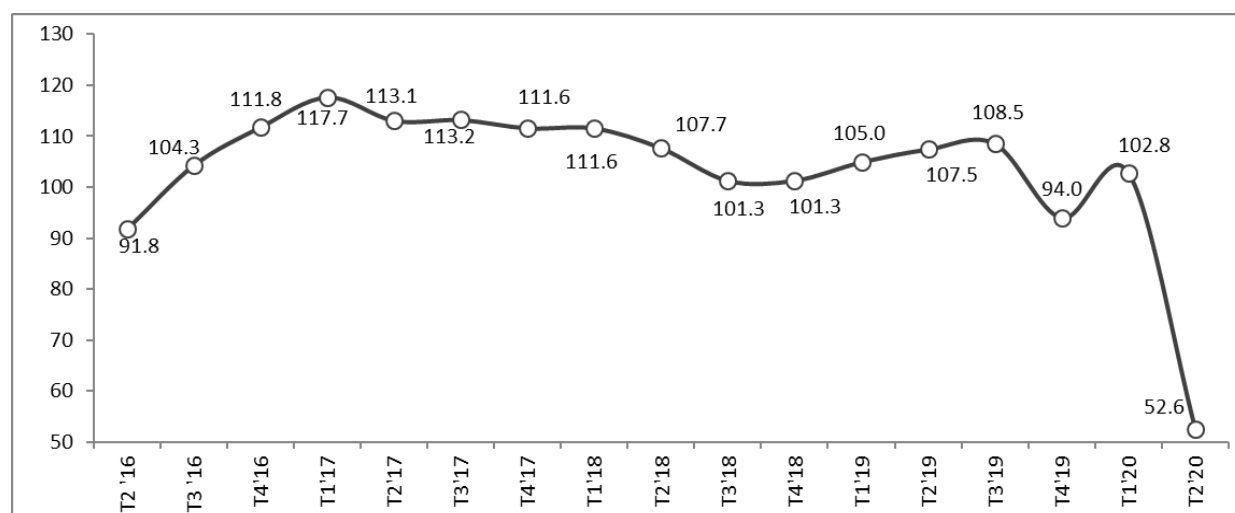
Figura 8: Ndryshimi Vjetor i Inflacionit, në %.

Burimi: Instat, Shtator 2020

Treguesi i ndjesisë ekonomike (TNE) shënoi nivelin 52.6 në T2-2020 duke pësuar një rënie prej 54.8 pikë përqindje në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Niveli aktual i TNE-së qëndron 47.4 pikë nën mesataren afatgjatë (në nivelin 100), dhe rreth 49.1 pikë përqindje nën mesataren e 6 viteve të fundit.

Figura 9: Treguesi i Ndjesisë Ekonomike

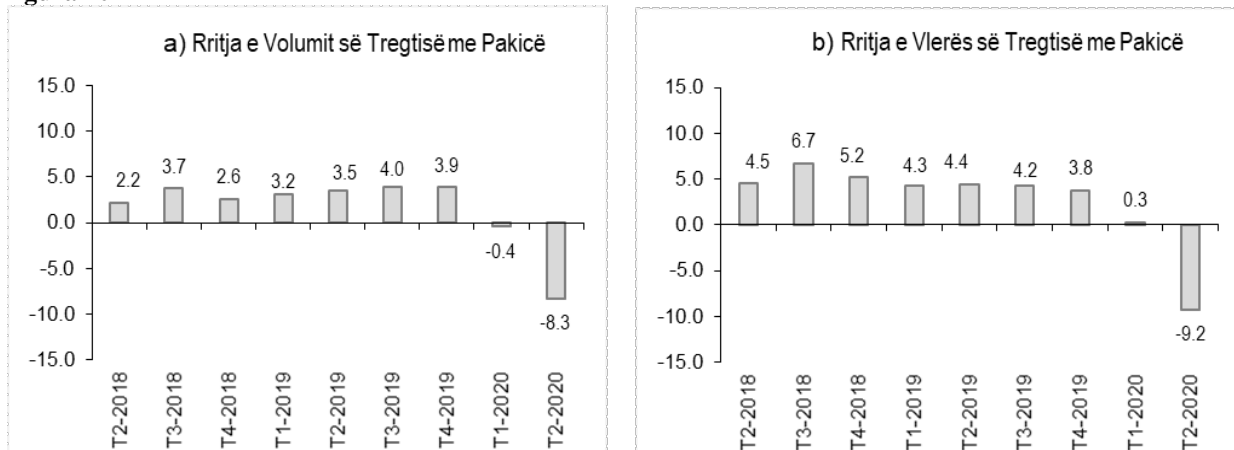
Burimi: Banka e Shqipërisë, Korrik 2020

Indeksi i Tregtisë me Pakicë përgjatë tremujorit të dytë të vitit 2020 në terma *Volumi*, pësoi rënie me -8.3. Gjithashtu, indeksi i tregtisë me pakicë gjatë kësaj periudhe në terma *Vlere*, u ul me -9.2%.

(a) Rritja e volumit të tregtisë me pakicë (vit-më-vit, në %);

(b) Rritja e vlerës të tregtisë me pakicë (vit-më-vit, në %)

Figura 10

Burimi: Instat, MFE, Shtator 2019

Në tetëmujorin e parë të vitit 2020, *eksportet e mallrave* arritën vlerën 169 mld lekë, duke u ulur me 15.4%, krahasuar me një vit më parë. Kontribut më të lartë pozitiv në rënieën e eksporteve pati kategoria “Tekstile dhe këpucë” me -7.4 pikë përqindje. Ndërsa gjatë kësaj periudhe, *importet e mallrave* arritën vlerën 376 mld lekë, duke u ulur me 12.3%, krahasuar me një vit më parë. Kategoria kryesore që ndikoi në rënieën e importeve ishte “Minerale, lëndë djegëse, en.elektrike” me -4.5 pikë përqindje.

Tabela 15: Tregtia e Jashtme: Eksportet dhe Importet për periudhën Janar- Gusht 2019 (krahasuar me të njëjtën periudhë të viti më parë).

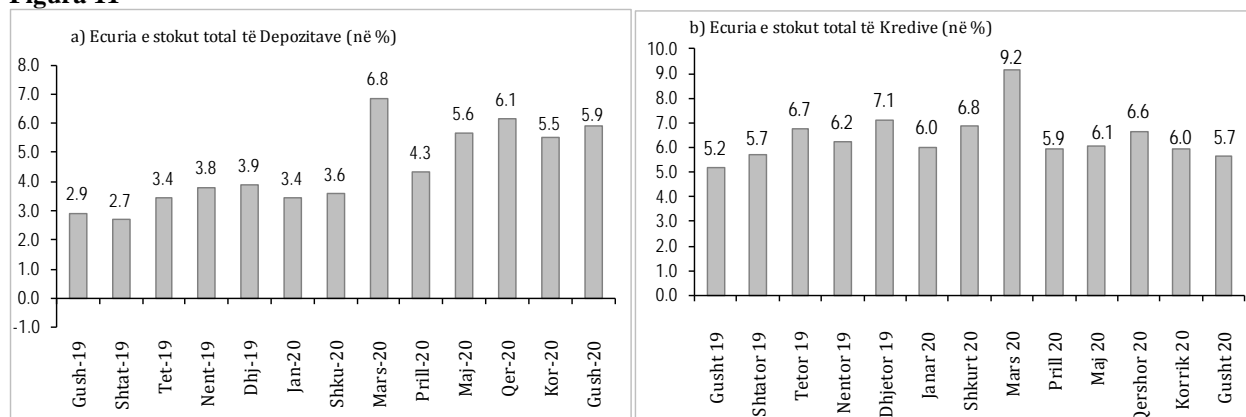
	Eksporte		Importe	
	Janar - Gusht 2020 / 2019		Janar - Gusht 2020 / 2019	
	Rritja (në %)	Kontributi në rritje (në pikë %)	Rritja (në %)	Kontributi në rritje (në pikë %)
Ushqime, pije, duhan	8.3	0.9	-0.2	0.0
Minerale, lëndë djegëse, en.elektrike	-21.8	-3.5	-36.3	-4.5
Produkte kimike dhe plastike	-8.3	-0.2	-0.4	-0.1
Lëkurë dhe artikujt prej tyre	-19.0	-0.2	-30.6	-0.8
Prodhime druri dhe letre	-14.5	-0.5	-11.1	-0.4
Tekstile dhe këpucë	-18.4	-7.4	-20.5	-2.7
Materiale ndërtimi dhe metale	-22.8	-3.6	-7.5	-1.0
Makineri, pajisje dhe pjesë këmbimi	-10.6	-0.8	-12.0	-2.5
Të tjera	-11.2	-0.3	-9.5	-0.4
Gjithsej	-15.4	-15.4	-12.3	-12.3

Burimi: Instat, Shtator 2020

Gjatë muajit Gusht të vitit 2020 *stoku total i depozitave bankare* ka shënuar rritje me 5.9% krahasuar me Gushtin e vitit 2019. Stoku total i depozitave në Lekë shënoi rritje me 7.8%, ndërsa ai në valutë është rritur me 4.3% në terma vjetorë. Gjithashtu, *stoku total i kredive bankare* pati një rritje me 5.7%, krahasuar me muajin gusht të vitit 2019. Stoku i kredive në lekë shënoi një rritje prej 9.1%, ndërsa ai në valutë rritje prej 2.1%, në terma vjetorë.

- (a) Ecuria e rritjes së stokut total të depozitave, në %, në terma vjetorë.
 (b) Ecuria e rritjes së stokut total të kredive, në %, në terma vjetorë.

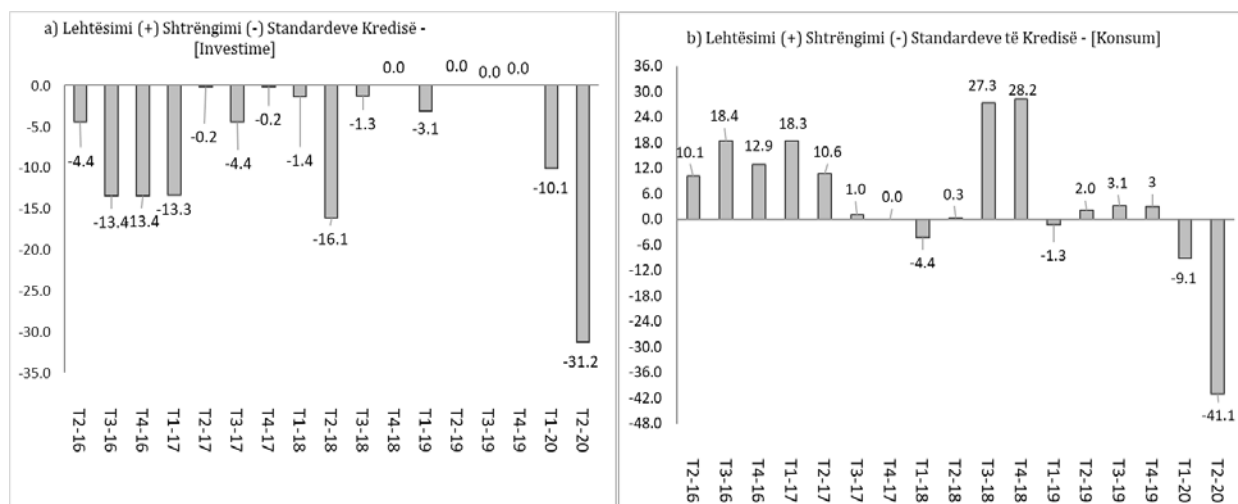
Figura 11

Sipas opinionit të bankave tregtare, *standardet e kreditimit për bizneset* u shtrënguan në tremujorin e dytë të vitit 2020. Ato u perceptuan me shtrëngim të standarteve për biznesin e vogël dhe të mesëm në nivelin -30.7%, për biznesin e madh në nivelin -33.4%, për kredinë dhënë me qëllim investimi në nivelin -31.2%, apo atë për likuiditete në nivelin -27.5%. Gjithashtu, *shtrëngim të standarteve për kredinë dhënë individëve* për blerje banese arriti në nivelin -31.3%, ndërsa për kredinë dhënë individëve për konsum gjatë tremujorit të dytë 2020, në nivelin -41.1%.

- (a) Lehtësimi (+) Shtrëngimi (-) Standardeve Kredisë për Biznesin - [Investime]
 (b) Lehtësimi (+) Shtrëngimi (-) Standardeve të Kredisë për Individët - [Konsum]

Figura 12

9.2 ZHVILLIMET FISKALE GJATË 8-MUJORIT 2020

Të ardhurat totale për 8 mujorin 2020, u realizuan në vlerën 270.7 miliardë lekë, 11.5% ose 35.2 miliardë lekë më pak se 8 mujori i vitit 2019 dhe me realizim kundrejt planit të periudhës në masën 100%.

Nga totali i të ardhurave, të ardhurat e arkëtuara nga “tatimet dhe doganat” (përfshirë kontributet e mbledhura nga DPT) për 8 mujorin 2020, u realizuan në vlerën 237.7 miliardë lekë, 11.5% ose 30.8 miliardë lekë më pak se 8 mujori 2019 dhe me realizim kundrejt planit të periudhës në masën 100%.

Tabela 16 Performanca Tatime+Dogana dhe Kontributet Janar-Shtator 2019 (në milionë lekë)

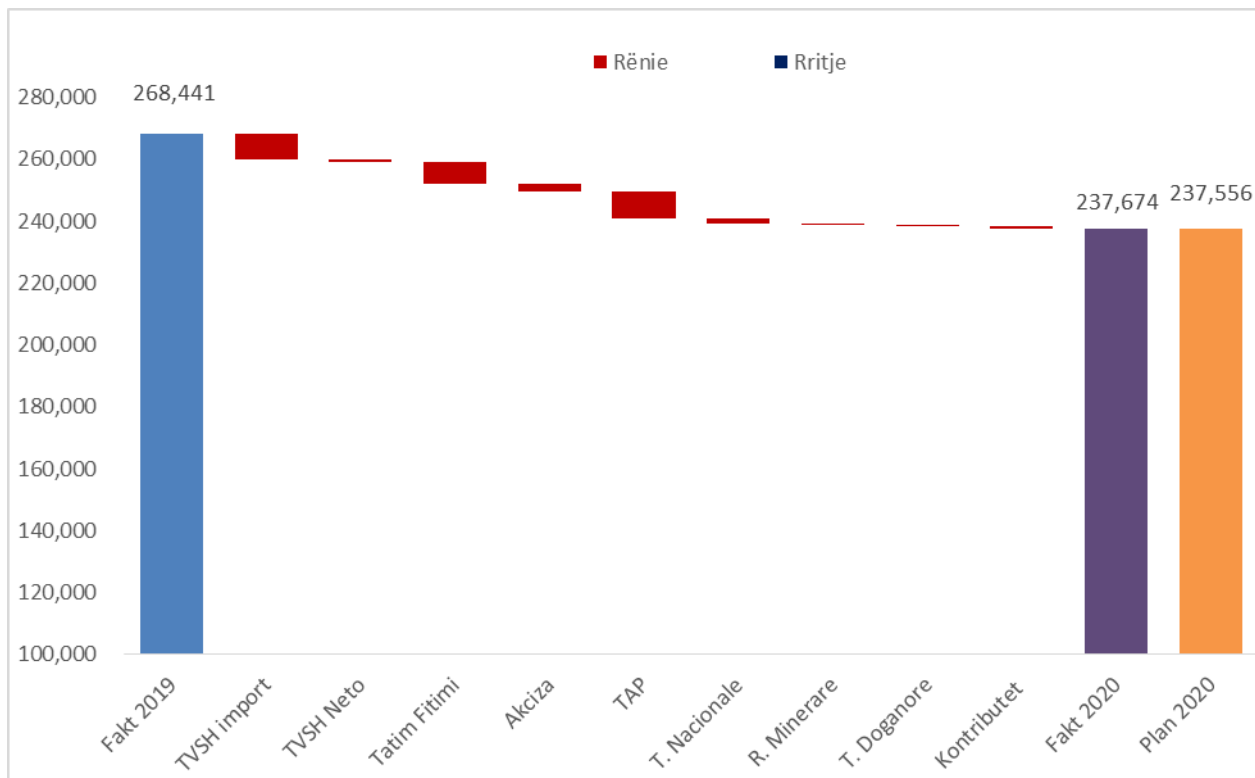
Lloji i taksave	Fakt 8M 2020	Plan 2020	Diferenca Fakt/Plan 2020	
			në vlerë	në %
1. TVSH Neto TOTAL	81,310	82,059	-749	-0.9%
a. Tvsh në import	62,609	63,197	-588	-0.9%
b. Tvsh brenda vendit Neto	18,701	18,862	-161	-0.9%
c. Rimbursim TVSH	10,158	13,800	-3,642	-26.4%
2. Tatimi mbi fitimin	17,592	17,834	-242	-1.4%
3. Akciza	28,312	27,891	421	1.5%
4. Tatimi mbi të ardhurat personale	23,044	23,872	-828	-3.5%
5. Taksat Nacionale Total	21,694	21,624	70	0.3%
a. Taksat nacionale	20,486	20,146	340	1.7%
b. Renta Minerare në eksport	1,208	1,478	-270	-18.3%
6. Taksë doganore	3,946	3,990	-44	-1.1%
TOTAL TATIME + DOGANA	175,898	177,270	-1,372	-0.8%
7. Kontributet e mbledhura (DPT)	61,777	60,286	1,491	2.5%
TOTAL DPD + DPT (Kontributet)	237,674	237,556	118	0.0%

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Faktorët kryesorë që kanë ndikuar në performancën e 8 mujorit kundrejt planit janë:

- Reduktimi i veprimtarisë ekonomike si rezultat i Pandemisë, tej parashikimeve sipas varjantit optimist ku bazohej buxheti i rishikuar. Kjo është reflektuar edhe në të ardhurat e buxhetit të shtetit.
- Situata e pafavorshme e kursit të këmbimit cka redukton të ardhurat nga importet dhe eksportin e mineraleve.
- Ulja e vazhdueshme e cmimeve nderkombetare të mineraleve, kryesisht naftës cka ka ulur TVSH mbi importet e karburanteve dhe rentën minerare mbi eksportet e naftës bruto dhe mineraleve të tjera.

Figura 13: Performanca e të ardhurave tatimore dhe doganore (përfshirë kontributet) 2019/2020

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Drejtoria e Përgjithshme e Doganave për 8-mujorin e vitit 2020, ka arkëtuar 96.1 miliardë lekë, me një tkurrje nga efektet e pandemisë krahasuar me vitin 2019, në masën 11.9 miliardë lekë ose 11.1% dhe me realizim kundrejt planit në masën 99.5%. Deficiti i krijuar me planin lidhet kryesisht me impaktin negativ të pandemisë mbi të ardhurat doganore, duke sjellë vlera më të ulta të importit të taksuar, çka ka ndikuar në uljen e të ardhurave tatimore nga veprimtaria doganore.

Të ardhurat nga “TVSH”-ja në import janë realizuar në vlerën 62.6 miliardë lekë, me realizim në masën 99.1% kundrejt planit të periudhës. Ekzistojnë një sërë faktorësh që kanë ndikuar në mosrealizimin e performancës së tatimit mbi vlerën e shtuar. Rënia e importeve të taksueshme ka ndikuar direct në uljen e arkëtimeve të TVSH-së në import. Situata ekonomike prej Covid-19 është reflektuar në uljen e të ardhurave nga TVSH-ja e mbledhur në doganë për disa kategori artikujsh. Njëkohësisht, përjashtimi nga skema e TVSH-së e inputeve bujqësore uli TVSH-në në import me 1.2 miliardë lekë përgjatë këtij 8 mujori. Po gjatë vitit 2020, ulja drastike e çmimit të karburanteve në tregjet ndërkombëtare krahasuar me vitin 2019, ndikoi në uljen e bazës së TVSH-së për karburantet e importit, të cilat zënë një peshë të konsiderueshme rreth 17% në strukturën e TVSH-së në import, duke dhënë efekt negative prej 1.47 miliardë lekësh

Të ardhurat nga “Akciza” janë realizuar në vlerën 28.3 miliardë lekë, me realizim kundrejt planit në masën 101.5%. Ndikim të rëndësishëm në të ardhurat nga akciza ka pasur produkti i duhanit në import, me një rritje +10ton (+18.9%) me një efekt +41 milionë lekë më shumë se 8 mujori i vitit të kaluar, gazi i lëngët me një rritje +4.000ton (+43%) ose +26 milionë lekë, etj. Produktet e akcizueshme që kishin ndikim negative janë karburantet e prodhuara në vend, me një rënie prej 50 mijë ton (-67%) krahasuar me një vit më parë, duke sjellë një efekt negative në akcizë me -2 miliardë lekë. Deklarimi i prodhimit të duhanit vendas u rrit nga 17 në 25ton (+47%) gjatë vitit 2020.

Të ardhurat nga “Renta Minerare” në eksport janë realizuar në vlerën 1.2 miliardë lekë, me realizim në masën 81.7% kundrejt planit. Gjatë vitit 2020 kemi një rënie të rentës për njësi nga 3.44 lekë/ton në 2.42 lekë/ton. Ndërkohë, të ardhurat nga mineralet e eksportuara kanë pësuar rënie në masën 46 milionë lekë, për shkak të rënies së sasisë së mineraleve me 13.7%, me efekt 42 milionë lekë, efekt ky që është shoqëruar me një rënie të lehtë të çmimit të mineraleve në tregjet ndërkombëtare (-1.3%), me efekt – 4 milionë lekë. Gjatë vitit 2020 kemi një qëndrueshmëri të rentës për njësi në nivelin 0.21 lekë/ton.

Të ardhurat nga “Taksa Doganore” janë realizuar në vlerën 3.9 miliardë lekë, me realizim në masën 98.9% me planin e periudhës. Vlera e importi të taksuar për 8 mujorin 2019, është ulur me 11% krasuar me periudhën Janar-Gusht 2019.

Të ardhurat e mbledhura nga Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve (përfshirë kontributet) për 8 mujorin e vitit 2020 janë realizuar në vlerën 141.6 miliardë lekë, 18.8 miliardë lekë ose 11.7% më pak se e njëjta periudhë e një viti më parë dhe realizim të planit të 8 mujorit në masën 100.4%.

Të ardhurat nga TVSH-ja brenda vendit janë realizuar në vlerën 18.7 miliardë lekë, ose 161 milionë lekë më pak se plani. Rimbursimi i TVSH është realizuar në vlerën 10.2 miliardë lekë, 14.4% ose 1.7 miliardë lekë më pak se 8 mujori i vitit 2019.

Të ardhurat nga “Tatimi mbi Fitimin” janë realizuar në vlerën 17.6 miliardë lekë, me realizim 1.4% ose 242 milionë lekë më pak se plani. Rezultati negativ financiar i arketimeve për Tatimin mbi Fitimin vjen si pasojë e shtyrjes së pagesave të tatimit mbi fitimin nga kompanitë në përputhje me vendimet e qeverisë.

Nga tatimi mbi të ardhurat personale janë realizuar në vlerën 23 miliardë lekë, ose 828 milionë lekë më pak se plani. Krahasuar me 8-mujorin e vitit të kaluar, të ardhurat nga të punësuarit e sektorit publik dhe sektorit privat, janë ulur ndjeshëm, kjo si rezultat i reduktimit të numurit të të punësuarve nga ana e bizneseve, për shkak të pandemisë Covid-19.

Të ardhurat nga “Taksat Nacionale” janë realizuar në vlerën 21.7 miliardë lekë, me realizim në masën 101.7% e planit.

Të ardhurat nga “Kontributet e D.P.T-së” janë realizuar në vlerën 61.8 miliardë lekë, me realizim në masën 102.5% e planit të periudhës.

9.3 TË ARDHURAT E PRITSHME PËR VITIN 2020

Të ardhurat totale të buxhetit të shtetit në fund të vitit 2020, pritet të jenë 431.7 miliardë lekë. Krahasuar me vitin 2019, parashikohet ulje prej -6.2%, ose -28.6 miliardë lekë. Në raport me Produktin e Brendshëm Bruto, të ardhurat totale përbejnë 27,4 % të saj si në vitin 2019, ashtu edhe në vitin 2020. Ruajtja e nivelit të të ardhurave totale të buxhetit në shifra relative në vitin 2020, sikurse kanë qënë në vitin 2019, është tregues pozitiv, sidomos po të kemi parasysh situatën e jashtëzakonshme ekonomike që kaloi vendi ynë bë 3 mujorin e fundit të vitit 2019 për shkak të tërmetit dhe që po kalon në vitin 2020 për shkak të krizës globale të pandemisë. vitin 2020

Të ardhurat tatimore në vitin 2020, pritet të realizohen në nivelin 95.6% të programit të rishikuar. Krahasuar me vitin 2019, të ardhurat tatimore do jenë -32.1 miliard lekë më pak, ose 7.5 % më të ulta. Niveli i të ardhurave të vitit 2020 është impaktuar negativisht nga kriza e shkaktuar nga Covid-19, cka detyroi mbylljen e aktiviteteve ekonomike në 3 mujorin e dytë dhe reduktimin e tij në 3 mujorin e tretë, sidomos në turizëm, tregti, etj. Po kështu, efekt negativ në të ardhura ka dhënë edhe mbështetja shtetërore e biznesit për të shmangur falimentimin e tij, nëpërmjet masave ligjore për shtyrjen e pagesave të tatimit të biznesit të madh dhe zerimin e normës së tatimit për bizneset e vogla dhe të mesme.

Të ardhurat nga Tatimet, Doganat dhe Kontributet pritet të rezultojnë -3.4 % më pak se Programi i rishikuar dhe -9.1 % ose -27.6 miliard lekë krahasuar me të ardhurat e vitit 2019.

Tabela 17

(në milionë lekë)

Lloji i taksave	Plan 2020	I Pritshmi	Diferenca	Në %
		2020	Plan/I Pritshem	
1. TVSH Neto TOTAL	130,760	128,101	-2,659	-2.0%
<i>a. Tvsh në import</i>	101,100	98,638	-2,462	-2.4%
<i>b. Tvsh brenda vendit Neto</i>	29,660	29,463	-197	-0.7%
<i>c. Rimbursim TVSH</i>	21,000	16,958	-4,042	-19.2%
2. Tatimi mbi fitimin	30,390	27,716	-2,674	-8.8%
3. Akciza	45,300	44,605	-695	-1.5%
4. Tatimi mbi të ardhurat personale	41,080	36,305	-4,775	-11.6%
5. Taksat Nacionale Total	36,010	34,178	-1,832	-5.1%
<i>a. Taksat nacionale</i>	33,450	32,275	-1,175	-3.5%
<i>b. Renta Minerare në eksport</i>	2,560	1,903	-657	-25.7%
6. Taksë doganore	6,460	6,216	-244	-3.8%
TOTAL TATIME + DOGANA	290,000	277,121	-12,879	-4.4%
7. Kontributet e mbledhura (DPT)	90,900	90,900	0	0.0%
TOTAL DPD + DPT (Kontributet)	380,900	368,021	-12,879	-3.4%

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Pritshmëria e të ardhurave nga Administrata Doganore

Të ardhurat e pritshme për vitin 2020, janë vlerësuar mbi bazën e performancës së të ardhurave në periudhën Janar-Gusht 2020 si dhe të faktorëve që do të ndikojnë në muajt në vijim.

Tabela 18

(në milionë lekë)

Lloji i taksave	Plani Vjetor	I Pritshmi 2020	Diferenca Plan/ I Pritshem 2020	Në %
1. Tvsh në import	101,100	98,638	-2,462	-2.4%
2. Akciza	45,300	44,605	-695	-1.5%

3. Renta Minerare ne eksport	2,560	1,903	-657	-25.7%
4. Taksë doganore	6,460	6,216	-244	-3.8%
TOTAL DOGANA	155,419	151,362	-4,057	-2.6%

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Performanca e të ardhurave nga TVSH në import është ndikuar në një masë të rëndësishme nga disa faktorë:

- Rënia e importeve të taksueshme si pasojë e situatës ekonomike prej Covid-19 është reflektuar në uljen e të ardhurave nga TVSH-ja e mbledhur në doganë. Në 8 mujorin Janar-Gusht, importet e taksueshme janë ulur me -11 % krahasuar me 8 mujorin e vitit të kaluar.
- Ulja e ndjeshme e cmimeve ndërkombëtare të karburanteve

Në të ardhurat nga akciza pritet të arkëtohen mbi 44.6 miliard lekë, ose -2,4 % më pak se programi. Pavarësisht kësaj difference, administrata doganore po punon për realizimin e objektivave në importimin e sasive të parashikuara të karburanteve dhe cigareve të cilat zenë edhe peshën kryesore.

Të ardhurat nga Renta Minerare në eksport për vitin 2020 pritet të jenë 1.9 miliardë lekë, ose 69 milion lekë më pak se programi dhe se realizimi i vitit 2019. Shkak i diferencës është koniuktura e ulët e cmimeve ndërkombëtare të mineraleve, e cila ka ulur të ardhurat nga renta. Të ardhurat nga renta minerare për naftën bruto janë ulur si rezultat i rënies së çmimit të naftës bruto në tregjet ndërkombëtare krahasuar me 8-mujorin e të vitit të kaluar, duke sjellë rënie të rentës për njësi nga 3.44 lekë/ton në 2.42 lekë/ton. Ndërkohë, të ardhurat nga mineralet e tjera të eksportuara si mineral bakri apo kromi, kanë pësuar rënie për shkak të rënies së çmimit të mineraleve në tregjet ndërkombëtare.

Të ardhurat nga Taksa Doganore parashikohet të realizohen në nivelin 6.2 miliardë lekë ose në masën 96.2% ndaj planit.

Pritshmëria e të ardhurave nga Administrata Tatimore

Të ardhurat e pritshme për vitin 2020 janë vlerësuar mbi bazën e performancës gjatë periudhës Janar-Gusht 2020, si dhe të faktorëve që do të ndikojnë në muajt në vijim.

Tabela 19

(në milionë lekë)

Lloji i taksave	Plani Vjetor	I Pritshmi 2020	Diferenca Plan/ I Pritshem 2020	Në %
1. Tvsh brenda vendit Neto	29,660	29,463	-197	-0.7%
Rimbursim TVSH	21,000	16,950	-4,050	-19.3%
2. Tatimi mbi fitimin	30,390	27,716	-2,674	-8.8%
3. Tatimi mbi të ardhurat personale	41,080	36,305	-4,775	-11.6%
4. Taksat nacionale	33,450	32,275	-1,175	-3.5%
TOTAL TATIME	134,580	125,759	-8,821	-6.6%

5. Kontributet e mbledhura (DPT)	90,900	90,900	0	0.0%
TOTAL DPT + Kontributet	225,480	216,659	-8,821	-3.9%

Burimi: *Ministria e Financave dhe Ekonomisë (20120)*

Të ardhurat nga Tatimi mbi Vlerën e shtuar brenda vendit pritet të realizohen në masën 29.5 miliardë lekë, pra realizim në masën 99.3% kundrejt planit, ose -0.2 miliardë lek më pak.

Të ardhurat nga Tatimi mbi Fitimin pritet të realizohen në masën 27.7 miliardë lekë, pra rreth 2.7 miliardë lekë ose 8.8% më pak se plani vjetor i përcaktuar. Situata e krijuar nga pandemia reflektoi rënien e fitimit të tatueshëm dhe tatimit të paguar nga ana e tyre në vitin 2020.

Tatimi mbi të Ardhurat Personale pritet të realizohen në masën 36.3 miliardë lekë, duke shënuar rënie me rreth 4.8 miliardë lekë ose 11.6% më pak se parashikimi. Të ardhurat e të punësuarve në sektorin privat janë ulur si rezultat i uljes së numrit të të punësuarve në periudhën e mbylljes nga Covid 19.

Të ardhurat nga Taksa Nacionale pritet të realizohen në masën 32.3 miliardë, duke shënuar një rënie prej 1.2 miliardë lekë ose 3.5% më pak se plani. Ndikim të ndjeshëm në këtë të ardhur ka sjellë rënia e të ardhurave të mbledhura nga taksa e karbonit për benzinën dhe gazoilin, taksa e automjeteve të përdorura si dhe taksa e ambalazheve të plastikës dhe qelqit.

Të ardhurat nga Kontributet e Sigurimeve Shoqërore dhe Shëndetësore priten të realizohen në masën 90.9 miliardë lekë, duke shënuar një realizim 100% të planit të parashikuar. Krahasuar me vitin 2019, të ardhurat nga kontributet mbeten thuajse në të njëjtin nivel.

Krahasimi me vitin 2019 për të Ardhurat Doganore, Tatimore dhe Kontributet e Sigurimeve Shoqërore dhe Shëndetësore

Viti 2020 pritet të mbyllet me një performancë negative në të ardhura, duke shënuar një rënie me 30.9 miliardë lekë, ose 7% kundrejt vitit 2019. Kjo tkurje është rezultat i drejtpërdrejtë i efektit të situatës së krijuar prej gjëndjes së pandemisë botërore Covid 19, e cila ka dhënë efekt në arkëtimin e çdo lloji tatimi.

- Të ardhura nga TVSH-ja në import pritet të jenë -8.5 miliardë lekë ose -8% kundrejt vitit 2019.
- Të ardhura nga TVSH-ja brenda vendit Neto pritet të jenë +4.2 miliardë lekë ose +16.7% kundrejt vitit 2019.
- Të ardhurat nga Tatimi mbi Fitimin, pritet të jenë -8.9 miliardë lekë, ose -24.2% kundrejt vitit 2019.
- Të ardhurat nga Tatimi mbi të Ardhurat Personale, pritet të jenë -9.8 miliardë lekë, ose -21.3% krahasuar me vitin 2019.
- Të ardhurat nga Akciza pritet të jenë -2.1 miliardë lekë ose -4.6% kundrejt vitit 2019.
- Të ardhurat nga Taksat Nacionale dhe të tjera pritet të jenë -2.2 miliardë lekë ose -6.2% kundrejt vitit 2019.
- Të ardhurat nga Taksa Doganore pritet të jenë -266 milionë lekë ose -4.1% kundrejt vitit 2019.
- Të ardhurat nga kontributet e sigurimeve shoqërore dhe shëndetësore pritet të jenë -3.3 miliardë lekë ose -3.6% kundrejt vitit 2019.

Tabela 20

(në milionë lekë)

Lloji i taksave	I Pritshmi 2020	Fakt 2019	Diferenca i pritshem 2020/Fakt 2019	Në %
1. TVSH Neto TOTAL	128,101	132,412	-4,311	-3.3%
a. Tvsh në import	98,638	107,160	-8,522	-8.0%
b. Tvsh brenda vendit Neto	29,463	25,252	4,211	16.7%
c. Rimbursim TVSH	16,958	23,509	-6,551	-27.9%
2. Tatimi mbi fitimin	27,716	36,575	-8,859	-24.2%
3. Akciza	44,605	46,742	-2,137	-4.6%
4. Tatimi mbi të ardhurat personale	36,305	46,124	-9,819	-21.3%
5. Taksat Nacionale Total	34,178	36,424	-2,246	-6.2%
a. Taksat nacionale	32,275	33,789	-1,514	-4.5%
b. Renta Minerare ne eksport	1,903	2,635	-732	-27.8%
6. Taksë doganore	6,216	6,482	-266	-4.1%
TOTAL TATIME + DOGANA	277,121	304,759	-27,638	-9.1%
7. Kontributet e mbledhura (DPT)	90,900	94,248	-3,348	-3.6%
TOTAL DPD + DPT (Kontributet)	368,021	399,007	-30,986	-7.8%

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

9.4 ANALIZA E SHPENZIMEVE BUXHETORE PËR PERIUDHËN JANAR-GUSHT 2020

9.4.1 BUXHETI QENDROR

Shpenzimet e përgjithshme publike për muajin e tetë të vitit 2020, arritën në 322.94 miliard LEK me një realizim në masën 95.5 përqind të planit të periudhës. Ndërkohë që, krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2019, ky zë ka rezultuar 4.3 përqind më i lartë ose rreth 13.4 miliard LEK më shumë.

Në terma vjetor, shpenzimet e përgjithshme për 8 mujorin e vitit 2020 u realizuan në masën 58.8 përqind të planit vjetor sipas Buxhetit fillestar dhe 55.7 përqind të planit vjetor sipas Aktit Normativ nr.28 datë 02.07.2020 (AN nr.28).

Figura 14: Shpenzimet e përgjithshme korrente dhe kapitale (miliardë lekë) dhe ritmi i rritjes për periudhën 8 mujore (në %)

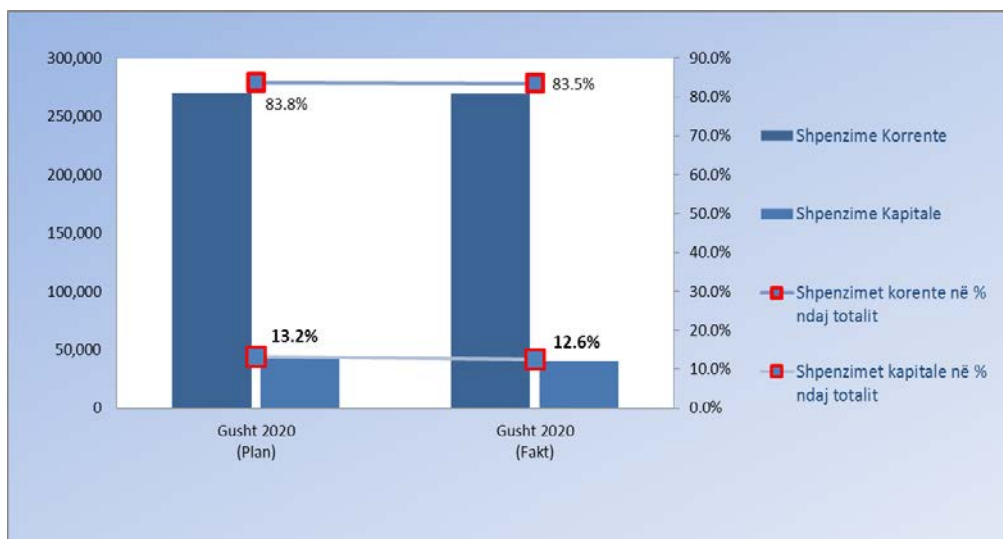
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

a. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike

Shpenzimet korente dhe ato kapitale, kanë shënuar një realizim respektivisht:

- ✓ *Shpenzimet korente 99.7 përqind të planit të periudhës, 60.5 përqind të planit vjetor fillestar dhe 61.1 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28.*
- ✓ *Shpenzimet kapitale 94.9 përqind të planit të periudhës, 49.7 përqind të planit vjetor fillestar dhe 46.2 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28.*

Figura 15: Shpenzimet korente dhe kapitale fakt dhe plan 8 mujor (në milionë lekë)

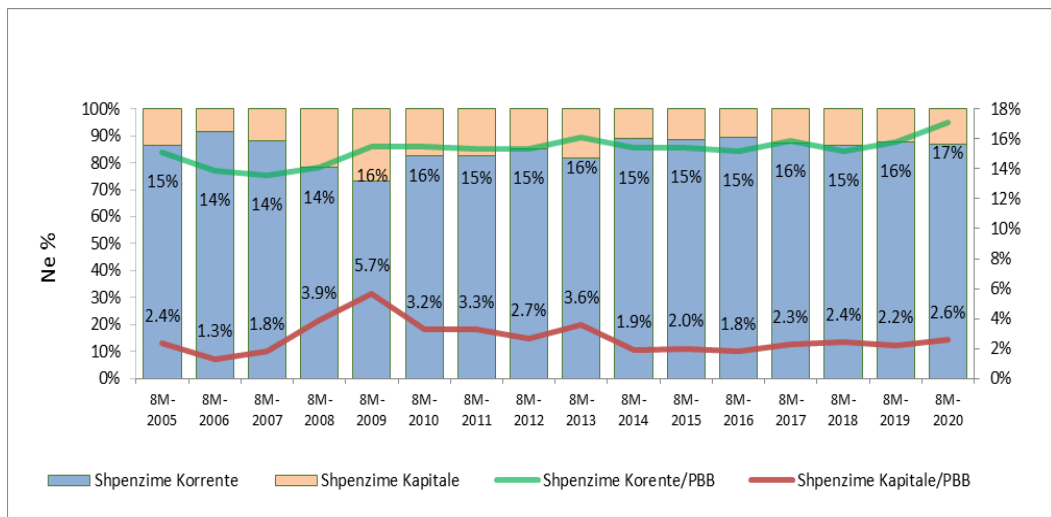

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet korente për periudhën 8 mujore të vitit 2020 rezultuan në rreth 269.7 miliard LEK, ndërsa krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë ky zë ka rezultuar 0.6 përqind më i ulët ose rreth 1.5 miliard LEK më pak. Shpenzimet korente për muajin e tetë të vitit 2020 zënë 83.5 përqind të totalit të shpenzimeve ndërkohë që, krahasuar me PBB zënë 17 përqind. Për shpenzimet korente, për periudhën 8 mujore ndër vite, raporti kundrejt PBB ka një nivel mesatar prej 15 përqind.

Shpenzimet kapitale për muajin e tetë të vitit 2020 paraqesin një realizim në masën rreth 40.6 miliard LEK. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2019, ky zë është 6.3 përqind më i lartë ose rreth 2.4 miliard LEK më shumë. Shpenzimet kapitale për muajin e tetë të vitit 2020 zënë 12.6 përqind të totalit të shpenzimeve ndërkohë që, krahasuar me PBB zënë 2.6 përqind. Për shpenzimet kapitale, për periudhën 8 mujore ndër vite, raporti kundrejt PBB ka një nivel mesatar prej 2.7 përqind.

Figura 16: Struktura e shpenzimeve të përgjithshme dhe raporti me PBB-në për periudhën 8 mujore

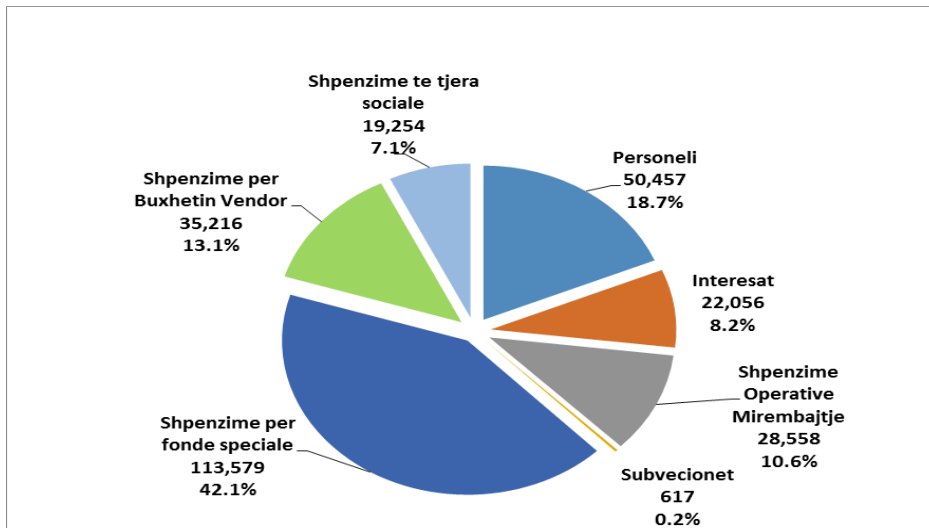

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet korente në raport me planin 8 mujor të këtij viti, paraqesin një realizim prej 99.7 përqind, duke rezultuar në rreth 269.7 miliard LEK. Zërat kryesorë që ndikuan në nivelin e realizimit të shpenzimeve korente kundrejt planit 8 mujor janë përkatësisht:

- ✓ *Shpenzimet për buxhetin vendor me 110.8 përqind të planit të periudhës, 61.2 përqind të planit vjetor fillestar dhe 65.8 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28.*
- ✓ *Shpenzimet e tjera sociale me 105 përqind të planit të periudhës, 78.3 përqind të planit vjetor fillestar dhe 77.6 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28.*
- ✓ *Shpenzimet operative mirëmbajtje me 100.5 përqind të planit të periudhës, 57.3 përqind të planit vjetor fillestar dhe 55.9 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28.*

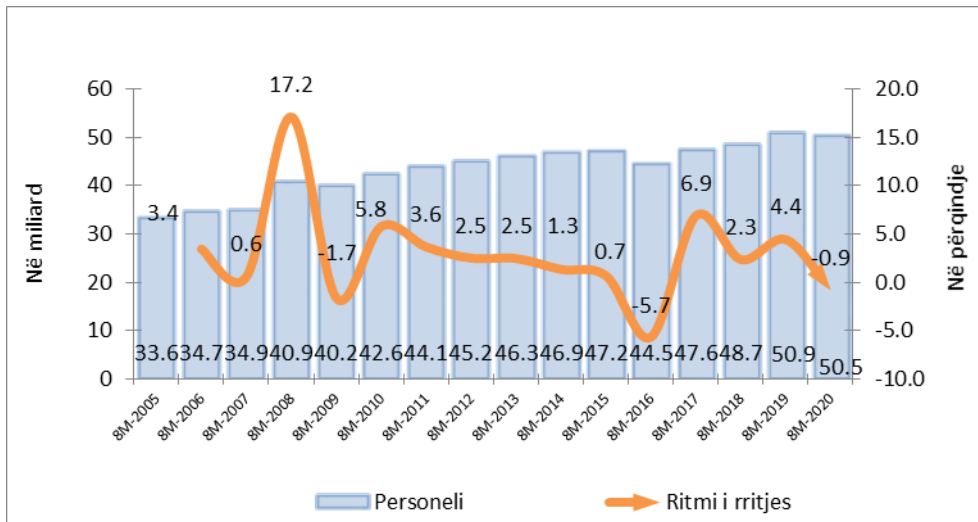
Figura 17: Struktura e shpenzimeve korente (milionë lekë)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet e Personelit gjatë muajit Gusht 2020, përfaqësuan 18.7 përqind të totalit të shpenzimeve korente. Niveli i shpenzimeve faktike të personelit prej rreth 50.4 miliard LEK, realizon nivelin e parashikuar për këtë zë në planin e periudhës 8 mujore në masën 96.4 përqind. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2019, ky zë është 0.9 përqind më i ulët ose 433 milion LEK më pak.

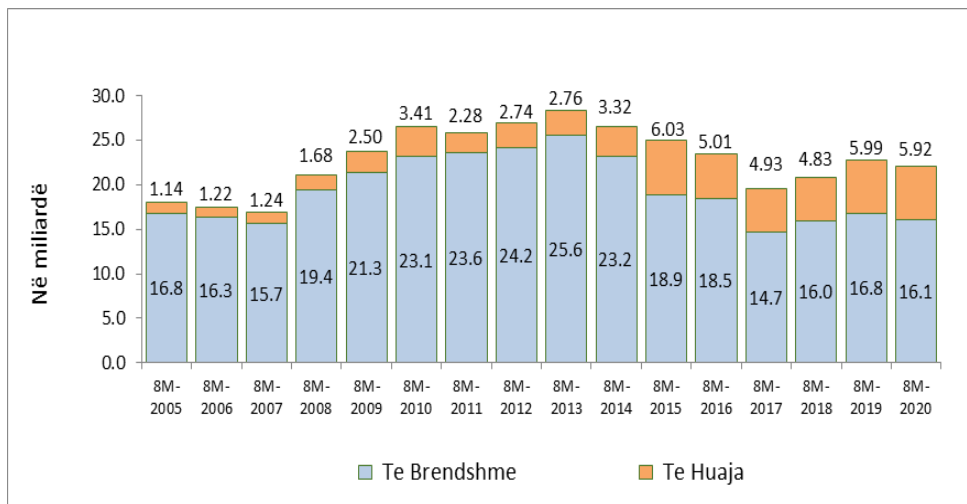
Figura 18: Shpenzimet e Personelit dhe ritmi i rritjes së tyre (në miliard LEK)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet për Interesa gjatë periudhës 8 mujore 2020 kanë arritur në masën rreth 22 miliard LEK duke përfaqësuar 8.2 përqind të shpenzimeve korente. Niveli faktik i tyre ka rezultuar në masën 97.7 përqind të planit të periudhës. Në raport me planin vjetor, në nivel 8 mujori këto shpenzime janë realizuar në masën 53.9 përqind e planit vjetor sipas Buxhetit fillestar dhe 54.7 përqind e planit vjetor sipas AN nr.28. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2019, ky zë ka rezultuar 3.2 përqind më i ulët ose 721 milion LEK më pak.

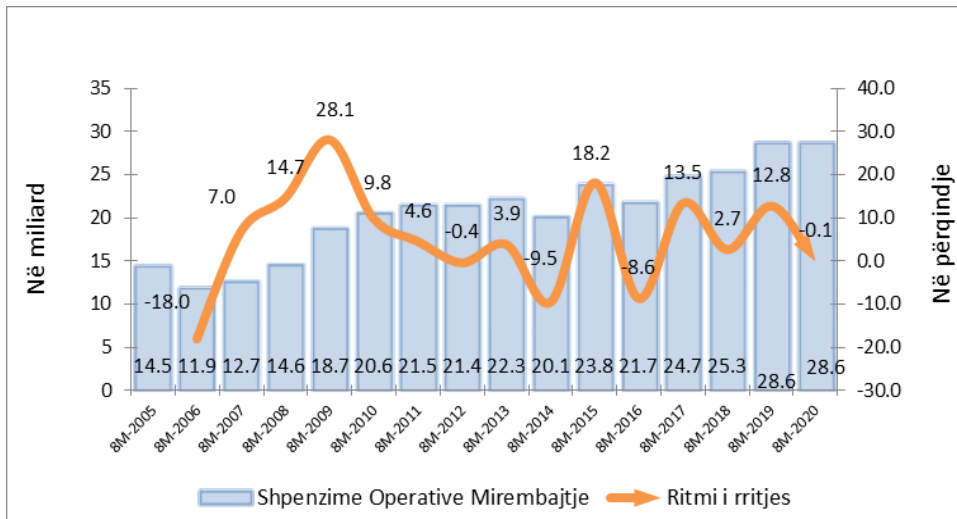
Figura 19: Shpenzimet për Interesa (në miliard LEK)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet Operative & Mirëmbajtje, gjatë periudhës 8 mujore të vitit 2020, kanë shënuar një realizim në masën rreth 28.5 miliard LEK ose 100.5 përqind të planit të periudhës. Niveli faktik i tyre ka rezultuar në masën 57.3 përqind të planit vjetor sipas Buxhetit fillestar dhe 55.9 përqind e planit vjetor sipas AN nr.28. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit 2019, ky zë ka rezultuar 0.1 përqind më i ulët, ose 18 milion LEK më pak.

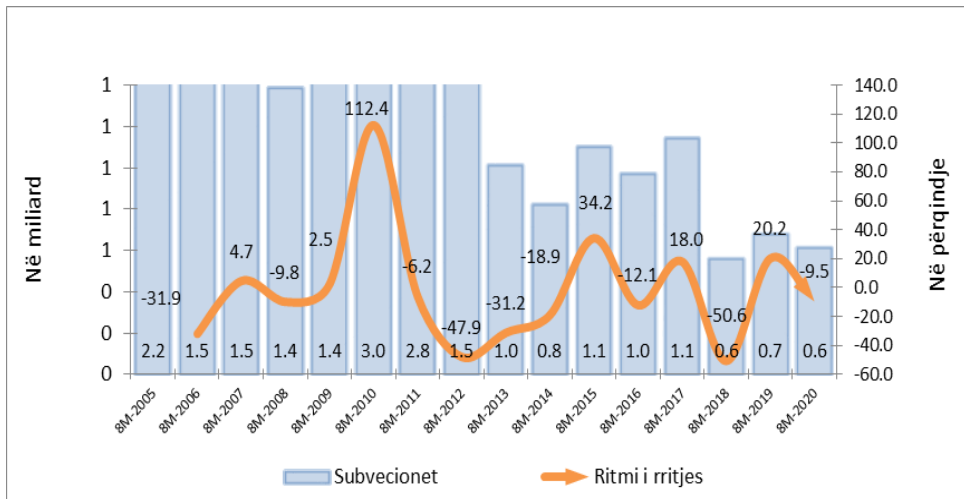
Figura 20: Shpenzimet Operative e Mirëmbajtje dhe ritmi i rritjes së tyre (në miliard LEK)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet për Subvencione, në fund të muajit të tetë të vitit 2020, arritën nivelin 617 milion LEK, me një realizim në masën 90.3 përqind të planit të periudhës ose 66 milion LEK më pak. Në raport me planin vjetor, ky zë është realizuar në masën 47.8 përqind të planit vjetor fillestar dhe 40 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28. Kundrajt të njëjtës periudhë të vitit 2019 shpenzimet për subvencione rezultojnë 9.5 përqind më të ulëta ose 65 milion LEK më pak.

Figura 21: *Shpenzimet për Subvencione dhe ritmi i rritjes së tyre (në miliard LEK)*

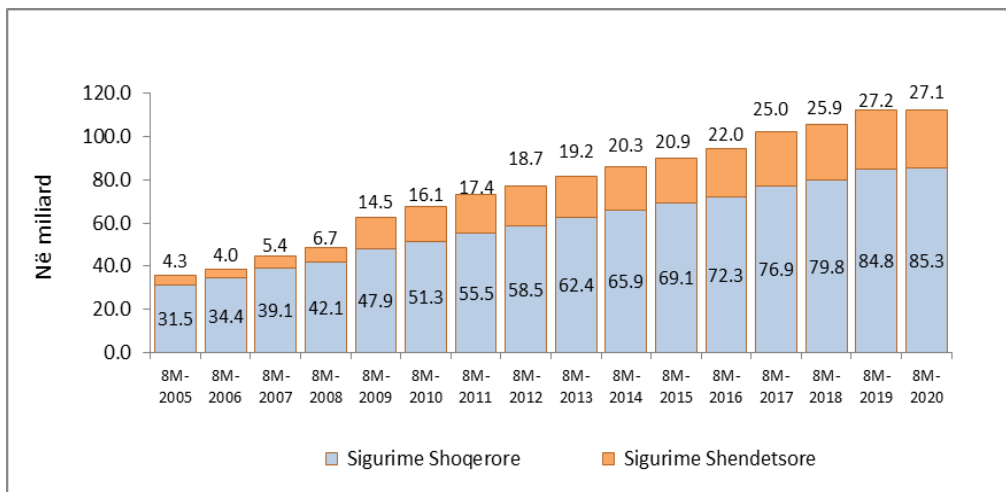
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet për Fondet Speciale për muajin e tetë të vitit 2020 rezultuan në nivelin rreth 113.6 miliard LEK, me një realizim prej 97.5 përqind kundrejt planit të periudhës. Përkatësisht:

- shpenzimet për sigurime shoqërore u realizuan në masën rreth 85.3 miliard LEK,
- shpenzimet për sigurime shëndetësore në rreth 27 miliard LEK dhe
- shpenzimet për kompensimin e pronarëve në rreth 1.18 miliard LEK.

Kundrejt të njëjtës periudhë të vitit 2019, shpenzimet për sigurime shoqërore janë 555 milion LEK më të larta, shpenzimet për sigurime shëndetësore janë 132 milion LEK më të ulëta dhe shpenzimet për kompensimin e pronarëve 284 milion LEK më të ulëta.

Figura 22: Shpenzimet për Sigurime Shoqërore dhe Shëndetësore (në miliard LEK)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

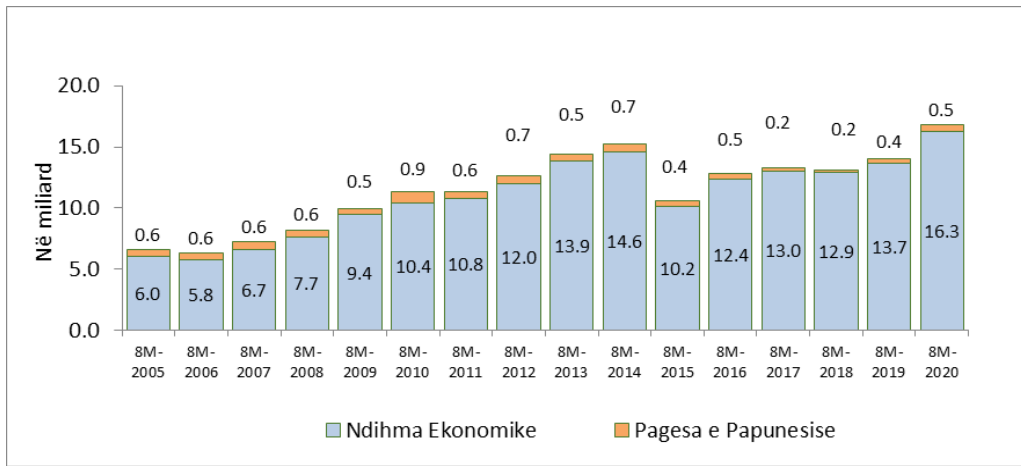
Shpenzimet për Papunësinë për 8 mujorin e vitit 2020 janë realizuar në masën 514 milion LEK. Kundrejt të njëjtës periudhë të vitit 2019 shpenzimet për këtë zë rezultojnë me një rritje në masën 45.8 përqind ose 161 milion LEK më shumë në terma nominalë.

Shpenzimet për Ndihmën Ekonomike dhe Pagesën e Paaftësisë (PAK) për periudhën 8 mujore të vitit 2020 u realizuan në masën rreth 16.3 miliard LEK duke rezultuar 105.5 përqind e planit të periudhës ose 847 milion LEK më shumë. Në raport me planin vjetor ato janë realizuar në masën 77.5 përqind e planit vjetor fillestar dhe AN nr.28. Kundrejt të njëjtës periudhë të vitit 2019 shpenzimet për këtë zë rezultojnë me një rritje në masën 19 përqind ose rreth 2.6 miliard LEK më shumë në terma nominalë.

Shpenzimet për kompensimin e ish-të përndjekurve politik për periudhën 8 mujore të vitit 2020 u realizuan në masën 690 milion LEK duke rezultuar 93.8 përqind e planit të periudhës ose 69 përqind e planit vjetor fillestar dhe AN nr.28. Kundrejt të njëjtës periudhë të vitit 2019 shpenzimet për këtë zë rezultojnë me një rënie në masën 28 përqind ose 268 milion LEK më pak në terma nominalë.

Shpenzimet për bonusin e lindjeve për periudhën 8 mujore të vitit 2020 u realizuan në masën 1.77 miliard LEK duke rezultuar 108.6 përqind e planit të periudhës ose 88.5 përqind e planit vjetor fillestar dhe AN nr.28.

Figura 23: Shpenzimet për Ndihmën Ekonomike, PAK dhe Papunësinë (në miliard LEK)

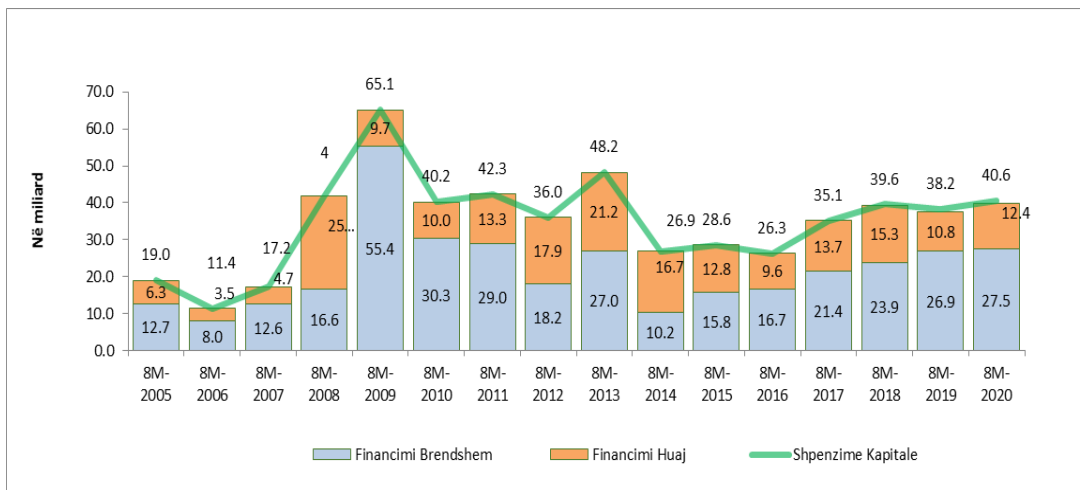
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Shpenzimet kapitale, për muajin e tetë të vitit 2020 kanë një realizim në masën rreth 40.6 miliard LEK ose 94.9 përqind në raport me fondet e planifikuara për këtë periudhë. Respektivisht, financimi i brendshëm u realizua në masën 27.46 miliard LEK ose 93.3 përqind e planit të periudhës, financimi i huaj u realizua në masën 12.44 miliard LEK ose 97.7 përqind e planit të periudhës.

Krahasuar me planin vjetor, për 8 mujorin e vitit 2020 është konstatuar një realizim i përgjithshëm i investimeve publike në masën 49.7 përqind të planit vjetor fillestar dhe 46.2 përqind të planit vjetor sipas AN nr.28. Financimi i brendshëm është realizuar në masën 53.5 përqind e planit vjetor fillestar dhe 46.4 përqind e planit vjetor sipas AN nr.28. Financimi i huaj është realizuar në masën 42.4 përqind e planit vjetor fillestar dhe 44.9 përqind e planit vjetor sipas AN nr.28.

Figura 24: Shpenzimet Kapitale dhe burimi i financimit të tyre (në miliard LEK)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

9.4.2 BUXHETI VENDOR

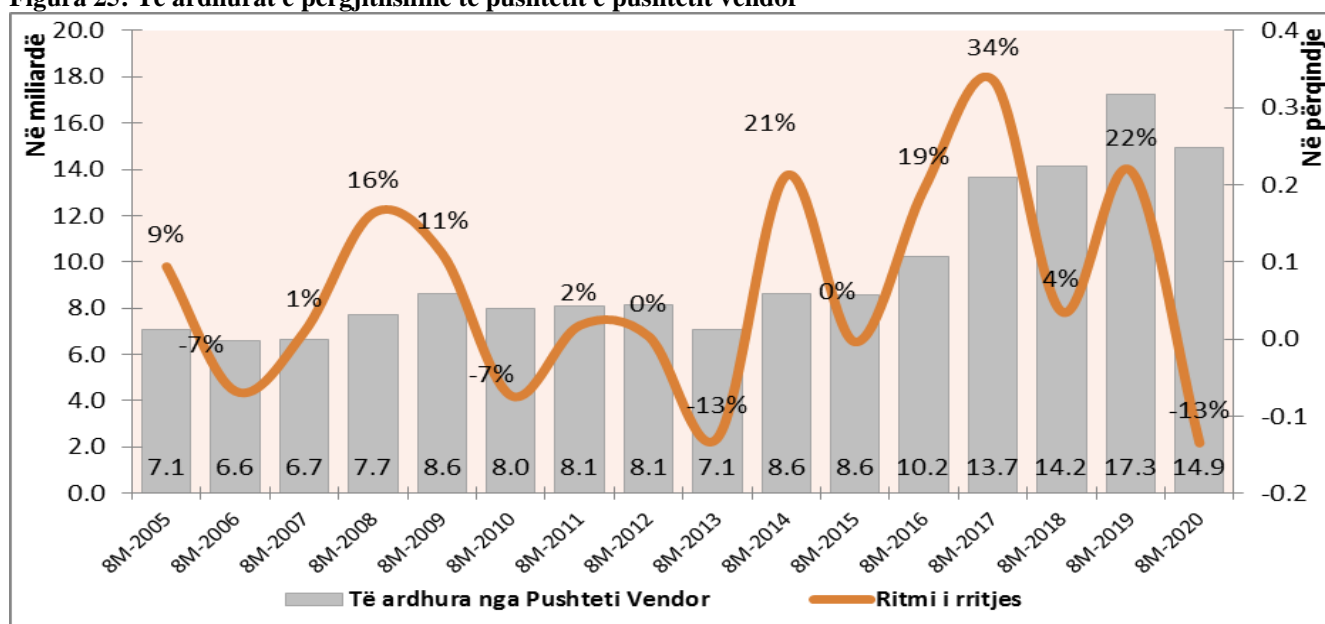
ANALIZA E TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE PËR PERIUDHËN JANAR-SHTATOR 2019

Procesi i menaxhimit të financave publike në nivel vendor hyri në një fazë të re konsolidimi në vitin 2019 si viti i parë buxhetor nën regjimin e plotë të ligjit nr. 68, datë 27.04.2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”. Në vijimësi të këtij regjimi, Ministria e Financave dhe Ekonomisë ndjek vazhdimisht treguesit financiarë të të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit vendor me qëllim monitorimin dhe asistimin e njësive të vetëqeverisjes vendore për përmirësimin e këtij procesi. Në këtë këndvështrim, 8 mujori i parë i vitit 2020, përbën një vit përjashtimor për menaxhimin financiar në nivel vendor për arsye të situatës së pandemisë Covid-19. Megjithatë, janë marrë masat e nevojshme për të ndihmuar njësitë e vetëqeverisjes vendore në funksion të adresimit të problematikave. Referuar të dhënave faktike të Sistemit Informatik Financiar të Qeverisë është realizuar analiza e të ardhurave dhe shpenzimeve të 8 mujorit 2020 në nivel kombëtar të buxhetit vendor.

Të ardhurat e Pushtetit Vendor

Për 8 mujorin e parë të vitit 2020, njësitë e vetëqeverisjes vendore në shkallë kombëtare kanë mbledhur të ardhura në masën 14.9 miliard lekë, shifër kjo që është rreth 2.3 miliard lekë më pak se vlera e të ardhurave të mbledhura gjatë të njëjtës periudhë të vitit 2019. Parë në këtë këndvështrim, ulja e efektshërisë së mbledhjes së taksave nga pushteti vendor për vitin 2020 ka ardhur si pasojë e një situatë të vështirë ekonomike të shkaktuar nga pandemia globale COVID-19. Në këtë drejtim të ardhurat vendore janë ulur me rreth 13% në tetë mujorin e vitit 2020 krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë.

Figura 25: Të ardhurat e përgjithshme të pushtetit e pushtetit vendor

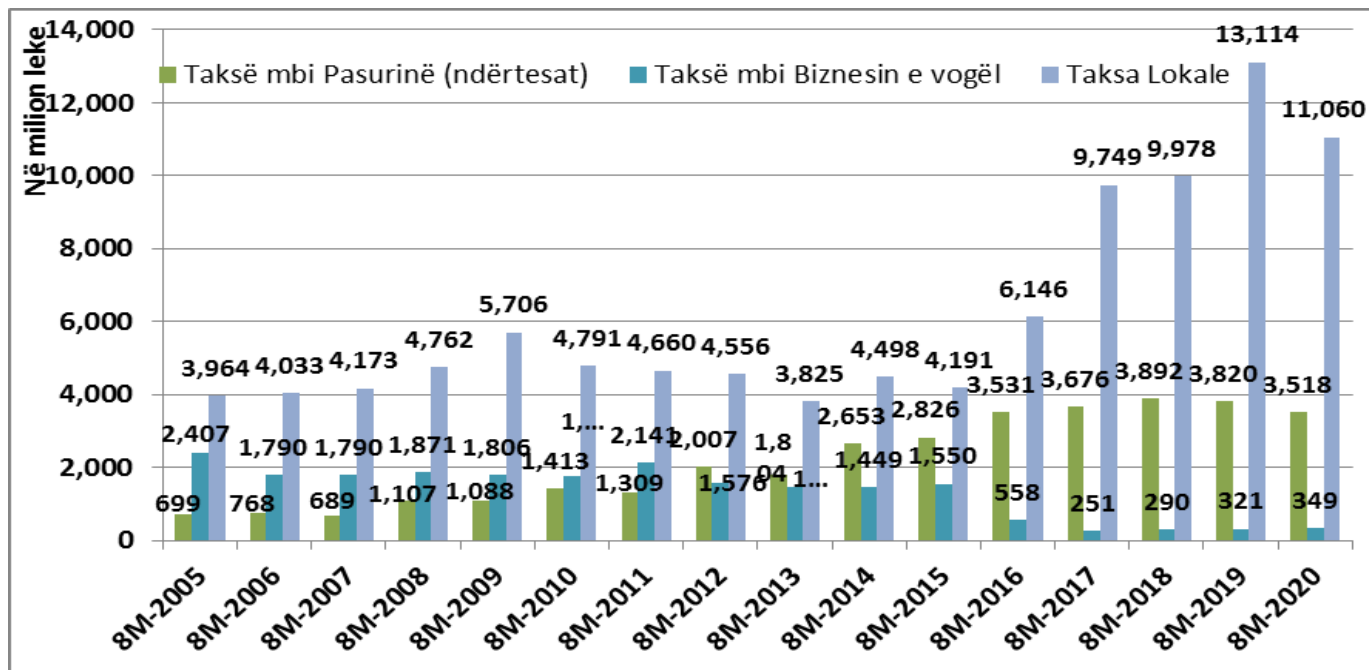

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekomisë (2020);

Parë në këndvështrimin e ndryshimeve mujore të treguesve fiskale të të ardhurave të pushtetit vendor, gjatë vitit 2020 konstatohet që në muajin qershor pas daljes nga gjendja e karantinës ekonomia ka performuar pozitivisht duke siguruar një rritje të ardhurave të qëndrueshme me rreth 2 miliard lekë në muaj. Rikthimi i ekonomisë në prodhim dhe aktivitet normal pritet të rrisë ndjeshëm nivelin e arkëtimit të të ardhurave për njësitë e vetëqeverisjes vendore.

Në mënyrë krahasimore në grafikun e mëposhtëm paraqiten nivelet e të ardhurave sipas taksave për të njëjtën periudhë për disa vite të cilat kanë pësuar ndryshime si në vlerë ashtu edhe në strukturën e burimit të këtyre të ardhurave.

Figura 26: Të ardhurat sipas burimit për njësitë vendore

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Nga të ardhurat që sigurojnë njësitë e vetëqeverisjes vendore për 8 mujorin e parë të vitit, peshën më të madhe e zënë taksat lokale me rreth 76% për vitin 2019, si dhe 74% për vitin 2020 të shumës totale të këtyre të ardhurave. Ritmi i rritjes së të ardhurave për vitin 2020 ka pësuar një rënie me rreth 13% krahasuar me vitin 2019, si dhe nëse e krahasojmë me gjithë vitet e tjera duke filluar nga viti 2005 sipas grafikut, ky vit (2020) është një vit përjashtimor për të ardhurat nga taksat lokale si pasojë e mbylljes nga pandemia COVID-19. Trendi në vitet e shkuara ka konfirmuar edhe një herë që procesi i decentralizimit kryesisht në vitin 2016 e pas ka dhënë një efekt shumë pozitiv duke bërë që njësitë e vetëqeverisjes vendore të mbledhin më shumë të ardhura dhe sigurisht të ofrojnë më shumë shërbime e investime publike nga të ardhurat që ato vetë gjenerojnë

Nga ana tjetër realizimi faktik i 8 mujorit të parë të vitit 2020 rezulton se nga taksa e biznesit të vogël janë mbledhur 349 milion lekë, pra rreth 28 milion lekë më shumë se një vit më parë ose ndryshe me një ritëm rritje rreth 9%. Kjo taksë zë një peshë mjaft të vogël në të ardhurat vendore dhe si rrjedhim ritmi i rritjes së tyre ka një ndikim të vogël në burimet e veta të të ardhurave vendore. Ndryshe nga taksat e tjera vendore ky burim ka shënuar një rritje pavarësisht ndikimit që pësoj ekonomia në tërësi, si pasojë pandemisë.

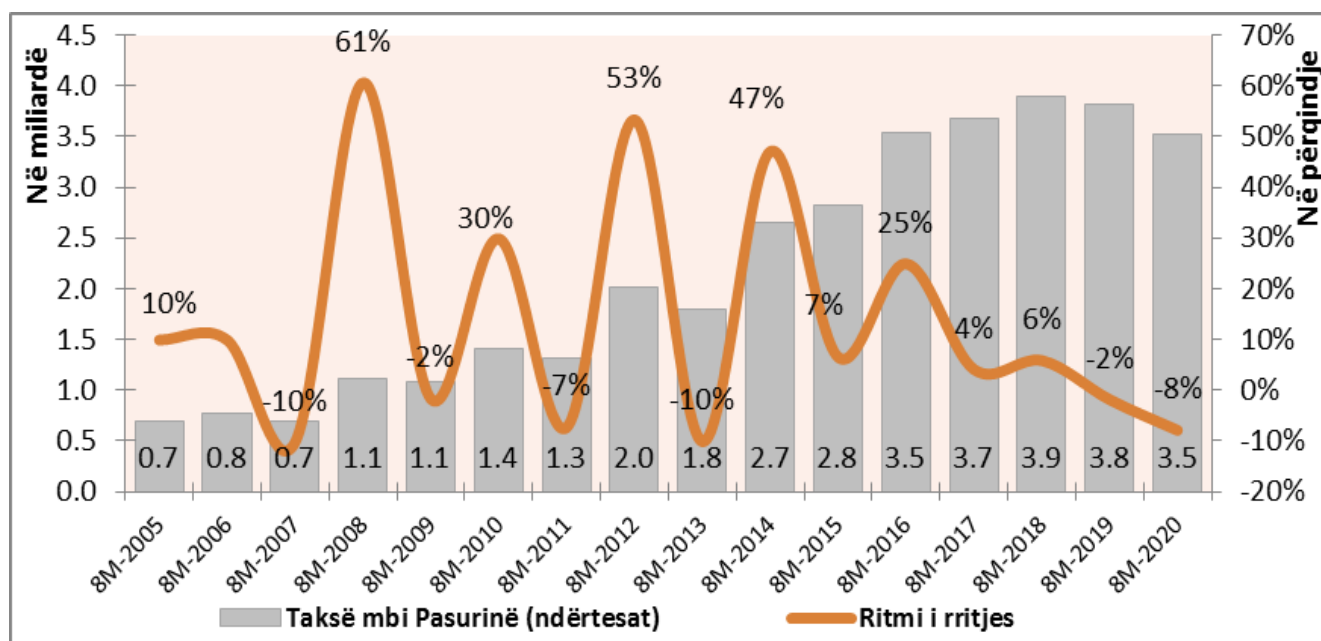
Të ardhurat nga taksa e pasurisë (ndërtesa) janë mbledhur në vlerën 3,518 milion lekë gjatë 8 mujorit të parë 2020 ose krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë rreth 302 milion lekë më pak, pra me një ritëm rënie me rreth 8% për shkak të Covid-19.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka punuar shumë në drejtim të rritjes së raportit të të ardhurave nga taksat vendore ndaj transfertave të buxhetit qendror, si një tregues thelbësor i nivelit të decentralizimit fiskal të pushtetit vendor. Rënia e të ardhurave vendore gjatë gjysmës së parë të vitit 2020, është pasojë e një ngadalësimi të përgjithshëm ekonomik dhe nuk lidhet me procese të caktuara të reformave të nisura nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë për menaxhimin financiar në nivel vendor dhe konsolidimin e gjendjes financiare të pushtetit vendor.

- *Taksa mbi Pasurinë*

Të ardhurat nga taksa mbi pasurinë përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të të ardhurave të pushtetit vendor ose ndryshe rreth 24% të këtyre të ardhurave. Për 8-mujorin e vitit 2020 kjo taksë është mbledhur në vlerën 3.5 miliard lekë, ose rreth 8% më pak se e njëjta periudhë e vitit 2019. Parë në këndvështrimin e efikasitetit, mbledhja e kësaj takse është me rritje të lehtë në vitet e mëparshme përjashtuar këtu vitin 2020, duke përmirësuar në këtë mënyrë menaxhimin e të ardhurave nga kjo taksë përmes përdorimit të metodologjisë së re së përlogaritjes mbi bazë vlere. Ndërkohë që për 8 mujorin e parë të vitit 2020 një rënie e tillë e të ardhurave nga ky burim ka ardhur si pasojë e izolimit të shkaktuar nga pandemia COVID-19. Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka pjesë të objektivave rritjen e të ardhurave nga ky burim, përmes së cilave do të sigurojë pushtetit vendor konsolidimin e një burimi të rëndësishëm të të ardhurave dhe sigurisht një mundësi më të madhe për të zhvilluar investime publike në nivel vendor.

Figura 27: Të ardhurat nga taksa mbi pasurinë

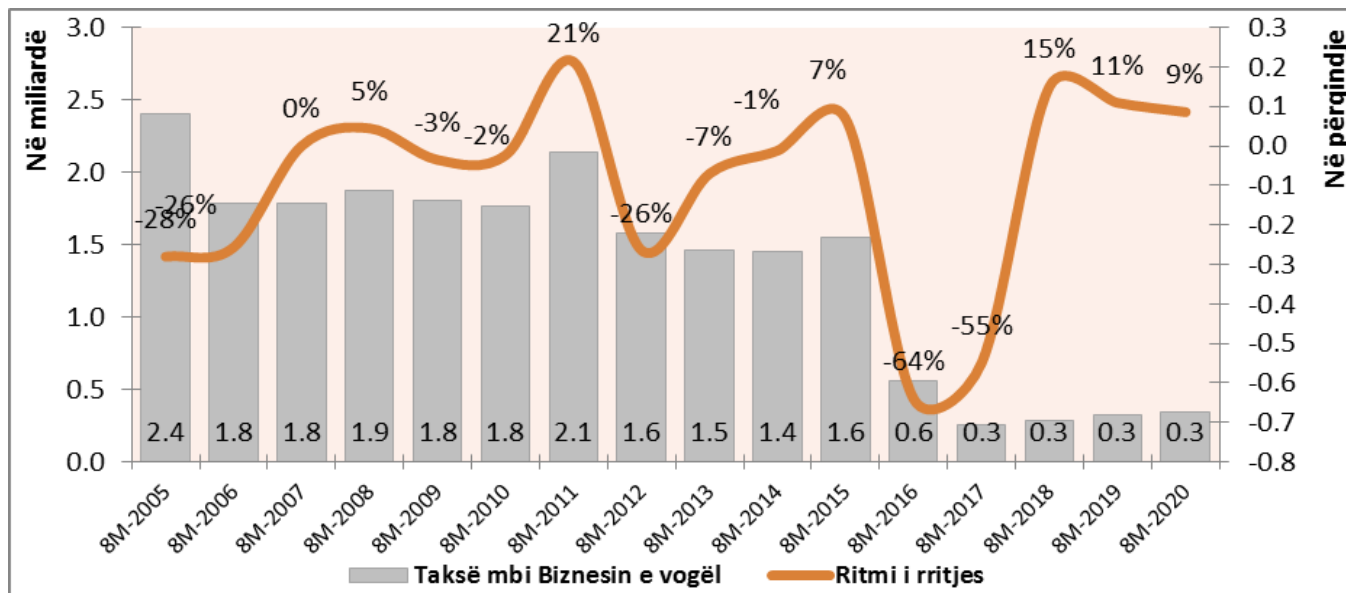

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

- *Taksa e biznesit të vogël*

Të ardhurat nga taksa mbi biznesin e vogël, për 8 mujorin e viti 2020 janë realizuar në masën 0.34 miliard lekë, shifër kjo që vjen me një rritje me rreth 9% krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Ulja e të ardhurave në raport me vitin 2015 vjen si rezultat i ndryshimeve ku subjektet me një xhiro nga 0-5 milion lekë janë përjashtuar nga detyrimi tatimor ndërsa ato me xhiro 5-8 milion kanë përfituar një reduktim me 2.5% të detyrimit, ndryshime të cilat kanë ndikuar pozitivisht në përmirësimin e klimës së biznesit. Megjithatë këto ndryshime u shoqëruan me masa për kompensimin e këtyre të ardhurave për qeverisjen vendore. Krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë në 8 mujorin e vitit 2020 janë realizuar rreth 28 milion lekë të ardhura më shumë nga taksa e biznesit të vogël. Ky burim i të ardhurave vendore zë një peshë të të vogël në raport me burimet e tjera të të ardhurave vendore, duke dhënë ndikim relativisht të vogël në forcimin e kapacitetit fiskal të njësive të vetëqeverisjes vendore.

Figura 28: Të ardhurat nga taksa mbi biznesin e vogël

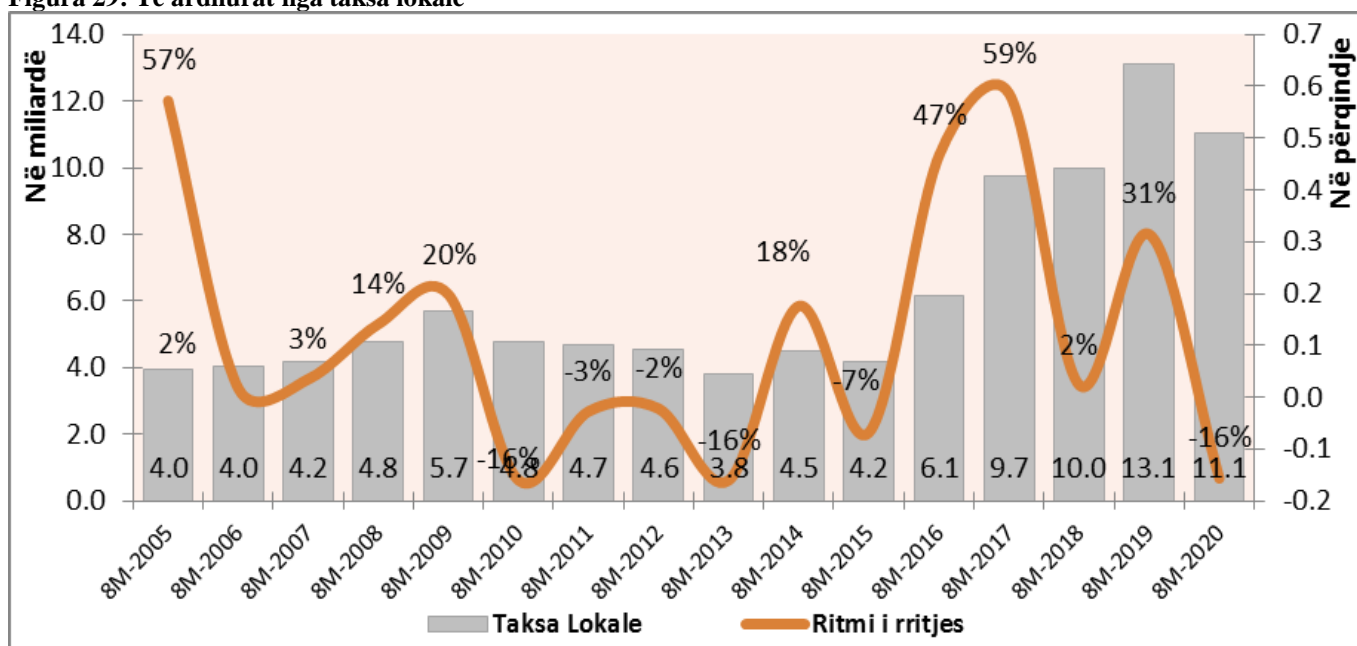

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

- *Taksa lokale*

Të ardhurat nga taksat lokale kanë konsoliduar trendin në rritje nga viti në vit pas reformës administrative territoriale. Për 8-mujorin 2020 këto taksa janë mbledhur në vlerën rreth 11 miliardë lekë, rreth 2 miliardë lekë më pak se një vit më parë ose ndryshe rreth 16% rënie në raport me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Duke parë trendin e rritjes së të ardhurave nga taksat lokale në vite, viti 2020 përbën një vit përjashtimor i cili nuk lidhet me mirëmenaxhimin e financave publike vendore por si pasojë e situatës globale të krijuar nga pandemia COVID-19. Mbështetur në parashikimin fillestar mbi të ardhurat vendore rritja e kapaciteteve të krijuara nga njësitë e reja dhe kontrolli më i mirë i shtrirjes territoriale do të japin efektin pozitiv të rritjes së mbledhshmërisë së taksave lokale duke ndikuar pozitivisht në qëndrueshmërinë financiare të njësive të vetëqeverisjes vendore. Ndryshimet në rënie të të ardhurave nga taksat lokale krahasuar me vitet e mëparshme, janë një reflektim vjetor i ndryshimeve të treguesve makroekonomikë si pasojë e situatës së krijuar në menaxhimin financiar publik në tërësi.

Figura 29: Të ardhurat nga taksa lokale

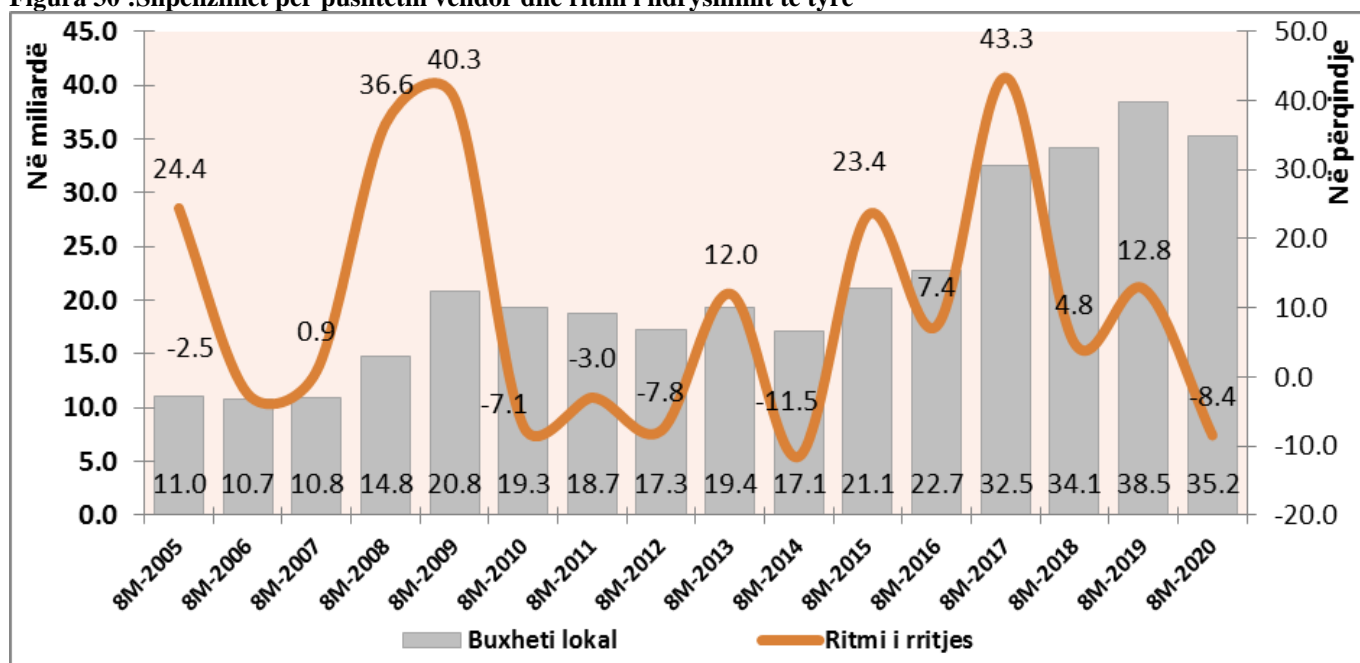
Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Shpenzimet e pushtetit vendor

Shpenzimet e qeverisjes vendore janë një tregues i rëndësishëm i procesit të menaxhimit të financave publike në nivel vendor dhe tendencave zhvillimore të ekonomisë në tërësi pasi reflektojnë drejtpërdrejt këto tregues. Rritja e peshës së shpenzimeve të pushtetit vendor në raport me shpenzimet e buxhetit qendror apo ndaj produktit të brendshëm bruto përbëjnë një tregues të rëndësishëm të ecurisë pozitive të reformave në menaxhimin financiar në nivel vendor në drejtim të thellimit të decentralizimit fiskal. Ndër vite shpenzimet e qeverisjes vendore evidentohen si një tregues financiar në rritje dhe kjo vjen si pasojë e rritjes së nivelit të shërbimeve apo funksioneve që qeverisja vendore ofron për qytetarët, të financuara këto nëpërmjet rritjes së të ardhurave të veta vendore dhe mbështetjes financiare nga qeveria qendrore. Rritja e kompetencave dhe hapësirës administrative ka bërë që tashmë njësitë e vetëqeverisjes vendore të rrisin përgjegjësinë, transparencën e konsultimin publik, si dhe llogaridhënien në përdorimin e financave publike vendore, tregues këto të cilësisë së mirëmenaxhimit financiar publik në nivel vendor.

Buxheti vendor ndër vite ka një rritje të dukshme që vjen si rrjedhojë e decentralizimit fiskal në aspektin e mbledhjes dhe përdorimit në mënyrë autonome të të ardhurave dhe rritjes së transfertave buxhetore nga qeveria qendrore. Në kuadër të mirëqeverisjes dhe rritjes së cilësisë së shërbimeve ndaj qytetarëve gjithmonë e më shumë njësitë e vetëqeverisjes vendore po synojnë rritjen e raportit të shpenzimeve për investime ndaj atyre të personelit. Sigurisht që edhe për shpenzimet e pushtetit vendor viti 2020 është një vit përjashtimor, treguesi i cili reflektohet edhe në nivelin e shpenzimeve për 8 mujorin e vitit 2020, në raport me atë të vitit 2019. Nga grafiku i mëposhtëm evidentohet qartë që buxheti i qeverisjes vendore tashmë është drejt konsolidimit duke mos paraqitur luhajtje të konsiderueshme dhe jo të logjikshme krahasuar nga viti në vit, ndryshim ky i cili vjen në vitin 2020. Viti 2020, për financat vendore konsiderohet i një vit jo normal dhe i ndikuar shumë nga faktorë të jashtëm të cilët nuk varen nga cilësia e menaxhimit financiar të njëjste të vetëqeverisjes vendore. Në tërësi, të gjithë zërat e buxhetit vendor kanë pësuar një rënie në raport me 8 mujorin e vitit 2019 me përjashtim të llogarisë 604 që regjistron transfertat për buxhetet familjare, kjo në kushtet kur njësitë e vetëqeverisjes vendore gjatë periudhës së pandemisë COVID-19 përmes rishikimeve buxhetore kanë vendosur në dispozicion buxhetin për përballimin e situatës së krijuar me sukses të plotë.

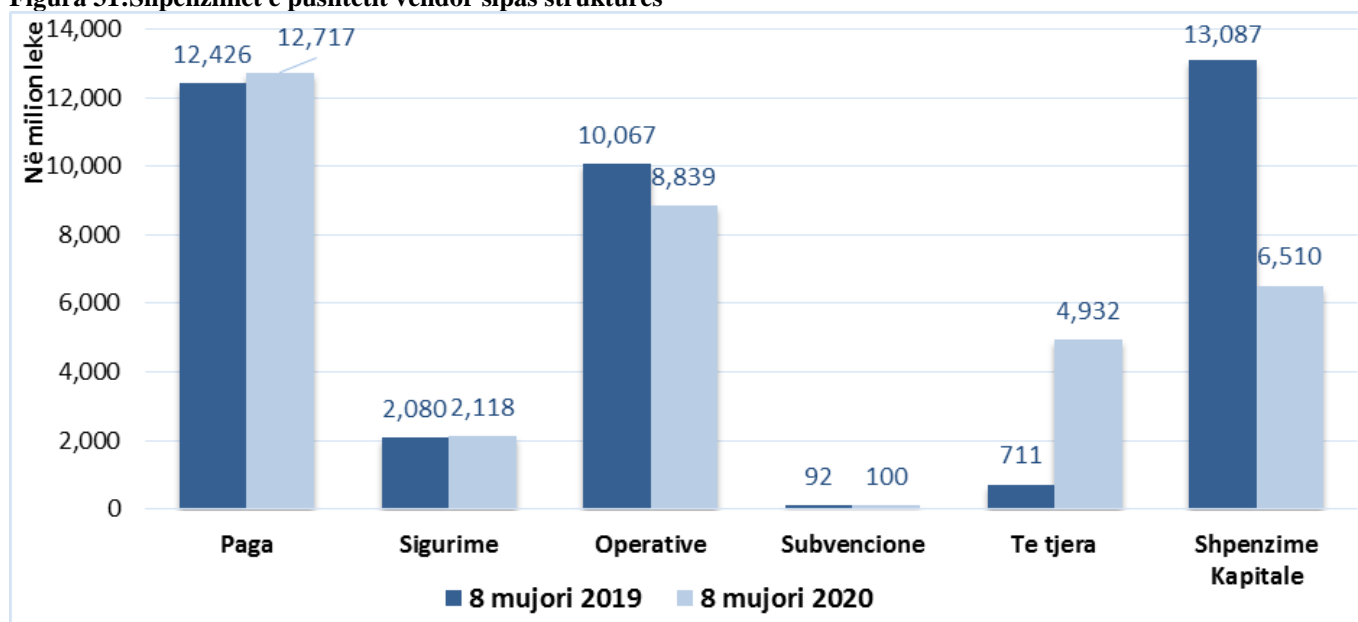
Figura 30 :Shpenzimet për pushtetin vendor dhe ritmi i ndryshimit të tyre

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë(2020);

Shpenzimet e pushtetit vendor sipas zërave kanë pësuar luhajtje të ndjeshme në vitin 2020 krahasuar me vitin 2019. Duke ju referuar grafikut të mësipërm, konstatohet se në raport me 8 mujorin e vitit 2019 kemi një ndryshim në rënie prej rreth 6.5 miliard lekë të shpenzimeve kapitale, shifër kjo e konsiderueshme për strukturën e shpenzimeve të qeverisjes vendore. Gjithashtu, konstatohet që në vitin 2020 shpenzimet e personelit kanë pësuar një rritje të lehtë në raport me një vit më parë me rreth 291 milion lekë, rritje kjo e cila nuk ka një ndikim të ndjeshëm në strukturën e shpenzimeve. Tashmë shpenzimet e personelit kanë marrë një natyrë të qendrueshme në vite, tregues ky që reflekton mbylljen e periudhës tranzitore të konsolidimit të njësisive të reja vendore. Gjatë 8 mujorit të vitit 2020 konstatohet rënie në zërin shpenzime operative të pushtetit vendor në raport me një vit më parë, kjo rënie prej rreth 1.5 miliard lekë vjen kryesisht si rrjedhim i situatës së bllokimit nga pandemia COVID-19, në ambiente të mbyllura si: shkolla, njësi administrative, institucione publike. Ndryshimi në zërin e shpenzimeve për investime tregon që një ngarkesë të madhe të rënies ekonomike e kanë mbuluar shkurtimi i shpenzimeve kapitale. Në këtë drejtim njësitë e vetëqeverisjes vendore tashmë janë më të përgjegjshme që pas daljes nga kjo situatë duhet të marrin masa si në drejtim të rritjes së cilësisë së shërbimeve që ofrojnë por edhe të volumit të punëve publike të cilat ato duhet të kryejnë për përmirësimin e jetës së qytetarëve. Peshën më të madhe të zërave të shpenzimeve e zënë ato për personelin me rreth 42% të totalit të shpenzimeve, më pas vjen zëri i shpenzimeve operative me rreth 25% dhe në fund shpenzimet për investime të cilat zënë rreth 18.4% të totalit të shpenzimeve të pushtetit vendor në 8 mujorin e parë të vitit 2020.

Figura 31: Shpenzimet e pushtetit vendor sipas strukturës

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Më poshtë janë paraqitur në mënyrë të përmbledhur tabela e ndryshimeve të të ardhurave dhe shpenzimeve në fianancat publike vendore gjatë 8 mujorit të parë të vitit 2020 dhe vitit 2019.

Tabela 21: Të ardhurat dhe shpenzimet faktike të pushtetit vendor sipas natyrës

Të dhëna progresive (në milion lekë)

Nr	E M Ë R T I M I	Fakt 8 mujori		Diferenca	
		2020	2019	2020 / 2019	% e 2020 kundrejt 2019
I.	Të ardhura nga Pushteti vendor	14,927	17,283	-2,356	86%
I.1	Taksa mbi pasurinë	3,518	3,820	-302	92%

I.2	<i>Taksa e biznesit të vogël</i>	349	349	0	100%
I.3	<i>Taksa Lokale</i>	11,060	13,114	-2,054	84%
II.	Shpenzime nga Pushtetit Vendor	35,216	38,463	-3,247	92%
II.1	<i>Shpenzime Korente</i>	28,706	25,376	3,330	113%
	<i>Personeli</i>	14,835	14,506	329	102%
	<i>Shpenzime Oper. Mirmbajtje</i>	8,839	10,067	-1,228	88%
	<i>Subvencione</i>	100	92	8	109%
	<i>Te tjera</i>	4,932	711	4,221	694%
II.2	<i>Shpenzime Kapitale</i>	6,510	13,087	-6,577	50%

Burimi: Drejtoria e Financave Vendore, Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020);

Shpenzimet e Personelit, përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të shpenzimeve totale të njësive të vetëqeverisjes vendore. Për 8 mujorin e parë të vitit 2020, këto shpenzime janë realizuar në masën 14.8 miliard lekë ose rreth 329 milion lekë më shumë se e njëjta periudhë e vitit 2019. Nga ana tjetër gjatë vitit 2020 nuk ka patur politikë të re në rritjen e pagave dhe si rrjedhim shpenzimet e personelit kanë pësuar rritje të lehta krahasuar më një vit më parë. Rritja e shpenzimeve të personelit mund të jetë si pasojë e rritjes së numrit të punonjësve por gjithashtu edhe si pasojë e ndryshimeve në kategoritë e pagave për personelin e njësive të vetëqeverisjes vendore.

Shpenzimet Operative, të cilat janë shumë të rëndësishme për mbarëvajtjen dhe ushtrimin e funksioneve, rezultojnë me një rënie të ndjeshme në 8 mujorin e parë të vitit 2020 në krahasim më të njëjtën periudhë të një viti më parë. Shpenzimet operative përbëjnë rreth 25% të totalit të shpenzimeve të pushtetit vendor për 8 mujorin e parë të vitit 2020 dhe 26.1% të këtyre shpenzimeve për vitin 2019. Në vlerë absolute në 8 mujorin e parë të vitit 2020 janë shpenzuar rreth 8.8 miliard lekë ose e thënë ndryshe rreth 1.2 miliard lekë më pak se në të njëjtën periudhë të një viti më parë. Faktorët që kanë ndikuar në uljen e nivelit të shpenzimeve operative janë të lidhura me bllokimin e aktivitetit si pasojë e situatës së krijuar nga pandemia COVID-19. Por nga ana tjetër duke parë nga vitet e shkuara vihet re tendenca e rritjes nga viti në vit i shpenzimeve operative, vjen si rrjedhojë se tashmë shpenzimet për investime të realizuara kanë nevojë për mirëmbajtje të vazhdueshme.

Shpenzimet për subvencione dhe të tjera, janë shpenzimet që përdorin njësitë e vetëqeverisjes vendore për të paguar interesat, për të subvencionuar politikat e ndryshme vendore dhe mbuluar funksione të tjera administrative. Në këto kushte nga sa përcaktohet në tabelën mësipërme në raport me 8 mujorin e parë të vitit 2019, shpenzimet për subvencione në 8 mujorin e parë të vitit 2020 kanë rritje me rreth 8 milion lekë ose ndryshe me rreth 9% krahasuar më të njëjtën periudhë të një viti më parë, ndërsa shpenzimet e tjera janë rritur me rreth 4.2 miliard lekë më shumë se e njëjta periudhë e një viti më parë. Si pasojë e situatës së krijuar nga pandemia COVID-19 dhe ndërhyrja që njësitë e vetëqeverisjes vendore kanë realizuar në funksion të zbutjes së problematikave sociale, realizimi në llogarinë 604 (transfera korrente të brendshme) ka pësuar një rritje mjaft të lartë prej rreth 4.2 miliard lekë. Njësitë e vetëqeverisjes vendore përmes rishpërndarjeve buxhetore gjatë vitit 2020 kanë mbuluar një barrë të madhe të ndihmës ekonomike ndaj qytetarëve në nevojë. Në mbështetje të të dhënave konstatohet një rritje e lehtë e shpenzimeve për interesa dhe shpenzimet për subvencione. Njësitë e reja të vetëqeverisjes vendore duhet në të ardhmen të kenë strategji afatgjata në ofrimin e shërbimeve publike sa më afër qytetarëve, në mënyrë të tillë që efienca e ofrimit të shërbimit të rritet ndjeshëm.

Shpenzimet Kapitale, janë një zë mjaft i rëndësishëm jo vetëm për faktin që përbëjnë një pjesë të rëndësishme të buxhetit vendor me rreth 18.4% të totalit të shpenzimeve por edhe për shkak se këto shpenzime janë ato që ndikojnë drejtpërdrejt në rritjen ekonomike dhe përmirësimin e cilësisë së jetesës

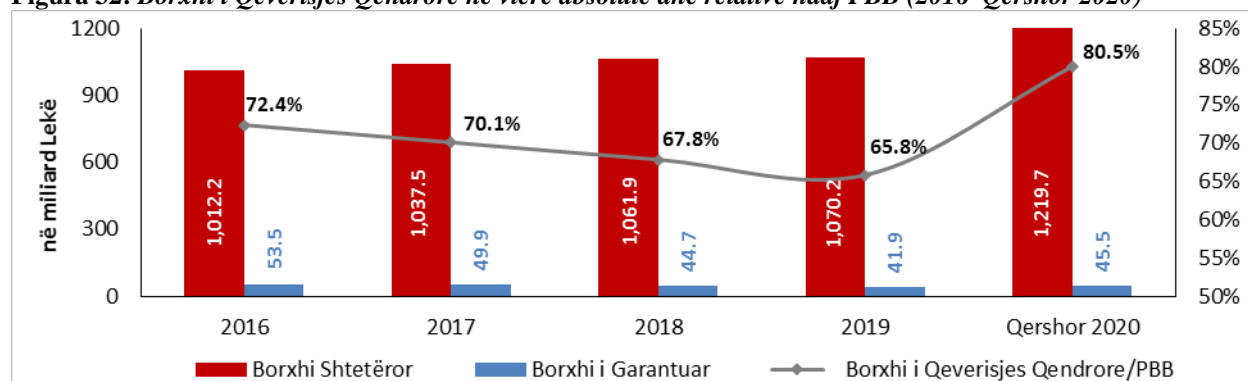
së qytetarëve. Nga tabela e mësipërme vëmë re që në krahasim me 8 mujorin e parë të vitit 2019, gjatë të njëjtës periudhë, në vitin 2020 shpenzimet për investime kanë patur një rënie të madhe e cila reflektohet deri në vlerën rreth 6.5 miliard lekë më një trend rënie në masën 50% krahasuar me të njëjtën periudhë të viti 2020. Kjo rënie e nivelit të realizimit të shpenzimeve për investime ka ardhur kryesisht për shkak të pezullimit të procedurave të tenderimit, si rrjedhojë e pandemisë Covid-19. Në tërësi shpenzimet vendore pas reformës administrativo-territoriale kanë ardhur gjithmonë e në rritje, tregues ky i një performancë më të mirë vendore dhe që ka ndikuar në rritjen evidente të punëve publike që po kruhet nga njësitë e vetëqeverisjes vendore.

Treguesit fiskal të qeverisjes vendore të 8-mujorit të parë të vitit 2020, premtojnë një optimizëm për vazhdimësinë e tyre pozitive edhe për pjesën e mbetur të vitit buxhetor 2020, megjithë se disa prej tyre paraqiten në rënie krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Si rrjedhojë, parashikohet që edhe për vitin 2020 njësitë e vetëqeverisjes vendore të rikuperojnë problematikat e shkaktuara në treguesit fiskalë të njësisive të vetëqeverisjes vendore nga termeti i 26 nëntorit 2019 dhe pandemia globale COVID-19.

9.5 ECURIA E BORXHIT PUBLIK PËR PERIUDHËN JANAR-QERSHOR 2020

Në fund të muajit qershor 2020, borxhi i qeverisjes qendrore u vlerësua në nivelin 1,265.1 miliard Lekë ose 80.5% e PBB. Në terma nominal, stoku i borxhit të qeverisjes qendrore është rritur më rreth 153 miliard Lekë krahasuar me fundin e vitit 2019, nga të cilat 41 miliard Lekë i përkasin borxhit të brendshëm dhe 112 miliard Lekë borxhit të jashtëm. Rritja e stokut të borxhit ka ardhur kryesisht nga masat e mara në kuadër të menaxhimit të situatës së krijuar nga përhapja e pandemisë Covid 19, si edhe nga emetimi i Eurobondit në muajin qershor 2020 (nga i cili 250 milion Euro do të ripaguhen në muajin nëntor 2020 për maturimin e Eurobondit të vitit 2015).

Figura 32: Borxhi i Qeverisjes Qendrore në vlerë absolute dhe relative ndaj PBB (2016–Qershor 2020)

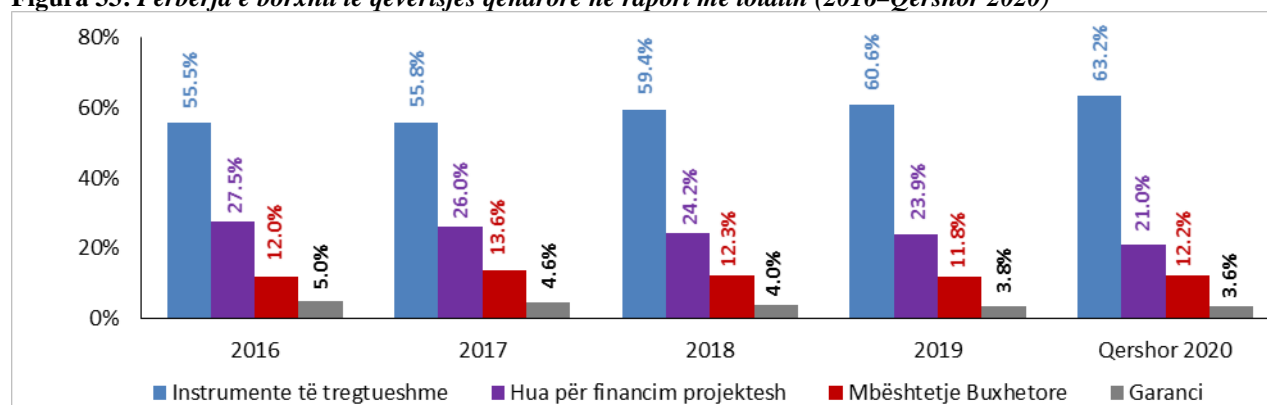

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Borxhi i qeverisjes qendrore pritet të qëndrojë pothuajse në të njëjtat nivele deri në fund të vitit 2020.

Për sa i përket kompozimit të portofolit të borxhit të qeverisjes qendrore sipas instrumenteve, më shumë se gjysmën e peshës vazhdojnë ta mbajnë instrumentet e tregtueshme (bono thesari, obligacione, eurobond). Instrumentet e tregtueshme kanë shënuar një rritje me 2.6 pp krahasuar me fundin e vitit 2019, si rezultat i emetimit të Eurobond-it si edhe rritjes së emetimeve të titujve shtetërorë në tregun e brendshëm për të mbuluar nevojat për hua në rritje.

Figura 33: Përbërja e borxhit të qeverisjes qendrore në raport me totalin (2016–Qershor 2020)

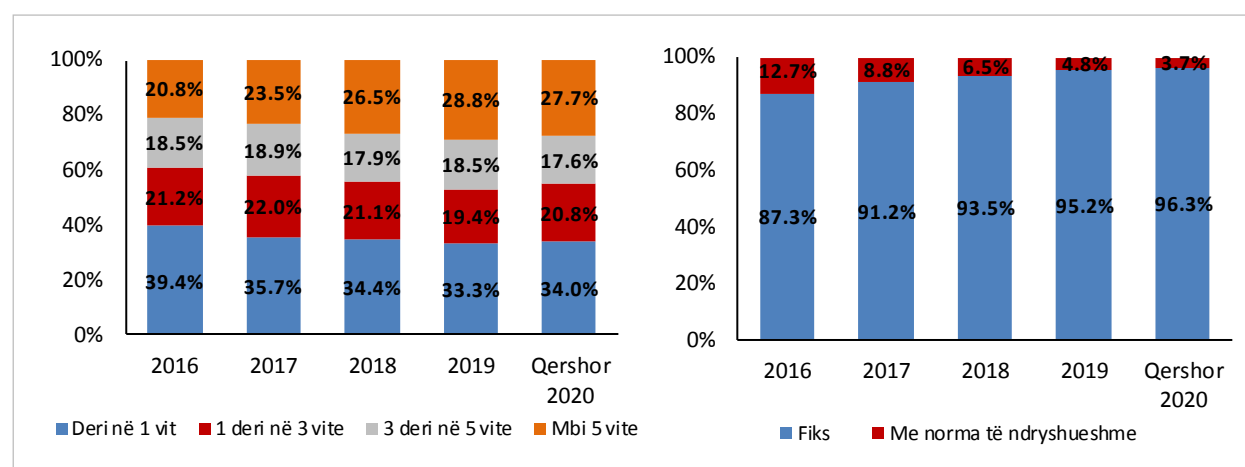

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Përbërja e Borxhit Shtetëror

Gjatë periudhës janar-qershor të vitit 2020 portofoli i borxhit shtetëror vazhdon të dominohet mbi 50% nga titujt shtetërorë të tregtuar në tregun vendas, në përputhje me objektivat strategjikë, ndërkohë që është rritur me 5.7 pp pesha e titujve ndërkombëtarë si rezultat i emetimit të Eurobondit në muajin qershor 2020.

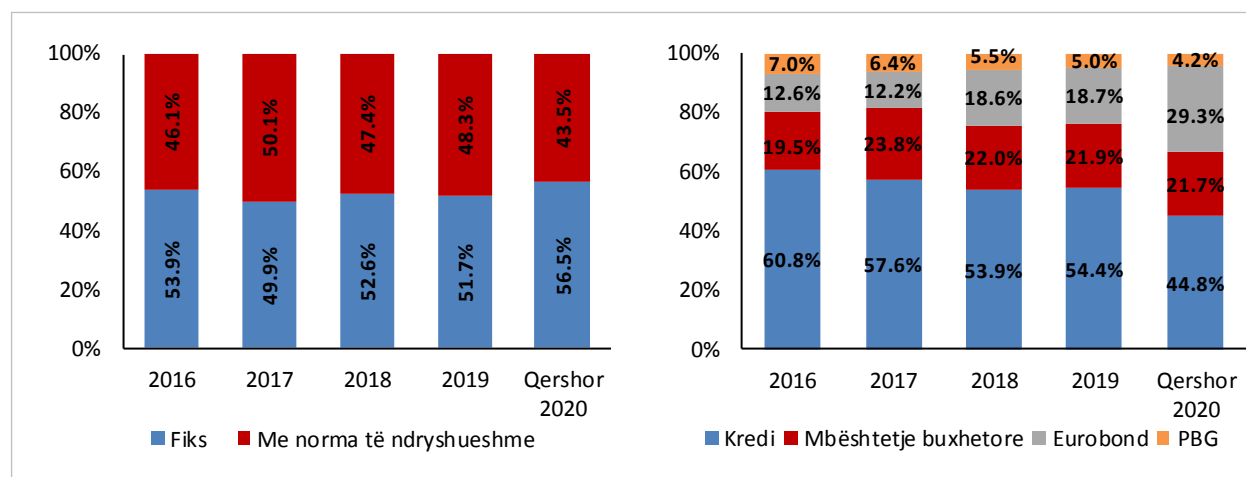
Figura 34: Kompozimi i Borxhit të Brendshëm Shtetëror (2016–Qershor 2020)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Në portofolin e borxhit të jashtëm, mbi 50% të peshës e mban borxhi me normë interesi fikse. Për sa i përket kompozimit sipas instrumenteve, pavarësisht diversifikimit të portofolit drejt instrumenteve të tregtueshme, peshën më të madhe vazhdojnë ta mbajnë huatë me burim kreditorët dypalësh dhe shumëpalësh, me destinacion financimin e projekteve me natyrë zhvillimore.

Figura 35: Kompozimi i borxhit të jashtëm shtetëror sipas interesit dhe instrumenteve (2016–Qershor 2020)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Realizimi i Huamarrjes

Huamarrja gjatë periudhës janar-qershor 2020 u realizua në linjë me nevojat buxhetore të rritura në kuadër të mënaximit të situatës së krijuar nga përhapja e pandemisë COVID-19. Nëpërmjet huamarrjes u mundësua rifinancimi i borxhit ekzistues, menaxhimi i nevojave për likuiditet, si edhe financimi i deficitit të planifikuar për vitin 2020.

Huamarrja në terma bruto u realizua në vlerën 306.3 miliard Lekë, nga të cilat 63.7% (ose 195.2 miliard Lekë) u financuan nëpërmjet burimeve të brendshme dhe 36.3% (ose 111.1 miliard Lekë) nëpërmjet burimeve të huaja. Krahasuar me planifikimin për vitin 2020⁶, huamarrja e brendshme është realizuar në nivelin 74% ndërkohë që huamarrja e huaj është realizuar në nivelin 59%.

Rreth 174.7 miliard Lekë shërbyen për rifinancimin e borxhit ekzistues, ndërsa pjesa tjetër për mbulimin e nevojave të qeverisë për likuiditet dhe mbulimin e deficitit buxhetor të planifikuar.

Huamarrja e Brendshme

Gjatë periudhës janar-qershor 2020, Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka emetuar në tregun e brendshëm tituj shtetërorë në vlerën 195.2 miliard Lekë, nga të cilat 126.6 miliard Lekë nëpërmjet titujve afatshkurtër dhe 68.6 miliard Lekë nëpërmjet titujve afatgjatë. Rreth 81.0% e huamarrjes së brendshme ka shërbyer për rifinancimin e titujve ekzistues dhe pjesa tjetër për të shërbyer nevojat buxhetore të planifikuara në rritje për shkak të pandemisë COVID-19.

Pavarësisht nevojave për hua në rritje dhe pasigurisë së krijuar në tregun e titujve shtetërorë pjesa më e madhe e borxhit të ri është huazuar nëpërmjet titujve afatgjatë (rreth 66% e totalit), duke qënë në linjë me objektivat strategjike afatmesëm për reduktimin e riskut të rifinancimit dhe atij të normave të interesit.

Tabela 22: Huamarrja shtetërore nga burime të brendshme në terma bruto dhe neto

Lloji i Titullit	6M. I 2020			
	Emetim (në mld Lekë)	Maturim (në mld Lekë)	Huamarrja Neto (në mld Lekë)	Huamarrja Neto (në % të totalit)
Tituj Afatshkurtër	126.6	114.0	12.6	34.0%

⁶ Referuar Aktit Normativ Nr.28, datë 02.07.2020 “Për disa ndryshime në Ligjin Nr.88/2019 “për buxhetin e vitit 2020””, të ndryshuar.

Bono Thesari në Lekë	10.5	1.4	9.2	24.7%
Bono Thesari në Euro	116.1	112.7	3.5	9.3%
Tituj Afatgjatë	68.6	44.1	24.5	66.0%
Obligacione 2 vjeçare	34.6	25.0	9.6	25.8%
Obligacione 3 vjeçare	10.7	3.0	7.7	20.7%
Obligacione 5 vjeçare	8.2	6.1	2.1	5.7%
Obligacione 7 vjeçare	8.1	10.0	-1.9	-5.0%
Obligacione 10 vjeçare	7.0	0.0	7.0	18.8%
Gjithsej Tituj Shtetërorë	195.2	158.1	37.1	100.0%

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Huamarrja e Huaj

Gjatë periudhës janar-qershor të vitit 2020, huamarrja e huaj u realizua në nivelin 111.1 miliard Lekë. Krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, huamarrja e huaj është rritur me rreth 101.1 miliard Lekë, si rezultat i emetimit të Eurobondit dhe disbursimeve në fomën e mbështetjes buxhetore, si suport për qeverinë për shkak të pandemisë. Në këtë drejtim vlen për t'u përmendur:

- Eurobondi i emetuar në muajin qershor 2020, në vlerën 650 milion Euro, i cili do të shërbejë për refinancimin e 250 milion Euro të Eurobondit 2015 dhe detyrimeve të tjera në valutë, si edhe për të përmbushur nevojat buxhetore të planifikuara për vitin 2020.
- Mbështetja buxhetore e akorduar nga FMN në vlerën 174 milion Euro nëpërmjet Instrumentit të Shpejtë të Financimit (RFI), e cila do të shërbejë për të përballuar nevojat urgjente të bilancit të pagesave nga përhapja e pandemisë së COVID-19 dhe tërmeti në nëntor 2019.

Për sa i përket huamarrjes së huaj për financimin e projekteve, pothuajse gjysma e huamarrjes së huaj bruto është realizuar në drejtim të sektorit të transportit, ndjekur nga sektori i energjisë dhe ai i ujësjellës kanalizime.

Tabela 23 : Huamarrja e huaj në terma bruto

Huajamarrja e Huaj Bruto	6M. I 2019		6M. I 2020	
	Vlera (në mld Lek)	%/Total	Vlera (në mld Lek)	%/Total
Kredi për financim projektsh	8.5	85.0%	7.6	6.8%
Energjia	0.4	3.7%	1.0	0.9%
Transporti	2.9	28.8%	3.4	3.1%
Ujësjellës Kanalizime	2.0	19.8%	2.2	2.0%
Infrastruktura Urbane	2.4	24.1%	0.4	0.4%
Të Tjera	0.9	8.6%	0.5	0.4%
Mbështetje Buxhetore	1.5	15.0%	23.4	21.0%
Eurobond	0.0	0.0%	80.1	72.2%
Total Huamarrja e Huaj	10.0	100.0%	111.1	100.0%

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

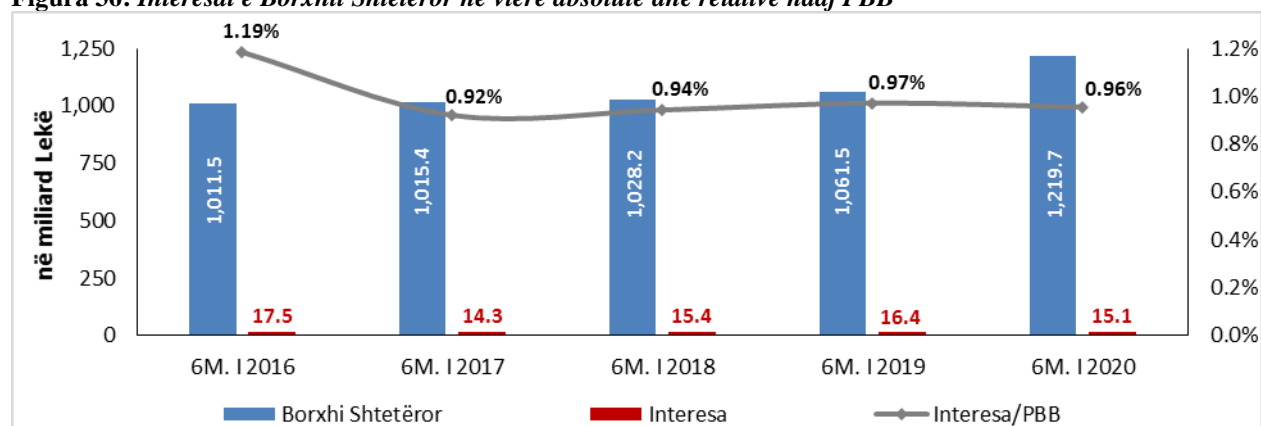
Kostot dhe Risqet

Kostot

Krahasuar me gjashtëmuajorin e parë të vitit 2019, në përputhje me parashikimet e projektbuxhetit të vitit 2020, shpenzimet për interesa vlerësohen rreth 1.3 miliard Lekë më të ulëta, kryesisht si rezultat i uljes së shpenzimeve për interesa në portofolin e borxhit të brendshëm. Ndërkohë, shpenzimet për interesa në

portofilin e borxhit të huaj pothuajse qëndrojnë në nivele të ngjashme me ato të 6-mujorit të parë të vitit 2019.

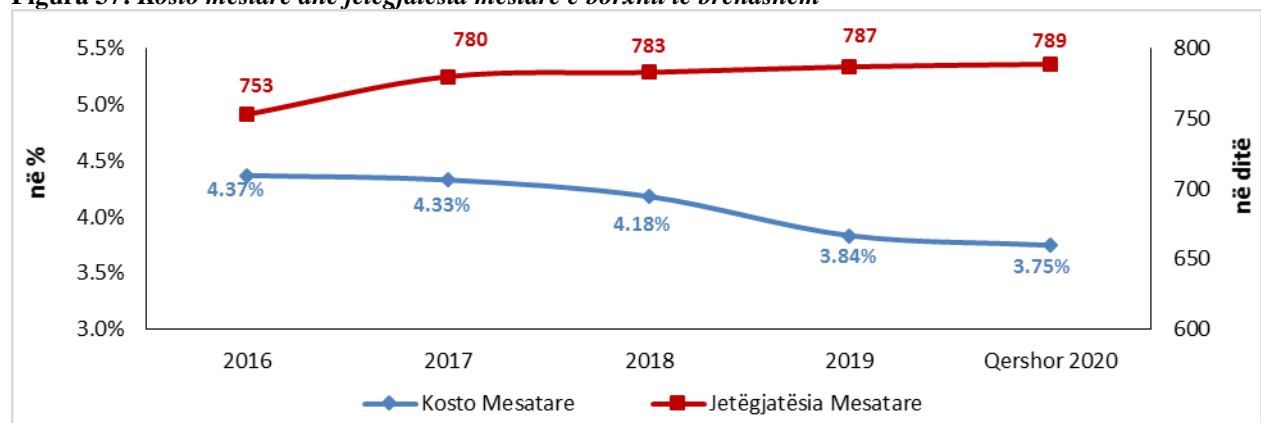
Figura 36: Interesat e Borxhit Shtetëror në vlerë absolute dhe relative ndaj PBB

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Reduktimi i shpenzimeve për interesa të borxhit të brendshëm ka ardhur kryesisht si rezultat i uljes së normave të interesit përgjatë vitit 2019, gjë e cila ka mundësuar rikompozimin e portofolit me tituj më pak të kushtueshëm.

Figura 37: Kosto mestare dhe jetëgjatësia mestare e borxhit të brendshëm

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Risqet

Gjatë periudhës janar-qershor të vitit 2020 ekspozimi i portofolit të borxhit ndaj risqeve është menaxhuar, në linjë me objektivat strategjike afatmesëm.

Risku i rifinancimit është përmirësuar, pasi vlera e titujve shtetërorë që rifinancohen në harkun kohor të një viti është reduktuar me rreth 1.1 pikë përqindje, ndërkohë që edhe jetëgjatësia e borxhit të brendshëm është rritur me 2 ditë në harkun kohor të 6 muajve.

Risku i normave të interesit gjithashtu është reduktuar, pasi pesha e instrumenteve që rivlerësojnë normën e interesit në harkun kohor të një viti është ulur nga 50.9% në dhjetor 2019 në 48.9% në qershor 2020.

Tabela 24: Treguesit e riskut të normave të interesit (2016–Qershor 2020)

Treguesi	2018	2019	Qer-2020
Borxh me normë fikse/total	59.1%	62.0%	62.9%
Borxhi i rivlerësuar në një vit	54.3%	50.9%	48.9%

Zhvillimet e Tregut Primar të Titujve Shtetërorë

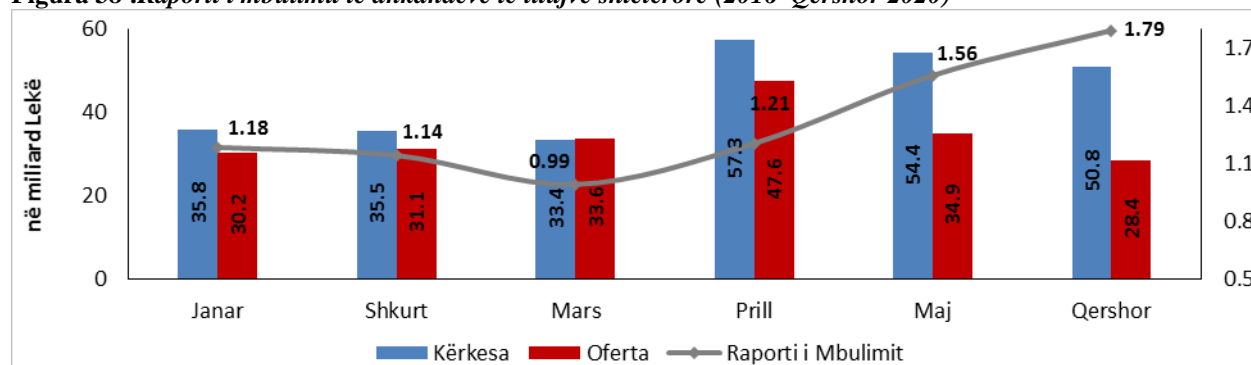
Tregu primar i titujve shtetërorë gjatë periudhës janar-qershor të vitit 2020 përgjithësisht është karakterizuar nga zhvillime pozitive, ndër të cilat mund të përmenden: i) kërkesa e kënaqshme e tregut në raport me nevojat e qeverisë për huamarrje; ii) vijimi me projektin pilot për emetimin e obligacionit 5-vjeçar dhe 3-vjeçar referencë.

Ecuria e ankandeve dhe kërkesa për titujt shtetërorë

Gjatë 6-mujorit të parë 2020 kërkesa për tituj shtetërorë ka rezultuar në vlerën 267.2 miliard Lekë, nga të cilat 165.2 miliard Lekë për bono thesari dhe 102.0 miliard Lekë për obligacione. Kërkesa gjatë këtij gjashtëmujori ka qenë relativisht më e lartë se oferta e qeverisë për tituj shtetërorë, duke rezultuar në një raport të përgjithshëm mbulimi prej 1.3.

Gjatë muajit prill 2020, oferta e qeverisë është rritur duke arritur në nivelin 47.6 miliard Lekë, si një mënyrë për të përmbushur nevojat për hua në rritje, si edhe për të menaxhuar risqet potenciale për pjesën e mbetur të vitit. Pavarësisht nevojave për hua në rritje dhe pasigurisë së krijuar nga pandemia gjatë muajit prill dhe në vazhdim, tregu i brendshëm ka mbuluar plotësisht nevojat për hua të qeverisë, duke reflektuar besimin e investitorëve ndaj Republikës së Shqipërisë dhe mirëkapitalizimin e sektorit bankar.

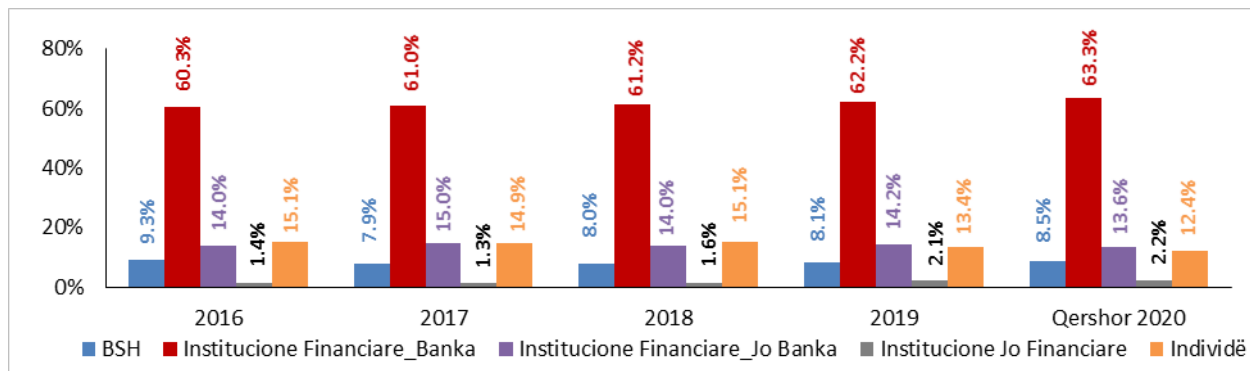
Figura 38 :Raporti i mbulimit të ankandeve të titujve shtetërorë (2016–Qershor 2020)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Nga pikëpamja e investitorëve, baza e investitorëve, vijon të jetë e përqëndruar në mbi 60% tek sektori bankar duke e bërë portofolin e borxhit të brendshëm të ndjeshëm ndaj risqeve sistemike që mund të paraqesë ky sektor. Struktura e tregut primar të titujve po konsolidohet nga strategjia e ndjekur duke filluar nga muaji korrik 2018, me anë të së cilës synohet zhvillimi i tregut për titujt referencë, si shtysë për zhvillimin e tregut sekondar në të ardhmen.

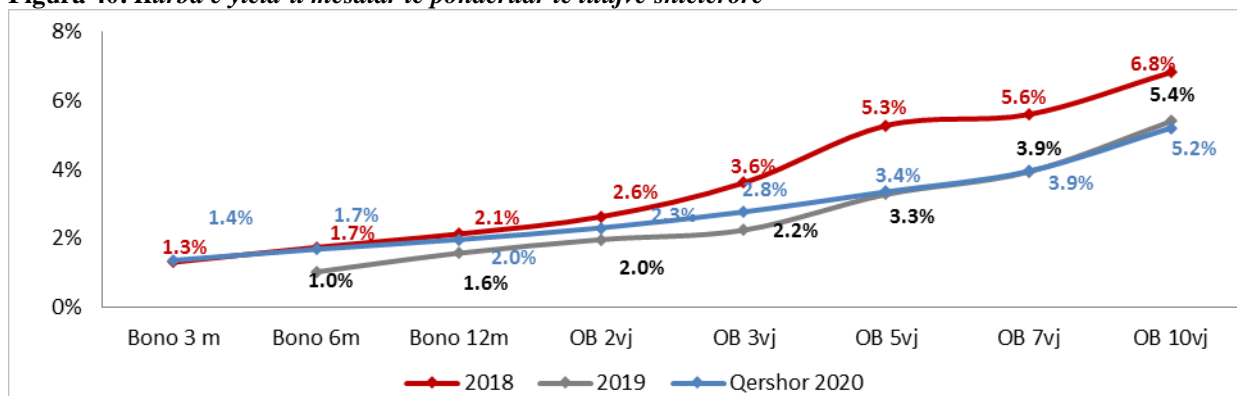
Figura 39: Mbajtësit e borxhit të brendshëm shtetëror (2016- Qershor 2020)

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Normat e interesit në tregun e titujve shtetërorë kanë shënuar një rritje të lehtë krahasuar me fundin e vitit 2019. Rritja e yield-eve ka pasqyruar kërkesën e shtuar të qeverisë për financim, si pasojë e masave fiskale të marra në kuadrin e parandalimit të përhapjes së pandemisë COVID-19. Deri në fillim të muajit maj, normat e interesit për titujt shtetërorë kanë qenë në kahun rritës, duke reflektuar pasigurinë e tregjeve financiare të krijuar nga pandemia, si edhe rritjen e nevojave për hua nga qeveria. Ndërkohë, duke filluar nga fundi i këtij muaji dhe përgjatë muajit qershor normat e interesit kanë hyrë sërish në një trajektore rënëse..

Figura 40: Kurba e yield-it mesatar të ponderuar të titujve shtetërorë

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2020)

Pritshmëritë për Borxhin në vitin 2021

Referuar parashikimeve të rritjes ekonomike, si edhe deficitit buxhetor të planifikuar për vitin 2021, niveli i borxhit publik në raport me PBB parashikohet të ulet me rreth 2.5%.

Nga pikëpamja e kompozimit të borxhit, pritet të ketë një rritje në favor të borxhit të denominuar në valutë vendase, duke qenë se huamarrja e brendshme planifikohet të jetë ndjeshëm më e lartë se huamarrja e huaj.

Pavarësisht nivelit relativisht të lartë të huamarrjes së brendshme të planifikuar për vitin 2021, duke konsideruar nivelin e kënaqshëm të kërkesës, si edhe interesin që paraqet investimi në titujt afatgjatë për shkak të normave më të favorshme krahasuar me titujt afatshkurtër, huamarrja e re pritet të vijojë të realizohet kryesisht nëpërmjet titujve shtetërorë afatgjatë në përputhje me objektivat për reduktimin e risqeve.

Huamarrja e huaj do të realizohet nëpërmjet disbursimit të huave që financojnë ecurinë e zbatimit të projekteve prioritare të qeverisë. Gjithashtu, pritjet të këtyre edhe disbursime të huave në formën e mbështetjes buxhetore nga kreditorë multilateral, në kuadër të mbështetjes së Republikës së Shqipërisë në zbatimin e efekteve të krijuara nga pandemia COVID-19 dhe në kuadër të mbështetjes së reformave të qeverisë.

Duke marrë në konsideratë vijimin e politikave monetare lehtësuese të Bankës së Shqipërisë, normat e interesit të titujve shtetërorë në tregun e brendshëm pritet të jenë të qëndrueshme dhe në nivele të krahasueshme me normat aktuale.

Për sa i përket tendencës së normave të interesit në tregjet e huaja, bazuar në deklaratat dhe vendimet e fundit të Rezervës Federale dhe BQE, këto institucione do të vijojnë ndjekjen e politikave monetare lehtësuese të paktën deri në fund të vitit 2020, duke bërë që të ketë pritshmëritë për qëndrueshmëri të normave të interesit edhe përgjatë vitit 2021.

Në këto kushte, kostot për njësi të borxhit të brendshëm dhe atij të huaj pritet të qëndrojnë pothuajse në nivele të krahasueshme me normat aktuale.

Ndërkohë për sa i përket shpenzimeve për interesa të borxhit, gjatë vitit 2021 parashikohet një rritje e tyre me rreth 10%-12%, kryesisht për shkak të rritjes së konsiderueshme të stokut të borxhit në vlerë nominale gjatë vitit 2020.

Tabela 25: Shërbimi i borxhit shtetëror 2020-2021

(në milion Lekë)

Shërbimi	Jan-Qer 2020 (Fakt)	2020 (I pritshmi)	2021 (Parashikim)
Shërbimi i Borxhit Shtetëror	31,659.3	98,697.0	80,190.0
Interesat e Borxhit Shtetëror	15,101.9	35,060.0	39,300.0
-Interesat e Borxhit të Brendshëm Shtetëror	10,918.6	22,610.0	24,300.0
-Interesat e Borxhit të Jashtëm Shtetëror	4,183.3	12,450.0	15,000.0
Ripagesat e Borxhit të Jashtëm	16,557.4	63,637.0	40,890.0

Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë (2019)

9.6 LISTA E KONCENSIONEVE AKTIVE DHE TË PLANIFIKUARA

**Tabela 26: Lista e Koncesioneve aktive dhe të planifikuara
Kontrata Koncesion/PPP aktive deri në 2020**

Kategoria	Lloji	Objekti i Kontratës	Vlera e kontrates
Kontrata mbi Baze Tarifore			2,423,100,000
Kontrate Sherbimesh			2,423,100,000
		Dhënie me Koncesion/Partneritet Publik Privat të Shërbimit të Sistemit dhe Menaxhimit të Parkimit në Qytetin e Vlorës	-
		Krijimi dhe funksionimi i sistemit të kontrollit të pullave fiskale.	1,223,100,000
		Kryerja e shërbimit të rimorkimit të anijeve, Shërbimi i Transportit, Transportimi i Ekuipazheve të anijeve, Operacionet e ngarkim-shkarkimit.	1,200,000,000
		Prodhimi dhe shpërndarja e kartave të identitetit dhe pasaportave elektronike.	-
Sektori i Arsimit			3,339,318,008
Ndertim, Operim, Transfërim			3,339,318,008
		Për përmirësimin e infrastrukturës Arsimore në Bashkinë e Tiranës për katër objektet arsimore në zonën Tirana 4	1,738,456,242
		Për përmirësimin e infrastrukturës Arsimore në Bashkinë Tiranë	1,600,861,766
Sektori i Bujqesise			1,906,500
Ndertim, Operim, Transfërim			1,906,500
		Kontratë Koncesioni për kultivimin e ullirit deri në 1000 ha, Kavajë	1,906,500

Kontrata Koncesion/PPP aktive deri në 2020

Kategoria	Lloji	Objekti i Kontratës	Vlera e kontrates
Sektori i Energjise			411,227,448,631
Ndërtim, Operim, Transferim			411,227,448,631
		Financimi, Projektimi, Ndërtimi, Vënia në Punë, Administrimi, Mirëmbajtja dhe Transferimi e Hidrocentraleve "Shkallë", "Cerrujë", "Plesha", "Bejni1", "Bejni2", "Klos".	1,465,039,743
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentraleve Gjuraraj, Kashec, Ragam dhe Lepurushe	780,000,000
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentraleve mbi Lumin Kardhiq	1,041,453,039
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentraleve mbi Përroit Ujëmbledhës të Përroit të Zhejës	61,916,210
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentraleve në Pellgun Ujëmbledhës të Shmilit dhe Zallit të Gjurarit, Rrethi Librazhd	1,165,964,018
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentraleve RAPUN 3, RAPUN 3A dhe RAPUN 4	790,361,250
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentraleve TREBINJA 1, TREBINJA 2, POTGOZHAN, KALIVAÇ dhe DUNICE	175,585,602
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentraleve, Cemerica 1, Cemerica 2 dhe Cemerica 3	300,673,715
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentralit ARSTI	225,125,130
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentralit Begaj	2,794,366,000
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentralit Egnatia	321,956,600
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentralit KALIVAR	465,326,140
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentralit Lingjaca	149,524,860
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentralit QYTEZË	27,700,000
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentralit Stojan	124,333,623
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentralit VILIQ	199,260,305
		Ndërtim, operim dhe transferim hidrocentralit LLËNGË	252,559,542
		Ndërtim, operim dhe transferim e hidrocentraleve SHEBA 1, SHEBA 2, SHEBA 3 dhe SHEBA 4	416,000,000
		Ndërtim, operim dhe transferim Hec Holta Kabash dhe Holta Porocan	500,000,000
		Ndërtim, operim dhe transferim hidrocentraleve GERMANI 1, 2, 3, 4 dhe 5	348,238,001
		Ndërtim, operim dhe transferim hidrocentraleve mbi Lumin SETA	1,400,805,550
		Ndërtim, operim dhe transferim hidrocentraleve PRELLE 1 dhe PRELLE 2	1,512,585,536
		Ndërtim, operim dhe transferim hidrocentraleve të Lashkizës	322,691,040
		Ndërtim, operim dhe transferim hidrocentralit RUNJA	351,244,805
		Ndërtim, operim dhe transferim i hidrocentraleve ARRËZ, SHËNDELLI, SOTIRE, PODE, MESARE, URA, RAJAN 2, RADON, DEDOVE, PESHTAN, OSNATI DHE GRADISHT	837,404,386
		Ndërtim, operim dhe transferim i hidrocentraleve FLETI 1, FLETI 2, FLETI A dhe FLETI B	815,963,996
		Ndërtim, operim dhe transferim i hidrocentraleve KUKUR 1, 2, 3, 4 dhe 5	4,547,551,449
		Ndërtim, operim dhe transferim i Hidrocentralit Dragobia	2,404,858,492
		Ndërtim, operim dhe transferim të Hidrocentraleve në Kaskadën e Osumit	30,994,337,216
		Ndërtim, operim dhe transferim, i Hidrocentraleve, Prishta1, Prishta 2,	329,256,843
		Ndërtim, operim dhe transferimin e hidrocentraleve ZAJE, TUJAN, XHAFERAJ, KOLLOVOZ, NOVOSEJË, MËSHTEKËN	223,087,239
		Ndërtim, operim dhe transferimin e hidrocentralit ZEREC	120,311,959
		Ndërtim, operim, transferim e 5 Hidrocentraleve në rrjedhën e lumit Shkumbin	847,000,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Arrez 1, Arrez 2, Arrez 3 dhe Arrez 4	295,860,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Backa 1, Backa 2, Backa A, Backa B, Backa C	1,156,808,769
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Ballenjë	138,314,960
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Batra 1, Batra 2, Batra 3	369,786,250
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Bershi-Klos	250,548,894
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Bënçë dhe Tepelenë	675,221,200
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Bigas dhe Veleshnje	42,420,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Bregu i Madh	128,136,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Cangonj	62,650,250
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Çaje, Reke, Livadhe, Shkinak, Lapaj 2, Bushtrica 1, Bushtrica 2 dhe Bushtrica 3	3,673,402,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Darsi 1, Darsi 2, Darsi 3, Darsi 4	1,230,440,516
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Gavran1 dhe Gavran	164,333,245

Kontrata Koncesion/PPP aktive deri në 2020

Kategoria	Lloji	Objekti i Kontratës	Vlera e kontrates
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Gojan, Gjegjan, Peshqesh, Ura e Fanit, Fangu	16,322,955,740
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Guri I Kuq 1/1 dhe Guri I Kuq 1/2	136,963,790
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Gjoni, Blishta, Klosi, Domi, Luçi, Shoshaj, Zenishti, Burreli	4,069,596,314
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Iballe 1, 2, Sapaç 1, 2, Berisha dhe Liqeni, Rrethi Pukë	1,572,169,360
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Kaskada e Hec-eve të Hotolishtit	567,859,875
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Kasollet e Selcës	526,318,254
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Kryezi 3, Kryezi 4 dhe Kryezi 5	131,064,360
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Lajthia, Kolesjan, Domaj	123,761,020
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Lefter 1, Lefter 2A, Lefter 2B, Lefter 3	208,659,212
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Lumzi	1,725,593,333
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve mbi lumin Gostimë, Egnatia Shushicë	7,806,058,026
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve mbi Lumin Gjader	1,592,690,975
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve mbi lumin Shushicë	2,433,789,054
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve mbi lumin Valbonë rrethi Tropojë.	7,331,612,960
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve mbi përroin Zalli i Lunikut Librazhd	1,702,149,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Meshanik dhe Guvë	216,152,500
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Myhejani 1, Myhejani 2, Myhejani 3	577,625,340
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve ne lumin e Shalës	19,811,063,785
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve në Pellgun Ujëmbledhës të Zallit të Bulqizes/Vajkal-Rrethi Bulqize	587,563,575
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve në Rrjedhën e lumit Shkumbin, Qukës	6,249,092,892
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Përroin Sheja e Librazhdit	492,775,800
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Potam	291,900,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Quku 1 dhe Quku 2	150,894,676
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Rapun 1, Rapun 2	749,080,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Steblevë	159,680,320
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Suha 2	360,000,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Shkopet 2 dhe Shkopet 3	2,273,383,994
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Shpella Poshtë II dhe Shpella Poshtë III	144,560,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Shutri	139,666,667
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Shutri 1, Shutri 2	136,783,700
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve të Lusës	621,368,362
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Vendresh, në Pellgun ujëmbledhës Përroi Vendreshes, Komuna Vendresh, Rrethi Skrapar	37,250,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Vernik 1, Vernik 2, Vernik 3 dhe Vernik 4	971,365,040
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Vokopola 1, Vokopola 2 dhe Vokopola 3	497,257,690
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Zall Xhuxhe 1, Zhall Xhuxhe 2	85,780,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentraleve Zalli i Qarishtes	5,273,943,244
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Blaç	44,000,032
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Bushtrica 1	506,147,190
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Denas	936,000,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Dobrenje-Tomorrice, në Përroin e Hijes, Skrapar	106,780,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Grabovë 2	1,486,571,351
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Kaçinar	315,219,168
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Lunik	786,900,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Malind	294,085,200
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Malla	176,321,017
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Nishan	212,520,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Plepi, në Përroin e Plepit, Komuna Okshtun, Rrethi Diber	86,818,382
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Sekë	1,177,887,502
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Selca 2, Mesmal	269,981,177
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Skatinë	129,541,704
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Stavec	870,315,194
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Shengjon, Komuna Fan, Rrethi Mirditë	101,242,260
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Shengjun	349,864,502
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Topçias	128,221,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Truen	192,560,000
		Ndërtim, operim, transferim e Hidrocentralit Valbona	274,205,000

Kontrata Koncesion/PPP aktive deri në 2020

Kategoria	Lloji	Objekti i Kontratës	Vlera e kontratës
		Ndërtim, operim, transferim i Hidrocentraleve mbi Lumin Curraj, Rrethi Tropojë	13,728,387,330
		Ndërtim, Operim, Transferim i hidrocentralit Poçem	14,134,724,113
		Ndërtim, operim, transferim i Hidrocentralit Spathare	80,070,750
		Ndërtim, operim, transferim i Hidrocentralit Suha-1	3,181,563,000
		Ndërtim, operim, trenasferim i hidrocentralit Labinot Fushë	347,706,122
		Ndërtim, shfrytëzim dhe transferim të Hidrocentraleve Lura 1, 2 dhe 3	1,300,177,500
		Ndërtim, operim, transferim i Hidrocentralit Tuçep 2	166,000,000
		Ndërtimi operimi dhe transferimi i hidrocentralit Lapaj	1,453,500,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Orgjost i Ri; Bele 1, 2; Topojan 1,2	3,565,744,707
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Belesova 1 dhe 2	46,315,030
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Bistrica 3 dhe 4	756,400,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Bishnica 1 dhe 2	250,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Borje, Oreshkë, Cernalevë, Cernalevë 1	830,097,322
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Çekrezë 1, 2	123,858,465
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Dobjot i Madh, Arrëz, Miras, Menkulas, Bracen, Kuç.	124,254,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Gomsiqe 1,2,3,4	2,149,411,466
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Gostivisht, Langarica3, Ura e Dashit	309,815,533
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Hurdhasi 1, 2, 3	200,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Kozel, Helmes 1 dhe Helmes 2	108,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Lengarica 1 dhe 2	1,980,904,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Nishova 1, 2	89,684,218
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Progonat, Lekdush - Bëncë e Sipërme (Zgjidhur më 02.03.2018).	929,146,830
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Strelca 1, Strelca 2, Strelca 3	1,084,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Shemri dhe Mguille	69,026,908
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Shtika 1,2,3,4	87,570,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentraleve Zerec 1,2	199,921,096
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Liqenet, Maja e Madhe, Zanore, Dragostunjë, Frari, Hotolisht, Ura	424,080,723
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Bisak	50,617,908
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Driza	151,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Kabash 1 dhe 2	671,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Kacni	133,121,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Klos	96,422,100
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit koka 1	392,862,289
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Koxheraj	102,963,375
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Kryezi dhe Kryezi i Epërm	50,419,481
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Lumi Treskës	656,545,309
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Lumi Zalli i Okshunit	4,443,351,400
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Martanesh	857,861,985
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Nicë	49,800,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Ostren i Vogël	46,870,792
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Peqin	521,573,382
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Perrollaj	51,434,808
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Përoi i Trebshit, Bulqizë	209,336,441
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Pobreg	995,034,550
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Qarr Kaltan	273,892,660
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Radovë	188,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Selishtë	120,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Sllabinjë	1,290,117,487
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Stravaj	503,529,364
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Shutinë	115,000,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Thanë, Mollas	1,042,888,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Ujanik 2	134,550,000
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Vërtop	283,950,430
		Ndërtimi operimi dhe mirëmbajtja e hidrocentralit Vlushë	1,898,100,000
		Ndërtimi operimi dhe transferimi i hidrocentraleve Gur Shpat1, Gur Shpat 2	176,738,773
		Ndërtimi operimi dhe transferimi i hidrocentraleve Sotirë, Sotirë 2	144,554,509
		Ndërtimi operimi dhe transferimi i hidrocentralit Mollaj	79,700,000
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferimi i hidrocentraleve Lenie, Shalës, Strelcë	354,282,240
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferimi i hidrocentraleve të kaskadës së lumit Dardhë	907,956,000
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferimi i hidrocentralit Lena 1, Lena 2, Lena 2-A	311,332,059
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferimi i hidrocentralit Picar 1	35,455,750
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferimi i hidrocentralit Qafëzeze	51,955,070
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferimi i hidrocentralit Verbë - Selcë.	317,925,000
		Ndërtimi operimi mirëmbajtja dhe transferim të hidrocentraleve Murdhar 1 dhe Murdhar 2	501,411,750
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi i hidrocentralit Fterre dhe Fterre 1.	650,565,750
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi i hidrocentralit Çarshovë	83,500,000
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi i hidrocentralit Dishnicë	15,300,000
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi i hidrocentralit Fagekuq 1 dhe 2	587,975,273
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi i hidrocentralit Lubonjë	39,000,000
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi i hidrocentralit Tervol	325,800,167
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentraleve Kaskada e Luses	743,776,400
		Ndërtimin, operimin dhe transferimin e hidrocentraleve VRANISHT, STROPAN, GRAPSH-ZICISHT dhe HOCISHT	92,548,781
		Ndërtimin, operimin, transferimin e Hidrocentralit Guri i Bardhë	800,908,292
		Ndërtimin, pronësinë, shfrytëzimin, mirëmbajtjen dhe transferimin e Hidrocentralit të ri në Ashta	19,520,000,000
		Për ndërtimin e Hidrocentralit Veleshicë	927,928,003

Kontrata Koncesion/PPP aktive deri në 2020

Kategoria	Lloji	Objekti i Kontratës	Vlera e kontrates
		Për ndertimin, operim dhe transferim të Hidrocentraleve Veleshica 1, 2, 3, 4, 5, 6 Sllove dhe Bjeshke	3,254,323,134
		Për ndertimin, operimin dhe transferimin e Hec Kukur	304,603,895
		Për ndertimin, operimin dhe transferimin e Hidrocentralit Bushtrica 3	559,309,182
		Për ndertimin e Hidrocentraleve mbi Lumin Shalë	11,239,204,263
		Për ndertimin e Hidrocentralit Kalivaç	16,913,853,000
		Për ndertimin operimin dhe transferimin e Hidrocentralit Peshku	188,055,946
		Projektimi, financimi ndertimin, operimi, mirembajtja dhe transferimi i Hidrocentralit ne Lumin Devoll	130,000,000,000
		Rehabilitimi, Operimi dhe Transferimi i Hidrocentralit "Labinot-Mal"	12,500,000
		Rehabilitimin, operimin dhe transferimin e hidrocentralit DOMAJ, Has	12,369,610
Sektori i Mjedisit			26,860,316,407
Kontrate Sherbimesh			49,660,000
		Menaxhimi dhe zhvillimi teknologjik i prodhimit të fidanëve pyjor/arror në Fidanishten Shtetërore të Cërrikut, Elbasan	49,660,000
Ndertim, Operim, Transferim			26,306,943,761
		Ndërtimi dhe administrimi i impiantit të përpunimit të mbetjeve urbane të qarkut Elbasan	2,916,000,000
		Per ndertim landfillit inceneratorit dhe rehabilitimin e venddepozimeve ekzistuese Tirane dhe prodhimin e energjise elektrike.	18,374,766,200
		Për dhënjën me koncesion të shërbimit të pastrimit, grumbullimit, transportit dhe seleksionimit të mbetjeve të Bashkisë Kamëz.	1,350,000,000
		Për ndertimin e administrimin e Impjantit të trajtimit të mbetjeve urbane të Qarkut Fier dhe prodhimin e energjisë	3,666,177,561
	Shfrytezim		503,712,646
		Shfrytezimi i Burimit ujor "Sasaj, Bunec", Sarandë	503,712,646
Sektori i Shendetesise			23,495,900,000
Kontrate Sherbimesh			23,495,900,000
		Ofrimi i setit të personalizuar të instrumenteve kirurgjikale, material mjekësor steril njëpërdorimësh në sallat kirurgjikale, trajtimi i mbetjeve biologjike dhe dezinfektimi i sallave kirurgjikale.	12,300,000,000
		Për ofrimin e shërbimit laboratorik të spitaleve universitare, rajonale dhe atyre bashkiake të Sarandës dhe Lushnjës.	1,287,500,000
		Për paketën e shërbimeve të kontrollit mjekësor bazë për grupmoshat 40-65 vjeç	8,760,900,000
		Shërbimi i Hemodializës	1,147,500,000
Sektori i Transportit			123,623,576,038
Kontrate Sherbimesh			1,358,682,000
		Menaxhimi, Operimi, Mirembajtja, Përmiresimi teknik dhe Adaptimi i terminalit të trageteve dhe krocerave Durrës.	559,305,000
		Për dhënjën me koncesion të disa shërbimeve detare	238,374,000
		Projektim, financim, rehabilitim, testim, shfrytezim dhe mirembajtje të Qendrave të Kontrollit Teknik të mjeteve.	561,003,000
Ndertim, Operim, Mirembajtje			999,924,125
		Për rehabilitimin, operimin transferimin e Aeroportit të Kukësit	999,924,125
Ndertim, Operim, Transferim			121,264,969,913
		Infrastruktura Hekurudhore Fier-Ballsh, Fier-Vlorë	2,431,918,164
		Menaxhimi, operimi, mirembajtja dhe përmirësimi teknik i terminalit të konteinerve në portin e Durrësit	3,705,000,000
		Ndertimi dhe Operimi i Rruges Milot - Balldren	17,737,025,000
		Ndërtim, Shfrytëzim dhe Transferim në pronësi të shtetit, të Portit të Jahteve Shëngjin	730,338,000
		Ndërtimi i portit të jahteve në Kalanë e Turrës, Komuna Synej, Kavajë.	4,450,000,000
		Ndërtimi, operimi dhe transferimi Hidrocentraleve mbi Lumin Devoll, Infrastruktura zëvendësuese	7,000,000,000
		Ndërtimi, Operimi dhe Transferimi i Aeroportit "Nënë Tereza"	9,310,000,000
		Ndërtimi, Operimi, Transferim i parkimit nëntokësor në parkun "Rinia", Tiranë	1,937,932,800
		Ndërtimi, përmirësimi, shfrytëzimi dhe mirëmbajtja e Autostradës Milot-Morinë	5,311,940,715
		Ndërtimi, shfrytëzimi i portit të jahteve në qytetit e Durrësit. (BOT)	1,356,144,750
		Ndertimi, Shfrytëzimi dhe Transferimi të portit të tipit MBM, Porto Romano, Durrës	1,224,000,000
		Operimi, Ndertimi, Mirëmbajtja, Përmiresimi Teknik dhe Adaptimi i Terminalit Lindor Durrës.	2,069,371,737
		Per projektimin, ndertimin dhe mirembajtjen e rruges Porti i Jahteve-Bypass Orikum-Dukat (Ura e Shën Lizës)	5,817,298,747
		Për përmirësimin, ndertimin, operimin dhe mirëmbajtjen e Rrugës së Arbrit	58,184,000,000

Kontrata Koncesion/PPP aktive deri në 2020

Kategoria	Lloji	Objekti i Kontratës	Vlera e kontrates
Sektori Tatimor dhe Doganor			28,163,764,824
Kontrate Sherbimesh			28,163,764,824
		Financimi, ngritja dhe operimi i shërbimit të skanimit të konteinerve e automjeteve të tjera në Republikën e Shqipërisë.	27,663,364,824
		Shërbimi i markimit dhe monitorimit të karburanteve	500,400,000
Zhvillim Ekonomik			1,435,691,880
Kontrate Sherbimesh			1,435,691,880
		Për dhënien me koncesion të prodhimit të kripës Nartë, Vlorë	1,400,000,000
		Për Dhënien me Koncesion të Rregjistrimit të Barreve Siguruese	35,691,880
Nen-Totali 1			620,571,022,288

Kontrata Koncesion/PPP të planifikuara për 2021

Objekti i Kontratës	Vlera e kontrates
Për ndërtimin, operimin dhe mirëmbajtjen e Aeroportit të Vlorës.	12,995,753,850
Dhënia me koncesion /PPP e infrastrukturës së bazës së të dhënave dhe mbikqyrjes së qendrave të kontrollit teknik të mjeteve rrugore.	20,295,000,000
Dhënia me koncesion të një segmenti rrugor Milot-Fier në Autostradën Adriatiko Joniane	178,200,000,000
Rritja e Sigurisë Rrugore	5,000,000,000
Për ofrimin e shërbimit të infrastrukturës së celësave publik PKI	208,800,000
Per përmirësimin e infrastrukturës rrugore dhe rekreative të blloqeve të banimit në disa lagje të qytetit Elbasan	882,000,000
Nen-Totali 2	217,581,553,850

TOTALI (Nen-Totali 1 + Nen-Totali 2)	838,152,576,138
PBB Nominale viti 2021	1,682,636,758,830
Vlera totale e Kontratave Koncesionare/PPP ne perqindje ndaj PBB	49.8%

MINISTËR**Anila Denaj**